

НАНСИ УДРУФ
ЛЮБОВНАТА АФЕРА НА
ЖЕНА МИ

Превод от английски: Деница Райкова, 2010

chitanka.info

БЛАГОДАРНОСТИ

В Лондон, Шарън Басин, Селесте Коул, Катрин Дейвидсън, Алекс Джордж и Кати Хоуи предложиха повече ентузиазъм и помощ, отколкото заслужава, който и да е писател. Британската библиотека ми осигури безброй часове подслон и място за писане и проучвания. В Съединените Щати, Рене Бейкър, Ан Дарби, Сара Екел и Камила Тринкиери ме насърчаваха непоколебимо. Хенри Ръсел щедро сподели с мен важни детайли относно живота на актьорите. Пол Ели прочете ръкописа и предостави винаги точните си критични забележки. Мария Маси и Ейми Айнхорн, съответно агент и редактор, са образци на съвършенството. Благодаря на всички тях.

Ние се стараем — ние, съпрузите и бащите, наистина се стараем. Просто искам да ви кажа това. Може и да не намерим идеалната пижама с картинка на динозавър, която да купим още четири месеца преди рождения ден; не би ни дошло на ум да напълним цял вълшебен килер със стикери и подскачащи гумени играчки за дните, когато децата са болни или изплашени, или просто защото ги обичаме толкова много. Невинаги се сецаме да попитаме за урока по плуване или изпита по четене и за нас отдавна се знае, че се прибираме късно вечер и направо си лягаме, без дори да надникнем в детската стая (какво отвращение беше това у Джорджи!).

Признавам всичко това, но искам да кажа също, че когато влизаме къщи в края на работния ден, ние не мечтаем за мир и спокойствие, и за дневната поща, а напротив — толкова благодарни, че са наши — само за онези малки телца, които се втурват стремително към нас.

Не че Джорджи беше „ангелът в къщата“. Ако минете покрай нея на улицата, когато оранжевият ѝ шал е единственото цветно петно на фона на изцяло черния ѝ ансамбъл и на вълнистата ѝ кафява коса, няма непременно да си представите как увива пижамата с картинка на динозавър в хартия на динозаври. Но тя го правеше, точно така, както знаеше кога да почете на децата „Любопитното Джордж“ и кога „Мрежата на Шарлот“ докато всичко, което аз смътно си спомнях, беше, че бях чел „Хобит“ някъде в долните класове на гимназията.

Защото имаше цялата онази страст, нали разбирате — затова знаеше какво да прави. Тя се хвърли с устрем в майчинството по същия начин, както се беше отдала на актьорската професия. Или на мен. Това беше единственият начин, по който можеше да обича онова, което обичаше, и тя беше забележителна в това — докато не се опиташе да уравни страстите си. Джорджи знаеше — но не искаше да повярва напълно — че страстите не оцеляват, когато ги противопоставяш една на друга.

Джорджи. Наистина понякога я наричах „моето момиче Джорджи“, макар че не беше толкова сантиментално, колкото можеше да бъде, ако бяхме по-възрастни, а песента — нещо повече от лесно запомняща се мелодия, която някога си бяха тананикали нашите бащи.

Дори и сега си я представям как влиза и аз ѝ казвам: „Хей, ти, моето момиче Джорджи!“ и момчетата се хвърлят да прегръщат майка

си, а също и аз, сякаш съм един от тях.

Бих направил всичко за нея.

Бих направил всичко за нея.

Все още.

Предполагам, че бих могъл да започна от момента, когато Джорджи и аз се запознахме. Манхатън: тя беше актриса — сервитьорка, а аз бях писател с отегчителна работа през деня в близост до нейния ресторант. Нужно ли е изобщо да казвам „едва свързващ двата края“? Или направо да прескоча шест години по-късно, когато тя беше бременна в четвъртия месец с Фъргъс и решихме да се оженим? Или деветнайсет месеца по-късно, когато се родиха близнаците и Джорджи се превърна в една изтощена майка, в апартамент на четвъртия етаж, в сграда без асансьор — истинска Рапунцел с три момчета под две години, която не можеше дори да излезе сама от апартамента?

Навярно историята започва в онази къща в Ню Джърси, в която се преместихме да живеем, когато стана невъзможно да останем повече в големия град. Замяната беше честна, казваше Джорджи — един затвор за друг. Сега тя можеше да излиза от къщата, но тъй като нямаше тротоари, по които да върви, нито паркове или кафенета, до които да се разходи, тя не можеше да отиде никъде, без да натъпче трите деца в трите детски седалки в огромното Волво комби, което изпитваше ужас да кара.

За известно време Джорджи се изгуби, отдавайки се на живот, който ѝ се струваше нечий друг. Изгуби се за почти четири години, живеейки на място, което я откъсна от нейната собствена версия за света. А след това намери себе си отново в Англия и вероятно би трябвало да започна оттам, откъдето започна краят, освен ако не сте от онези, които вярват, че той е бил там през цялото време и е витаел още от самото начало в очакване да връхлети.

Англия. Хамбарът за складиране на зърното, прибирано от църквата като десятък. Бях оставил там една трета от живота си и буквално половината от сърцето си, и сега честно мога да кажа, че бих оставил всичко между онези стени, ако не бяха синовете ми, които имаха нужда от мен — тези прекрасни момчета, които заминаха за Англия с двама родители, които ги обичаха, а се завърнаха като част от едно завинаги разрушено семейство.

Улицата беше тясна, със седемнайсет къщи в пастелни цветове. Нашата беше тази в нежно розово, като вътрешността на мидена черупка. Къщата отляво беше бяла, тази отдясно — бледожълта, а нагоре и надолу по улицата тези цветове се повтаряха и към тях се добавяха различните нюанси на яйчена черупка, мента и люляк. Бяха малки, свързани една с друга къщички, които изглеждаха така, сякаш са обитавани от някой язовец с престилчица на волани или от Мисис Катерица с боне.

Когато двамата с Джорджи обикаляхме в търсене на къща из Лондон (разполагахме само с четири дни), всяка настлана с плочи бивша конюшня или градински парцел, или улица с терасовидно разположени, подредени в полукръг къщи, по която свърнехме, беше по-красива от последната. Но това — това беше най-възхитителната улица, която Джорджи беше виждала, по-възхитителна дори от Западна Единайсета улица в Гринич Вилидж, която според нея досега държеше първенството. Как можеха англичаните да го понесат — питаше се тя — как можеха да играят пиесата на всекидневния си живот сред такъв живописен декор?

Къщата беше на четири етажа, но мащабът бе микроскопичен, а стълбите бяха толкова тесни и плитки, че нашите големи американски ходила трябваше да стъпват настрани, за да се вмести върху стъпалата. Имаше две малки всекидневни на приземния етаж, кухня в сутерена, слънчева квадратна стая за момчетата горе и спалня с отделна баня и тераса на най-горния етаж на къщата. Когато видя стаята на момчетата, в ума на Джорджи изникна думата детска стая, макар че те бяха вече твърде големи за истинска детска стая. Фъргъс беше на пет и половина, когато се преместихме в Лондон, а Лиам и Джак тъкмо бяха навършили четири — бяхме им устроили празненство за рождения ден в задния двор на нашата къща в предградията, през седмицата, преди да дойдат хамалите, за да започнат да изнасят покъщината ни.

Къщата в Лондон вървеше заедно с обзавеждането — „от лъжиците до дивана“, каза агентът по недвижими имоти. Това означаваше, че в кухненските шкафове има съдове и прибори за хранене, в шкафа за бельо — чаршафи и хавлиени кърпи, по стените — репродукции на картини, и малки букети от сухи цветя, подредени из цялата къща. Всичко, което трябваше да направим, беше да си

разопаковаме куфарите. Джорджи беше във възторг от това. Тя не искаше да пренасяме нашата разнородна сбирка от мебели — всичките до една силно недолюбвани вещи, които бяхме купували от гаражни разпродажби и магазини втора употреба в припряното ни отчаяние да запълним големите празни стаи на онази къща в предградията. Тя бе щастлива да остави всичко това в един склад в Ню Джърси.

Назначението ми в Лондон беше за три години — една изгнаническа приказка, изобилстваща със служебни облаги, допълнителни премии и други мерки за изравняване на доходите, чиято цел бе да накарат Джорджи и мен да се почувстваме така, сякаш всички финансови грижи, които сме имали, ще паднат от плещите ни. Бях се кандидатира за това назначение веднага щом научих за него. Приех го като приключение, но и като нещо повече — начин да се измъкнем, пък макар и само временно, от един живот, към който аз бях привикнал с течение на времето, но Джорджи не беше.

Малката къща вървеше дори с икономка — елегантна испанка на име Хортензия. Тя е истинско съкровище, каза хазяйката ни, и познава къщата много добре. От шест години идва всеки четвъртък следобед. Тя ни умоляваше да я вземем и ние се съгласихме.

Беше точно като да влезем в живота на някой друг, да вървим по неговата уличка, да отворим неговата симпатична входна врата и да поемем нещата оттам. Джорджи беше актриса: биваше я в това, справяше се страхотно — да поеме нова роля, без да поглежда назад, превръщайки се с пълна сила в някой друг — особено след като беше играла роля, която много отдавна ѝ беше станала отегчителна.

Момчетата щяха да бъдат на училище по цял ден. Това дойде като шок за всички. В Щатите Фъргъс щеше едва да тръгва на полудневна детска градина, а близнаците щяха все още да мачкат пластилин и да правят огърлици от спагети три пъти седмично до обяд в предучилищната група. Но в Англия всичко това започваше по-рано: казаха ни, че Фъргъс вече е изостанал (на пет и половина той все още не можеше да чете!), а Джек и Лиам трябваше да започнат веднага — да четат, да пишат и да смятат.

Консултантът по преместванията намери пет частни училища, готови да приемат и трите момчета. Джорджи имаше далеч повече опит от мен в тези въпроси. В Ню Джърси ѝ бяха необходими няколко месеца да намери подходяща детска градина, но тук нямаше как да приложи тази разпаленост в рамките на двата дни, с които разполагахме, за да направим избора си.

— Изобщо нямам време да обмисля това решение — оплака се тя, и в крайна сметка решението беше по-скоро процес на елиминиране, отколкото на избор. Тя не хареса Американското училище, което ѝ се струваше като кръстоска между щатски затвор и седалище на компания от списъка на списание „Форчън“ с петстотинте най-богати корпорации, а двете училища само за момчета предизвикаха в мен нелогични размишления за колективно мастурбиране и за „Повелителят на мухите“. Четвъртото училище имаше толкова надут директор, че след пет минути в негово присъствие на Джорджи ѝ се искаше да избяга от стаята. („Можеш ли изобщо да си го представиш с четиригодишно дете на коленете?“ — попита ме тя, спомняйки си предишния учител на близнаците в забавачницата, с неговата конска опашка, чехлите „Биркенщок“ и безкрайните му мечешки прегръдки).

Оставаше ни едно смесено училище в красива бяла джорджианска сграда с гипсова мазилка точно срещу Хайд Парк. Тъй като беше лято, не видяхме нищо друго, освен празни класни стаи и голи дъски за съобщения, така че трябваше да съдим по усещането, което създаваха у нас коридорите и по усмивката на директора. Той изглеждаше като човек, който би взел страната на едно дете, смяташе Джорджи, и докато стояхме до прозорците на огромната класна стая и гледахме как лъскаво — черните коне от личната кавалерия на кралицата прекосяват в лек галоп кралския парк, тя каза:

— Това е истинска мечта. На мен ми се ходи в това училище.

На първия учебен ден тя снима момчетата в училищните им униформи — червени пуловери с шпиц — яка, сиви фланелени къси панталони, сиви шапки в тон с тях и червени вратовръзки, които щеше да ги научи да връзват сами. Не е нужно да гледам тази снимка, за да си спомня момчетата така, както изглеждаха в онзи ден — три малки войничета в сиво — червени униформи: Фъргъс — свенливо усмихнат, Джак, който се правеше на клоун, и „суровият“ Лиам, който въртеше глава, търсейки действие и оживление, като някой бандит от малко градче в събота вечер. Ние с Джорджи сме мургави и Фъргъс имаше нашите черти и къдриците на Джорджи, но близнаците, по силата на някакъв разбунтуван рецесивен ген, бяха невероятно руси, с медено кафяви очи и много светла кожа. Фъргъс беше доста по-висок от близнаците и въпреки стеснителността си имаше изправена и почти внушителна осанка, докато близнаците все още се мъчеха да надраснат несигурната си детска походка. На мен те ми изглеждаха почти като бебета, но Фъргъс... Фъргъс сякаш вече беше навлязъл в живота. И все пак момчетата си приличаха невероятно в онези униформи. Може ли да ми бъде простено, ако дори само веднъж си бях помислил за тях като за момчетата, моите синове, вместо като за три удивителни отделни личности?

Бяхме в тази страна по-малко от седемдесет и два часа и момчетата бяха бледи заради умората от часовата разлика, но Джорджи не искаше да пропуснат първия учебен ден. Повлече ги по широките тротоари, като се опитваше да им попречи да се бият помежду си или да си изгубят шапките, или да попаднат в уличното движение. Когато имаш три деца и само две ръце, винаги точно онова дете, което е трябвало да държиш, иска да изтича напред.

Тя наблюдаваше майките, бащите и бавачките, повели децата си на училище. Момичета в рокли на лилави райета и твърди сламени шапки. Мънички момченца в тежки зелени блейзъри, които изглеждаха като шити за бащите им. Момчета и момичета с бричове и шапки в стил Оливър Туист, жълтеникаво — кафяви на цвят и отвратително грозни. Миловидна групичка момичета като миниатюрни копия на Алиса, в прекрасни сини рокли, обточени със старинна дантела. За разлика от Лиам, Джак и Фъргъс, английските деца знаеха как да се държат, вървейки бавно и спокойно към училище в своите униформи,

докато Джорджи крещеше на малките си американски момчета, като ги заплашваше, дърпаше, стискаше и разделяше.

— Мамо, Лиам мирише — каза Джак, когато минаха покрай един вонящ контейнер за боклук пред една сграда в ремонт.

— Тъп идиот! — каза Лиам, като се хвърли към Джак, и Джорджи трябваше да ги раздели със сила, докато Фъргъс, който обикновено никога не спираше да ни засипва с въпроси за живота, продължаваше постоянните си коментари, забравил за всичко друго, освен че настоява да получи отговор:

— Не разбирам живота. Искам да кажа, дали Бог просто непрекъснато създава хора и още хора, и дали това е всичко, което прави? Как го прави? Някои хора са толкова мънички, например децата и бебетата, а той прави и големите хора. Откъде знае какъв размер да използва? Динозаврите са гиганти в сравнение с хората. Мозъците на динозаврите са мънички. Но на хората не са. Аз имам голям мозък. Динозаврите същите мозъци ли имат като хората? Мамо? Мамо? Мамо, попитах: Динозаврите същите мозъци ли имат като хората? — Сега той вече я удряше с шапката си и тя извика: „Не знам!“, докато се опитваше да удържи Лиам и Джак далеч един от друг. Нямаше представа как някой щеше да ги накара да седят мирно достатъчно дълго време, за да ги научи на нещо.

Учителката на близнаците, мис Арабела, беше жизнерадостна и руса, и толкова дребничка, че Джак и Лиам почти ѝ стигаха до раменете. Тя ги омая напълно с усмивката си. Учителката на Фъргъс беше мис Джоун — сериозна и строга. Тя се ръкува с Фъргъс на вратата и му каза да си намери чин и да се залавя с работата, която му е подготвила. Джорджи се надяваше да може да остане за малко, да настани и предразположи децата — да им прочете приказка или да подреди с тях някой пъзел, докато се почувстват по-удобно в новите си класни стаи — но мис Джоун застана решително на вратата с думите: „Здравейте деца, довизждане родители“.

Джорджи се позабави на входа на училището, вече затъжена за синовете си, като почти очакваше някой от тях да изтича след нея. Но това не се случи и тя започна да се отдалечава бавно от училището: походката ѝ стана по-бърза, когато навлезе сред рутинните утринни занимания на непознатите по улицата. Трите ѝ момчета: беше си мислила, че ще им приготвя сандвичи до края на живота си, а ето че

сега те са в училище (където се сервираше топъл обяд и нямаше нужда от сандвичи), ето я и нея в един красив старинен град, с цял ден само на нейно разположение за първи път от пет години насам.

Мина покрай павилион за вестници и си купи „Таим Аут“, после намери едно френско кафене на „Текери стрийт“, където си поръча кафе и седна на пейка с карирани възглавнички до маса в дъното. До нея седяха двама мъже, които разговаряха бързо на френски. Всички в кафенето пушеха. На Джорджи ѝ се струваше, че в небрежно сгънатите вестници и броеве на „Хелоу!“ и „Пари Мач“, пръснати по празните маси, е скрито пулсиращото сърце на истинския свят.

Внезапно тя се почувства въздушно лека. Всичко в живота ѝ се беше променило. Струваше ѝ се, че всичко се е възвърнало и възстановило. Това не беше нейният град, но беше прекрасен град, може би вторият най-хубав град, който познаваше и който я изпълваше с вълнение. Когато беше в колежа, тя беше учила една година в Лондонския университет и два пъти след това беше идвала на турнета в Обединеното кралство с малки продукции. Въпреки това ѝ беше трудно да повярва, че цялото това неспирно движение през изминалите пет години, докато гледаше децата, всички възпирани демони на стареенето и сънищата, както и припряното напрегнато преместване, сега я бяха довели в това великолепно, спокойно място, където беше и съвсем сама. *Мога да отида в някой музей, помисли си тя, мога да отида на матине.*

Въпреки това, половин час по-късно тя ми се обади от къщи, хълцаща от плач.

— Моите момчета, — каза тя. — Питър, моите момчета си отидоха, — и през цялото време се смееше на собствените си сълзи.

Аз ли? В онези дни аз бях журналист, който отговаряше за бизнес новините. Ако искате, може да приемете това като „неуспял романист“.

Сега поне ми знаете името. Питър. Питър Мартин — най-блудкавото и симетрично име, което американският Среден Запад можеше да измисли около 1964 г.

Бях се запознал с Джорджи преди повече от дванайсет години, когато пишех първия си роман. Когато не успях да го публикувам, започнах втори, а когато и той не се продаде, спрях — не точно да пиша, а да се опитвам да бъда писател. Сега звуча небрежно, но написването на всяка от тези две книги ми отне повече от четири години, а преди това имах и други години на непубликувани разкази.

Дори сега мога да чуя, как Джорджи ми казва: „За Бога, Питър, не им казвай това. Питър, Питър, Питър, светът е жена, която ти се опитваш да накараш да преспи с теб и никога няма да успееш, ако ѝ разказваш за провалите си“.

Едно нахакано момиче от Манхатън и един непретенциозен младеж от Средния Запад — винаги можеше да ме научи на много неща.

Когато още учех за магистърска степен, публикувах един разказ в „Ню Йоркър“. Платиха ми десет хиляди долара. Помислих си, че съм открил формулата на успеха, но в продължение на години след това не успях да публикувам нищо. Ако изобщо си спомнях за мен, хората предполагаха, че или съм спрял да пиша, или съм изгубил музата си, или гласа си, или каквото там си мислеха, че ни е необходимо на нас, пишещите типове. Но аз не бях. Все още пишех, макар че вече не зарязвах всичко друго в живота си заради писането, и оставих „работата за пари“ да се превърне в истинската ми работа. Удивително е колко много можеш да напреднеш, ако се появяваш на работа всеки ден и не звучиш като пълен идиот, когато си отвориш устата. Издигнах се от редактиране на броеве два пъти седмично във „Файненшъл Уърлд“ до негов редактор за Европа, като вместо рецензии пишех статии за корпорациите и различните валути.

Дотогава Джорджи и аз бяхме стигнали възрастта, когато започваш да се оглеждаш какво правят останалите хора с живота си. Бяха ли открили онова, което искаха? Толкова щастливи ли бяха, колкото звучаха коледните им картички?

Къде бъркахме ние? Бяхме прекарвали годините между двадесет и тридесет, и дори малко отгоре, като млади, бедни и артистични: но сега беше време да станем сериозни. Много актьори напуснаха занаята, когато стигнеха края на трийсетте — вече не получаваха достатъчно работа или имаха деца и не искаха повече да пътуват по турнета, или им беше втръснало, защото всичко беше много трудно. Профсъюзът на актьорите дори имаше програма за преквалификация, за да им помогне да се обучат в нова професия. Някои от приятелите на Джорджи — актьори, напуснали професията, бяха станали масажисти, брокери на недвижими имоти, учители. Джорджи остана в актьорската професия, защото не понасяше мисълта да прави нещо друго, макар че откакто се бяха родили децата, получаваше все по-малко и по-малко ангажменти. Когато имахме само Фъргъс и все още бяхме в Манхатън, тя работеше редовно, но след близнаците и преместването, стана по-трудно. Налагаше и се да отказва много ангажменти поради логистични причини — някое от децата беше болно, или пък плащането за детегледачка щеше да изразходва всичко, което тя щеше да спечели от работата си, до последния цент. Понякога просто е по-трудно да накараш хората да ти се обадят, когато телефонният ти код вече не е 212. Повечето ѝ работа напоследък се състоеше от участия в реклами, шоупрограми за продажба на различни стоки, няколко реплики зад кадър и много малко театър. Почти не беше изпитала удоволствието от самата работа, тъй като тя винаги беше подправена с нервното напрежение от мисълта, че имат нужда от нея вкъщи.

Колкото до мен, четирийсет и една години беше възраст, на която много мъже започваха да се питат, как ще издържат още двамайсет и пет години на работа, която вече мразеха, но при мен в известен смисъл нещата едва започваха. Имах първата си истинска работа и за мен беше удовлетворяващо да правя нещо и да съм добър в него. Намирах за удовлетворяващо и да получавам заплатата.

Ако всичко това звучи твърде лесно, нека ви кажа: не беше. Невъзможно е да опиша какво изгубих като признах пред себе си и останалите, че писанията ми няма да се продават, че няма да бъда писател, и то не поради някаква огромна несправедливост в света или някакви безумни погрешни сметки от страна на глупави редактори или мързеливи литературни агенти, а просто поради това, което бях и което можех да правя. Ако се откажете от мечтата на живота си, вие се

отказвате от най-съществената част от себе си. В известен смисъл никога не се съвземате, но въпреки това се измъквате от развалините и нямате друг избор, освен да започнете отначало.

В онези години се бях превърнал, с някакво смутено чувство на гордост, основно в бизнесмен, а Джорджи се беше превърнала основно в майка. Бедният аз, не си давах сметка, че единият от нас се движи по-лесно по пътеката на компромиса, отколкото другият.

Джорджи имаше списък на хората, на които да се обади в Лондон — главно приятели на приятели, хора с деца на същата възраст, няколко театрални контакта, които беше получила от приятели в Ню Йорк — но през онзи първи ден насаме в Лондон изобщо не ѝ се искаше да звъни на когото и да било. Трябваше да чака пристигането на пратките с въздушна поща, искаше ѝ се да седи до прозореца на новата ни къща и да прави точно това: да чака. Големият панорамен прозорец гледаше към улицата и понякога някой минаваше само на сантиметри от мястото, където тя седеше в къщата. Трафикът по улицата не беше натоварен, но в края ѝ имаше редица от магазини — павилион за вестници, магазин за вино, химическо чистене и кръчма, която привличаше местните жители и от време на време някой шофьор на камион за доставки. Минаха две бавачки, които бутаха бебешки колички и Джорджи се наслади на напевния им северняшки акцент. Тя остана да седи пред прозореца повече от час, заслушана с удоволствие в приглушения шум на улицата. Това не беше тежкият скърцащ трафик и шум на Манхатън или досадната тишина на Ню Джърси. Беше нещо друго, един различен свят, нехаещ за всичко останало, едно обещание, за пръв път дадено само на нея.

Когато хамалите пристигнаха, Джорджи застана на тротоара, докато им обясняваше къде да сложат всички кутии и найлонови торби, които сваляха от камиона. Насред разтоварването една жена излезе от ментово зелената къща отсреща и забързано се приближи да говори с нея.

— Новодомци ли сте? — попита тя. Акцентът ѝ беше американски, южняшки, но с британско окончание. Имаше прошарена руса коса и ухаеше на силен и приятен френски парфюм.

— Да — каза Джорджи.

— Добре дошли в Лондон — каза жената. — Аз съм Джийн. Живея на номер шест.

— Джорджи Конъли. Американка ли сте?

— Да. Кенсингтън е истинско американско гето. Тук има много като нас, ще видите. И французи, разбира се, защото Лицеят не е далече. Откъде сте?

Никой, освен мен нямаше да долови колебанието.

— Ню Йорк — каза Джорджи.

— Аз също. Уестчестър. Слушайте, сега съм тръгнала на урок по френски, но много ще се радвам да си поговорим. Мога да ви дам много телефони — на месаря, на едно добро ателие за химическо чистене в американски стил, на един наистина божествен магазин за сирене. Мога да ви спестя необходимостта да обикаляте сама. О, а тук има страхотен клуб на американските жени с прекрасни програми. Курсът им по история на изкуството е възхитителен. Води го един от най-добрите специалисти по история на изкуството в Лондон. Ще ви кажа какво мога да направя. Мога да намина, когато животът ми не е толкова натоварен, и да ви запозная с всички подробности. Какво ще кажете?

Джийн се усмихна, когато Джорджи промърмори „Благодаря“, а после забърза надолу по улицата, оставяйки Джорджи с разочарование, примесено с тревога, че първият човек, с когото се е запознала в Лондон, беше американка от предградията.

Към края на първата седмица обаче, тя разбра какво имаше предвид Джейн. Милите възрастни съпрузи отдясно бяха англичани, както и по-младата и по-сдържана двойка отляво, но изглежда, че с изключение на тях, всички, които срещаше, бяха чужденци. „Англичаните вече не могат да си позволят да живеят тук“, каза Джейн на Джорджи, когато се отби няколко дни по-късно с нейните брошури и списъци. „Кенсингтън е само за супер — богатите или за онези от нас със солидни пакети за покриване на разноските по преселването си тук“. Също от Джейн, към която започваше да изпитва неприязън, Джорджи научи, че американските съпруги в Лондон се наричат „съпруги — придагъци“, и че почти никоя от тях не работи. Вместо това те учеха френски или италиански, записваха се в курсове за оценяване на антики в „Сотби“, или се включваха в едnodневни пътувания до магазини за керамика от прочути вериги.

— Едnodневна разходка за пазаруване — каза ми Джорджи. — Какво мислиш? Можеш ли изобщо да си представиш да се кача на такъв автобус?

— Какво ще кажеш да си потърсиш работа? — попитах я. — Момчетата са в училище по цял ден. — Не беше трудно да доловя възбудата ѝ и възродената вяра във възможностите и.

— Смятам да опитам — каза тя с усмивка. — Веднага щом пристигне багажа ни по море, ще разполагам с представителни снимки

и тогава ще видя какво мога да направя.

* * *

Когато си в началото на нещо ново, дните ти се струват изпълнени и богати на събития, като тези от детството. Когато няма установена рутина и най-баналните задължения ти се струват омайващи, дори ако е само защото ги вършиш на фона на нов „декор“. За Джорджи тези първи седмици бяха изпълнени с неподправено удоволствие. Тя научи, че трябва да ходи на пазар всеки втори ден, по европейски, защото хладилникът беше много малък. Научи, че миниатюрната перална машина в кухнята всъщност беше комбинация между пералня и сушилня, и след като дългият цикъл на пране приключеше и водата се отцедеше, започваше цикълът на сушене. Машината побираше само една шепа дрехи, вместо цял наръч, но ако я оставиш да работи спокойно три часа, дрехите излизаха не само изпрани, но и сухи — невероятно измачкани, но сухи. Научи също, че в Англия трябва да имаш разрешително, за да гледаш телевизия. В процепите на пощенските кутии постоянно се появяваха заплашителни писъмца, които настоятелно твърдяха, че наоколо дебнат инспектори и един ден ще пристигнат да ни тръснат някоя глоба, ако ни хванат да гледаме Би Би Си, без да сме си платили таксата.

Джорджи намираше всички тези неща по-скоро за очарователни, отколкото за дразнещи. Беше трогната от начина, по който таксиметровите шофьори я изчакваха, за да се уверят, че е влязла благополучно в къщата, преди да си тръгнат; обожаваше големите жълти табели, които понякога се появяваха по улиците след извършено престъпление и призоваваха свидетели.

— Представи си, ако правеха така в Ню Йорк — каза тя. — Щеше да има табела на всеки метър.

Към края на третата седмица в Лондон, Джорджи имаше чувството, че е там от години. Къщата беше в ред, момчетата бяха настанени в училище, а тя беше готова да работи върху себе си.

Реши да се обади на Греъм Легет, неин приятел британец, който бе работил като асистент — режисьор на едно представление, в което

беше играла преди години в Ню Йорк и който сега работеше като ръководител на кастинги в Лондон.

— А, красивата и съблазнителна Джорджина Конъли — каза той, когато тя се свърза с него на мобилния телефон, към който я насочи съобщението, записано на телефонния му секретар.

— Аз съм тук — каза тя. — Преместих се в Лондон.

— Я виж ти, така ли?

— И си търся работа.

— Ах, — каза той, — ами ние имаме нова традиция американски актриси да пристигат и да си свалят дрехите на лондонска сцена. Едва ли би ти харесало да си мисис Робинсън, а?

— Ха! — изсумтя презрително Джорджи.

— Не, не си достатъчно млада, скъпа моя — каза Греъм. — Ан Банкрофт беше на трийсет, когато направи филма.

— Това дори не ми го казвай.

— В какво си участвала напоследък?

— Малко реклами, не много театър. Трябваше да се занимавам с децата... Умирам да се върна в актьорската професия.

— Не познавам никой, който търси американски акценти в момента — каза той пренебрежително.

— Ами „Рент“?

— Предполага се, че трябва да са по на двайсет години, не на четирийсет.

— Аз не съм на четирийсет. На... трийсет и девет съм.

— Е, добре.

— Господи, наистина скоро ще навърша четирийсет. Звучи жестоко и безутешно.

— Както и би трябвало — каза Греъм, който сам беше минал четирийсетте. — Стана ли дебела?

— Не.

— Сбръчкана?

— Не много. Със сигурност трябва да има кастинг за някоя пиеса на Юджийн О'Нийл. А вие, британците, сте безнадеждни за южняшките акценти. А Тенеси Уилямс?

— Виж, хайде да се срещнем на обяд. Какви са ти ангажиментите за другата седмица?

Джорджи изсумтя:

— Другата седмица ли? Какво ще кажеш за днес? Какво правиш точно сега?

— Точно сега ли?

— Имаш ли планове, или просто си седиш там и се упражняваш във фалшива официалност?

Той изруга.

— Просто ми кажи къде да те чакам — каза тя. — Обещавам да не казвам на никого, че си толкова непопулярен, че всъщност съм си уредила среща с теб още първия ден.

— Във всеки случай ти благодаря за това, скъпа.

* * *

Може би беше прекарала една-две минути в повече да се гледа в огледалото, преди да се срещне с него, може би беше потупала корема си или беше примижала, за да прецени колко големи и дълбоки са ситните бръчици около очите ѝ, но не беше разтревожена. Изглеждаше добре и го знаеше. Джорджи, която никога не беше изглеждала като наивно, невинно момиче, притежаваше онази външност, която ставаше по-интересна с времето. Въпреки дръзкото си, типично за Ню Йорк поведение тя имаше деликатни черти на лицето, хубава уста и онези дълбоки и привлекателни леки вдлъбнатини под очите. Хората я забелязваха, непознатите я зяпаха. Често на мен ми беше невъзможно да откъсна очи от нея.

Когато влезе в китайския ресторант в Сохо, за да се срещне с Греъм, тя не можеше да повярва, че е прекарала половин минута в тревоги за външността си. Тъкмо Греъм изглеждаше ужасно: шкембест, с нездрав цвят на лицето и леко мазна коса.

Греъм беше подобрил доста акцента си в Ню Йорк. Това беше накарало не една жена да си затвори очите за нездравия цвят на лицето му и единичната вежда. Избутвайки настрана някакъв ръкопис, той се изправи и целуна Джорджи по устните.

— Намери ли вече нещо за мен? — попита тя, като посочи към ръкописа.

— Истинска катастрофа, — каза той. — Кастингът се проведе преди цяла вечност, а после на актрисата ѝ предложиха филм и сега

вече я няма. Репетициите започват другия месец. Режисьорът е бесен, драматургът планира да ме обезглави. Другия вторник трябва да се явя при тях с някакво истинско предложение или съм обречен.

— Каква е пиесата? — попита Джорджи.

— Това е нова пиеса от Пиърс Брайстоун. Женски моноспектакъл. Животът на мисис Джордън.

— Мисис коя?

— Дора Джордън! Изключително прочута актриса от края на осемнайсети и началото на деветнайсети век. Метреса на херцог Кларънс, който по-късно, разбира се, станал крал Уилям Четвърти.

— Разбира се, — каза Джорджи. — Съжалявам, никога не съм чувала за нея.

— Боже, вие янките!

— С какво е прочута — с актьорската си кариера или с тази на любовница?

— И с двете. И с печалния си край.

— О!

— Сега обаче трябва да помисля за собствения си печален край. Това е пътуваща продукция, но има няколко дати в Лондон и е пиеса на Пиърс Брайстоун. Премиера.

Опитът на Джорджи да не изглежда така, сякаш няма понятие за какво става дума, се провали.

— Ти наистина ли мислиш, че Министерството на вътрешните работи ще ти позволи да живееш в Англия? — попита Греъм. — Нямах представа кой е Пиърс Брайстоун, нали?

— Разкажи ми. Може би съм чувала за него, не знам.

— Пиърс Брайстоун. Той е един от най-популярните ни драматурзи. Има необикновен обхват от теми. Действието на последната му пиеса се развиваше на Плутон.

— О! — каза Джорджи, без да е ни най-малко заинтригувана.

— Но тази е историческа. И мисля, че е доста добра. Този Брайстоун е странен тип, всъщност той е нещо като институция тук. Никога не подлага материала си на работно обсъждане, никога не взема комисионни, нито работи с актьори по фестивали, за да популяризира творчеството си. Просто изниква от най-тъмните дълбини на Дорсет с нова пиеса, а след това се оттегля.

— Мога да докарвам английските акценти — настоя Джорджи.
— Хайде, откъде е тя? Йоркшър? Мидландс? — Тя опита най-добрия си дербишърски акцент: — „О, ми'ичка, ръкавиците ми са се затрили“ и „Да ти направя ли една 'убава чашка чай?“

— По-сложно е — каза Греъм. — Всъщност е била ирландка, но...

Ирландка. „Ела тука, девойче, и ми седни на коляното.“ Гласът на баща ѝ незабавно изникна в ума ѝ, изпълвайки я с онази примесена с топлота болка, която винаги придружаваше спомена за него.

— Ирландски акцент — каза тя тихо. — Определено мога да докарам ирландския акцент.

Греъм клатеше глава:

— Невъзможно. Никога няма да я дадат на американка. Ти не си запозната с образа. Дори не знаеш коя е тя.

— Престани да се държиш така надут, Греъм. Готова съм да се хвана на бас, че половината хора тук вътре не знаят коя е тази мисис, как ѝ беше името.

— Джордън.

— Коя е тази мисис Джордън.

— Плюс това — каза Греъм, като смени темата — това е невероятно трудна и натоварваща роля.

— Правила съм моноспектакли ѝ преди, — каза Джорджи. — Правила съм „Красавицата от Амхърст“, ако искаш да си говорим за трудни и тежки роли.

— Емили Дикинсън, — каза Греъм. — Откачена старица.

— Ролята на Емили Дикинсън промени живота ми — каза Джорджи.

— Откачена стара мома, — подразни я Греъм.

Тя не постигна нищо с него, но докато се хранеха, си говореха и наваксваха с информация за годините, през които не се бяха виждали, а тя непрекъснато поглеждаше към ръкописа под стола му. Наричаше се „Жената на Шекспир“.

Когато едно от многобройните позвънявания на мобилния му телефон принуди Греъм да излезе навън, Джорджи грабна сценария и го натъпка в чантата си, докато той крачеше пред витрината на ресторанта и крещеше нещо, като размахваше ръце.

По-късно същата вечер, когато момчетата бяха в леглото, а ние двамата — сами в дневната, тя изнесе нещо като частно представление, само за мен. Седнах на кушетката с чаша червено вино в ръка и тя, облечена в късо бяло потниче, с вързана на конска опашка коса, боса, с лакирани в розово нокти на краката — се обърна от камината към мен и започна:

Мисис Джордън: цялото ми име е лъжа, сценичен псевдоним, ако предпочитате тази по-благовъзпитана мисъл. Родена съм като Дороти Бланд, но Бланд не е име за сцената. Отначало избрах да се представям като мисис Франсис: баща ми се казваше Франсис и предполагам, че това беше всичко, което можех да взема от него. Беше напуснал майка ми и нас, децата, когато бях малка, виждате ли, и си беше създал ново семейство някъде далече.

Тонът ѝ беше официален, драматичен, но след като прекоси мъничката дневна само с две-три широки крачки, тя ми се усмихна и заговори по-приветливо.

Баща ми и майка ми бяха пътуващи актьори, и двамата, и именно такива станаха и повечето от нас.

Родителите ми ме кръстиха Дороти, и някои ме наричаха така, или Доротейя, макар че аз самата винаги съм предпочитала Дора. Израснах в Ирландия, но съм родена в Лондон, и винаги съм вярвала, че рожденото ми място остави в мен някакво семенце, което копнееше за завръщане. Никога не съм чувствала Дъблин като свой дом: ако можеше цялото богатство на Ирландия да бъде положено в краката ми, най-тържествено и сериозно заявявам, че пак нямаше да искам да влизам отново в съприкосновение с него.

Тук тя прекоси отново стаята: пространството я ограничаваше, но тя се възползва изцяло от него. Изглеждаше много красива, а аз гледах с интерес. Тя докосна корема си и продължи:

Заминах от Ирландия на двайсет години, бременна с детето на един помощник — режисьор от Смок Али, който смяташе, че е в правото си да се възползва от услугите на всяка жена на служба при него. Тогава започнах да се наричам „мисис“, по очевидна причина, но повечето от нас в театъра и без друго се представяха като „мисис“. Това ни позволяваше поне малко да се предпазим от мъжете в публиката, които ни преследваха.

С вдигнати вежди, тя протегна ръце и ми отправи свенлив поглед.

А защо Джордън, питате? Разбира се, сигурно сте любопитни за произхода на второто ми име. Когато най-напред пристигнах в Англия, започнах работа с трупата на Тейт Уилкинсън, в Йоркшър, и Тейт беше този, който ми даде името. Каза: Скъпа, ти прекоси водата, за да дойдеш от Ирландия, и затова ще те нарека Джордън.

Тя отиде да седне на малкото канапе пред прозореца и сякаш прибра невидими поли около тялото си, като че ли се настаняваше, за да разкаже дълга, старомодна история.

През живота ми са ме наричали с много други имена. Доротея Бланд. Мисис Франсис. Мисис Форд, когато хората погрешно си мислеха, че съм женена за Ричард Форд, който беше баща на две от моите момичета. Бях наричана „мама“, най-скъпото име, от прекрасните си деца, и мисис „Фицкларънс“ в продължение на години, когато бях с херцога. Разбира се, била съм наричана и с долни, ужасни имена от вестниците, от обществото, през онези времена, когато ме мразеха; имена, които няма да ви повтарям сега. По време на настоящото си печално положение наричам себе си „мисис Джеймс“, така че на никого, който познава мисис Джордън, да не му се налага да научава какво е станало с нея.

И все пак, някои ме откриват, както ме открихте вие: почитатели, които научават, че съм отседнала тук, в тази мрачна къща, загледана през мръсен прозорец към обраслата в плевели градина, само с мис Скечли за компания.

Тя не бързаше да свърши репликите си, а седеше потънала в съзерцание, взирайки се през прозореца на дневната, сякаш наистина виждаше онази отблъскващо изглеждаща градина във Франция. После подвижна към сцената зад кулисите:

Мис Скечли, мис Скечли, моля, донесете на гостенката ни чай. Толкова е студено, и наистина имаме нужда от малко английски утехи.

Обръщайки се отново към мен, тя каза:

Сега, докъде бях стигнала? О, да, мисис Джордън. В действителност, никога не съм била „мисис“. Имах трима мъже и тринайсет деца, но не съм била ничия съпруга. Двама от мъжете

бяха готови да се оженят за мен, виждате ли, а третият никога не е имал законното позволение да го стори.

Въпреки това, мисис Джордън е тази, която обожаваша, мисис Джордън, която продаваше толкова много билети в продължение на толкова много години, но подобно на всички имена, които съм използвала през живота си, мисис Джордън е напълно измислена.

Тя се взря право в мен, със силни, ясни очи, които срещнаха моите, с нотка на флирт, трептяща върху устните.

Няма значение, не и наистина; изглежда, никой нямаше нищо против. За хората в публиката никога не е било важно кой си.

— Е, какво мислиш? — попита тя, почти без пауза, преди дори да разбере, че е свършила.

— Мисля, че си секси — казах.

— Имам предвид, искаш ли да видиш още?

— Абсолютно — казах. — Много повече. Ще преминем ли към фазата от вечерта, която включва танц в скута ми?

— Престани — каза тя, като дойде да се тръсне до мен на кушетката. Всички мебели в тази възхитителна къщичка изглеждаха изработени в невероятно малки размери, а Джорджи и аз бяхме високи. Дватама заедно заемахме цялата кушетка, затова тя се обърна на една страна и сви босите си крака в скута ми.

— Идеята не е да бъде секси — каза тя. — Тя е на петдесет и четири години и е болна, нещастна, подпухнала и умираща.

— Това не го осъзнах напълно — подметнах закачливо, като стиснах с ръка дебелия ѝ конска опашка.

— Беше прелъстен от интимността на пространството.

— Не, бях прелъстен от прекрасната си съпруга.

— Не, от пространството.

— Не, от теб.

Джорджи ме перна с нокът по ръката.

— Тя трябва да прелъстява, но не в сексуален смисъл. Това, от което наистина се нуждае, е да завладее публиката.

— Това ли е цялата пиеса? Просто стои там и говори на публиката?

— Говори на посетителка, тази... един вид нейна почитателка, мис Уилямс; разказва ѝ историята на живота си. Това е нещо обичайно

в моноспектаклите: въображаема публика, някой, за когото е предназначен монологът. Е, наистина, какво мислиш?

— На мен, съпруга, ли говориш, или на публиката в мое лице? — попитах.

— На теб, изтъкнатият театрален критик от „Таймс“ — засмя се тя.

— Хмм — казах. — Лондонският или нийоркския?

— И двете — засмя се тя, като се наведе да ме целуне. — Гледай ме — каза, като седнаше. — Става още по-хубаво.

Точно тогава един писък „Мамо, мамо, мамо, мамо!“ стигна до нас от стаята на момчетата.

Джорджи изглеждаше стресната.

— Аз ще отида — казах.

— Благодаря — каза тя. — Толкова съм се вживяла в това. Наистина не искам да спирам. — Тя скочи от кушетката, за да заеме отново мястото си в центъра на стаята, докато аз тръгнах нагоре по стълбите.

Тейт Уилкинсън ми даде името, а също и първата ми работа в Англия. Отначало не искаше, но аз наистина разбирам това. Бях пристигнала от Ирландия с майка ми, сестра ми Хестър и брат ми Джордж, и всички си търсехме работа в театъра. Нямах пари, нито дрехи, нито един приятел в цяла Англия, а бебето беше на път. Тейт може и да нямаше особено високо мнение за мен, но беше добра душа, може би най-добрата, която съм срещала в театъра, и с известна неохота най-сетне се съгласи да ме прослуша с няколко реплики.

И до ден-днешен не знам защо, мис Уилямс, но избрах да рецитирам от „Красивата покаяница“ — тази трагедия за похищението. Това е роля, която не бях играла никога преди, но положението на Калиста беше почти еднакво с моето собствено. Прочетох няколко от репликите ѝ, след като е прелъстена от Лотарио:

О! Повече не говори: не мога го понесе.

Тоз спомен от смъртта по-лош е; нека тази нощ, с

вина и грях изпълнена,

изтрита от годината да бъде.

*И нека никога гласът на радостта, на музиката, не
я познае.*

*Дано потъне в мрак и във тъга
и никога звезди над нея да не блеснат, да копнее нека
за светлина напразно.*

*И все тъй да я няма, напразно да очаква и зората.
Защото тя, нощта, ме тъй обрече на позор,
на скръб, на вероломния, фалшив Лотарио.*

*Бях направила съвършен избор, виждате ли: колко много видът
ми отговаряше на тази роля. Не спестих нищо, и ако стреснах малко
Тейт, то успях също и да събудя възхищението му. Опасенията му се
стопиха.*

*Тъй като бях чела трагедия, той ме попита дали предпочитам
именно нея, или по-скоро комедия, или опера, или фарс. Веднага
отговорих: „Всичко“, и честно казано, никога не съм виждала някой
възрастен джентълмен по-удивен.*

*Джорджи не мръдна от хола цяла нощ, като преглеждаше
ръкописа на пиесата, реплика по реплика, докато горе аз се грижех за
Фъргъс, който бе налегнат от натрапчиви нощни мисли за
канализационната система. Когато Греъм се обади по-късно същата
вечер, за да си потърси ръкописа, голямата любовна афера на Джорджи
с Дора Джордън вече беше започнала.*

— Ако си го искаш обратно, ще трябва да ми позволиш да се явя
на прослушване за ролята — каза му тя.

— За Бога, Джорджи, не ставай глупачка. Ръкописът ми трябва.
Целия съм го нашарил с бележки.

— Някои от тях — доста погрешни, според онова, което виждам.

— Виж, ще изгубя и последното късче доверие на драматурга,
ако се наложи да му искам нов екземпляр. Веднага идвам да си го
прибера.

— Намислила съм всичко — каза Джорджи. — Не им казвай, че
съм американка. Кажй й им, че съм ирландка. Аз съм наполовина
ирландка, нали знаеш. Баща ми настоя всички да имаме двойно
гражданство. Ще покажа ирландския си паспорт.

— Ирландски? Това е още по-лошо — каза Греъм. — Освен това, не смятам да лъжа тези хора. Нека просто да бъдем двусмислено уклончиви.

— О, хайде — каза Джорджи. — „Двусмислено“ звучи добре. С това мога да се справя.

— Добре, Джорджи, да му се не види. Прати ми по имейла една снимка и ще те включа за кастинга. Но минаваш последна.

— Ще мина последна.

— А след това ще те убия.

— Чудесно. Убий ме след това. Но първо ме прослушай.

И така, докато аз бях заспал на леглото на Фъргъс, отговаряйки на ужасените му въпроси за тръбите и отводнителните канали и къде отива всичко изакано и изпишкано, Джорджи седя будна цяла нощ във всекидневната, четейки жадно ръкописа.

Може би бях направила толкова силно впечатление в ролята на Калиста, че Тейт не можеше да ме види като никой друг образ, защото когато ме покани да постъпя в неговата трупа, репетирахме и представихме най-напред именно „Красивата покаяница“. Започнахме в Лийдс и по-късно същата зима отидохме в Йорк, после — в Хъл и Шефилд. Всяка седмица изглеждах все по-подходяща и по-подходяща за ролята.

В трупата на Тейт бяхме трийсет души. Тогава не бяхме известни, но много от нас станаха такива. Семейство Ленг, семейство Къмминс, семейство Парнъл, комичният актьор мистър Кресуел, Джордж Инчболд — някои много прочути имена, мис Уилямс, със сигурност сте чували за много от тях?

Обиколката из Йоркшиър не беше лесна за нас. Пътувахме пеш и понякога на кон от град на град през цялата онази студена зима, като отсядахме близо до театъра и репетирахме, докато Тейт останеше доволен. Когато изнасяхме представления, продължавахме всяка вечер от шест до полунощ. Играех всякакви роли: едва бях приключила трагедията чрез предполагаемата си смърт, и вече си слагах престилка и боне и тичах обратно на сцената да пея „Момъкът от Грийнууд“.

Именно в Хъл, през ноември, се роди моето малко момиченце, точно преди двайсет и първия ми рожден ден. Кръстих я Франсес, но още оттогава я наричам Фани.

Останах в сламата няколко седмици, но Тейт искаше да продължа в ролята на Калиста на втория ден на Коледа. Ужасна грешка. Жителите на Йорк и Лийдс ме бяха търпели, докато наедрявах, но в Хъл, сега, когато знаеха, че имам дете, се опитаха да ме прогонят със съскане и хули от сцената. Аз не си тръгнах. Мис Уилямс, никога, през цялата си кариера, не съм си тръгвала от сцената. Довършвах представлението си абсолютно всяка вечер, докато Тейт полагаше усилия да сложи край на клюките в града. След броени седмици бях спечелила на своя страна жителите на Хъл, и оттогава нататък всички билети се разпродаваха. Мисля, че актрисата в мен им помогна да си затворят очите за онова, което презираха в жената.

Прекарах с трупата на Тейт три години: три години, в които влачех дъщеря си из тресавищата, отсядах в домове, където едва не ни изяждаха дървениците, държах Фани зад кулисите в театъра с мен, докато репетирах и изнасях представления. Това беше тежък живот, и след като си изградих репутация, бях готова да се махна от провинциите. Някои хора ме съветваха да не се връщам на лондонска сцена, като твърдяха, че съм по-добре там, където бях в момента; отколкото да играя второстепенни роли в трагедии в Лондон. Въпреки това, от Лондон дойде предложение за четири лири на седмица, и с благословията на Тейт, качих Фани и майка ми, сестра ми и брат ми заедно с мен в един дилижанс за двудневното пътуване до столицата.

* * *

На другата сутрин открих Джорджи на стола от снощи: газовата камина работеше, ръкописът беше в скута ѝ. Беше чела цяла нощ.

— Бедната жена — каза ми тя. — Имала е тринайсет деца, но е умряла сама и без пукната стотинка, във Франция.

— Поне е било във Франция — казах.

— Съпругът на дъщеря ѝ крадял от нея, трупал дългове на нейно име. Тя се бояла, че ще я арестуват, затова решила да замине в чужбина, докато нещата се оправят. Нямало кой да ѝ помогне, не знаела какво да прави.

— И просто умряла там?

Джорджи закима енергично:

— Невзрачно градче, наречено Сен Клод. Всичко е тук, цялата история на живота ѝ. Това е едно от най-пленителните неща, които съм чел. Не мога да повярвам, че дори не бях чувала за нея преди. Била е изключително прочута — истинска Анджелина Джоли на своето време. Любовникът ѝ бил син на Джордж Трети. Уилям, херцог Кларънс. По-късно самият той станал крал на Англия, след като брат му, Джордж Четвърти, умрял.

— Целият ли го прочете? — попитах, и тя кимна.

— За Бога, Джорджи.

— Знам — каза тя, и аз за пръв път долових колко много ѝ харесваше тази роля. Хората винаги приемат за даденост, че актьорите са начетени, но Джорджи едва понасяше четенето. Имаше лека форма на дислексия, която беше останала неоткрита в детството ѝ, и като резултат намираще четенето за изключително трудно и изтощително. Да прочете един ръкопис на пиеса за първи път обикновено беше истинско мъчение за нея, но като компенсация имаше забележителна памет. Когато играеше в пиеса, беше в състояние бързо да запомни не само своите реплики, но и тези на всички останали.

Гледах я, докато седеше там, увита в плетено одеяло на райета, стиснала в ръце отдавна изстинала чаша чай, с уморено, но красиво лице — такова, каквото го бях виждал толкова много пъти, когато беше седяла будна по цяла нощ, защото някое от момчетата беше болно. Наведох се и я целунах.

— Трябва да получи тази роля, Питър — каза тя, притисната към бузата ми. — Трябва да вляза там и просто да я получа на секундата.

— Ще я получиш — казах.

Не съществува по-прекрасна фантазия от ролята, която все още не е спечелена, от току-що започнатата книга, от песента, която все още представлява само два такта, които звучат в ума ти, докато вървиш през града. Никога не е по-лесно да се изстреляш мислено към наградите „Тони“, наградите „Грами“, към тържествената вечеря по случай връчването на Националните награди за книги. Именно там беше Джорджи с мисис Джордън, и аз ѝ завиждах за това.

Тя завлече всички ни до някакво имение в Бъкингамшър да видим един портрет на мисис Джордън в една от най-прочутите ѝ роли. „Провинциалното момиче“ — невинно младо същество в сладка бяла рокля и син шарф. Прекара четирийсет и пет минути пред масления портрет, докато момчетата се разлудуваха и бяха сгълчани от уредника на музея, а накрая — изпратени да си играят в градината под дъжда.

След като видя картината, Джорджи реши, че роклята е разковничето към мисис Джордън и към прослушването. Тя купи безброй метри ефирен бял плат, и срещу много мотивиращо заплащане убеди Хортензия, чистачката, да прекопира роклята от „Провинциалното момиче“ и да я ушие почти само за една нощ.

Тя избра за прослушването една доста рискована сцена — блестящото и главоломно издигане на Дора към славата, Дора като прочутата красавица на лондонския театрален свят — и я репетираше до безкрайност.

В деня на прослушването тя тръгна бавно надолу по улицата в онази рокля, благодарна, че никой от съседите не е наблизо, за да я види. Не можеше да се качи в метрото в този вид, така че вместо това си взе такси.

Театърът не беше в Уест Енд, а в една доста шумна и неприятна част на северозападен Лондон, и тя си даваше сметка колко нелепо изглежда, застанала на уличния ъгъл, докато плащаше на шофьора. Не искаше да измачка роклята, като облече палто върху нея, но денят беше ветровит и студен, и тя замръзваше. Песъчинки от улицата влизаха в очите ѝ, вятърът духна и залепи раирана найлонова торба върху дългата ѝ бяла пола.

Греъм я чакаше вътре.

— Погледни се — каза той. — О, боже мой, момичета в летните си рокли.^[1]

— Има ли тоалетна? — попита тя.

В огледалото над мивката тя оправи разрошената си от вятъра коса и завърза отново шарфа на роклята, за да го освежи. Бузите ѝ бяха пламнали и зачервени, очите ѝ сълзяха: надяваше се, че изглежда развълнувана и енергична, вместо стресирана.

— Не върви добре — каза ѝ Греъм, когато тя отиде отново при него. — Прослушват хора цял ден и не са намерили никой, който да им хареса. Лоша новина за мен, но може да е добра за теб. Точно сега вътре няма никой. Само драматургът и режисьорът, и общото им отчаяние.

Театърът беше малък и тесен, с места за сядане от трите страни на сцената, но Греъм го наричаше „истински театър“, с луксозни кресла от червено кадифе — никакви черни подиуми и сгъваеми столове. Джорджи моментално се влюби в интимността на пространството. То сякаш беше продължение на малката дневна в нашата къща, където беше — репетирала.

Мъж и жена, седнали един до друг на третия ред, се изправиха, когато Джорджи се приближи. Греъм посочи към жената.

— Режисьорът, Никол Дийн — каза Греъм. Никол беше дребна, тъмнокоса жена, около годините на Джорджи, с напрегнат поглед и остри черти. Изглеждаше уморена — забеляза Джорджи, — и леко раздражена; а механичната ѝ усмивка изчезна толкова бързо, колкото се беше появила.

— Джорджи Конъли — каза Джорджи, като говореше бързо, опитвайки се да не издава акцента си.

Мъжът се усмихна широко на Джорджи и протегна ръка.

— Пиърс Брайстоун — представи се той. Слаб, загорял от слънцето и с посребрени коси, той приличаше на застаряваща рок — звезда, макар че може би с не толкова много наркотици в миналото си. Очевидно бе по-възрастен от Джорджи — в началото на петдесетте, реши тя — и носеше избеляло дънково яке върху черна тениска. Тя беше възнамерявала да говори тихо и неясно, за да не издаде акцента си, но той беше толкова безразсъдно прекрасен, че тя откри, че и без друго не може да му каже нищо. Успя да протегне ръка, и той изискано каза: „За мен е удоволствие“, докато тя се взираше в ясните му сини очи.

Никол гледаше развеселено роклята на Джорджи, и Джорджи внезапно се почувства като Вивиан Лий, която се опитва да спечели ролята на Скарлет О'Хара. Пиърс обаче разглеждаше роклята с огромен интерес, със спокойна усмивка, с момчешко възхищение, изписано на лицето. Греъм припряно я поведе към сцената, обезкуражавайки опитите за безгрижно бърбрене, и Джорджи му беше признателна за това. Знаеше, че няма да спечели тази роля с остроумни разговори на незначителни теми или разпалено самоизтъкване. Ако я изберяха, то щеше да е единствено, защото забележителната мисис Джордън беше избрала да говори чрез нея.

Чувстваше как очите на Пиърс я следят, докато вървеше, и този преценяващ, заинтригуван поглед ѝ даде и последната доза увереност, от която имаше нужда, за да продължи.

По-малко от година след като пристигнах в Лондон, портретът ми висеше в Кралската Академия. Да кажа, че успехът ми бе незабавен, може и да е нескромно, но така стоят нещата.

Хопнър ме нарисува като самата Комедия: държах в ръка маската на Комедията. Той озаглави картината „Мисис Джордън като музата на Комедията, поддържана от Ефросина, която отблъсква ухажването на един сатир“. Ненавиждам този грозен сатир, но не е нужно всички да сме гении, за да разберем кой е той. Виждах как ме гледаха мъжете от публиката. Нима не знаят колко е лесно за една актриса да се досети какво си мислят?

Цял Лондон дойде да види портрета. Беше по-голям от нарисувания от Рейнълдс портрет на мисис Сидънс като Музата на Трагедията. Всички казваха, че мисис Сидънс възплъщавала Трагедията, докато аз съм била олицетворение на Комедията.

Навярно единствена аз намирам за странно, че започнах кариерата си в Лондон като Калиста, а след това станах най-известна, най-обичана, с комичните си роли. Моята Розалинда, моята Хиполита, моето Провинциално момиче. Приятелят ми Питър Пайндър дори беше съчинил малко четиристишие:

*И Шекспир сам на Дръри да се появи,
щом във всяка сцена Джордън тук се възплъти,
той скочил би от мястото си в миг,*

и би извикал: „Тя е съща Розалинд“.

Всички искаха да рисуват мисис Джордън в онези дни. Портретът ми беше по витрините на всички книжарници. Кой казва, че съм била само пътуваща актриса? Скоро щях да се превърна в Херцогинята на Дръри Лейн.

Ромни ме нарисува в ателието си на Кавъндиш скуеър. Обикновено вземаше по осемдесет гвинеи за портрет, но за мен нямаше такса. Не се заблуждавайте, че смяташе за чест да ме рисува. Той може и да е бил най-прочутият портретист на своето време, но беше също и хитър и прозорлив бизнесмен. Знаеше, че може да си върне парите в няколкократно размер, като продава копия от портрета ми.

Нарисува ме в сценичния ми костюм от „Провинциалното момиче“ — бяла рокля със син шарф, завързан на панделка отстрани, с буйно спускаща се коса. Това беше най-известната ми роля. Знаете ли я, мис Уилямс? Тя е невинно деветнайсетгодишно момиче:

— Моля, сестро, бихте ли ми казали къде са най-хубавите поля и гори за разходка в Лондон?

Би трябвало да е удоволствие да ме рисува като Провинциалното момиче, но той, този Ромни, беше труден човек — доста мрачен и мнителен. Не хареса нито една от позите, които предлагаша, а собствените му идеи не ме вдъхновяваха.

Не мога да търпя суетата, и затова накрая затичах към вратата и хвърлих поглед назад, за да му кажа, че си тръгвам — просто така, с ръце, вдигнати почти в молитвена поза, с отметната назад глава, с къдрици, спускащи се като водопад по раменете.

— Да — изкрещя той, — това ще свърши работа — и именно по този начин си дадох вид, че той е открил позата, за която през цялото време знаех, че е изключително привлекателна, позата, която винаги постига желанния ефект.

Ромни направи състояние от този портрет.

Не знам какъв е вашият опит в такива случаи, мис Уилямс, но аз намирам, че е по-добре понякога да оставяме мъжете да смятат, че тъкмо те са направили важните открития. Най-вече онези мъже, които са хора на изкуството.

* * *

Това не беше лесен избор за прослушване: не бяха много онези, които биха успели да изиграят успешно тази сцена. Съществуваше очевиден начин за това — преливащо от радост опиянение от собственото „аз“ — но Джорджи опита онова, за което започваше да мисли като за определена, умело представена наивност. Искаше да улови обаянието, удивлението и неподправения възторг на Дора, без да му позволи да ескалира в арогантност или суетност.

Тя завърши откъса в средата на празната сцена — сега ателие на художник, което беше създала с тялото си, гласа и жестовете си. През цялото време погледът ѝ беше ясен и пряк, съсредоточен върху писателя и режисьора, беше неспособна да чака дори миг, за да разбере какво мислеха. Тази сцена трябваше да ги накара да полудеят от възторг, трябваше да ѝ спечели ролята и изглежда, че беше успяла. Пиърс изглеждаше така, сякаш не можеше да ѝ се нагледа, някак сияещ, сякаш искаше да скочи на сцената и да я поздрави, макар на Джорджи да ѝ се стори, че видя как Никол сложи длан върху ръката му и изрече само с устни думата: *чакай*.

След като свърши, не бяха казани много думи: казаха ѝ, че ще ѝ съобщят след около седмица. Щом се прибра вкъщи, Джорджи заплака сърцераздирателно като тийнейджърка, която беше направила всичко по силите си, за да впечатли някое момче по време на парти, а после го беше открила да се целува с друго момиче върху палтата в спалнята.

Не беше мислила, че няма да получи ролята.

— Мисля, че ще умра — каза тя, когато се обади да ми каже за прослушването. — Знам, че и преди съм искала много силно разни неща и не съм ги получавала, но не мога да го направя отново. Това съм го преживявала. Този път трябва да я получа. Как, по дяволите, ще чакам цяла седмица?

Но не ѝ се наложи да чака. Гръм се обади още същата вечер, и когато се извърна от телефона, Джорджи нададе толкова силен тържествуващ вик, че я чух над боричкането на Лиам и Фъргъс, толкова силен, че Джак прекъсна играта си и слезе в дневната, за да разбере какво е станало.

— Мама получи работа — каза тя.

— Мама получи работа, мама получи работа — заповтаряха напевно трите момчета, като започнаха бясно да скачат, да танцуват и да я прегръщат. Тя вдигна Лиам, после Джак, и затанцува из стаята, като едва не падна в малката дневна. Те не знаеха в действителност какво става, но върху лицето на майка им имаше изражение, което не бяха виждали никога преди, и което аз си спомнях само смътно, изражение, едновременно очаровано и очароващо. Тя отново се влюбваше в живота си, и именно затова танцуваха те.

---

[1] Алюзия с едноименния разказ на Ъруин Шоу от 1913 г. — Бел.пр. ↑

Тогава това ми се струваше като началото на един вълшебен живот. Или, може би, начало за момчетата и мен, но продължение за Джорджи. По мое мнение, тя винаги бе водила вълшебен живот.

Беше израснала в Гринич Вилидж, в синя тухлена градска къща на Хъдсън стрийт — сто и петдесет годишна сграда с полегати дървени подове и тавани от пресовани ламаринени листове, които ставаха все по-ниски и по-ниски, колкото повече се приближаваш към покрива. В съботните сутрини парливата миризма на разтвор за къдрене на коса от салона за красота на първия етаж се издигала към горните етажи на къщата и се вмъквала натрапчиво в спалнята на Джорджи.

Бащата на Джорджи беше ирландец; майка ѝ се беше запознала с него на един круиз, на който се записала, за да отпразнува дипломирането си в „Барнард“. Подобната на птиче Пърл, както започнах да наричам майката на Джорджи, била изучавала като основен предмет ренесансови науки и проявявала интерес към рисуването. Фъргъс, бащата на Джорджи, идвал от другата страна на океана, за да работи в строителния бизнес на чичо си. Това било през 1959 г. Положението в Ирландия било по-лошо от всякога — което значи наистина ужасно — и Фъргъс се радвал, че ще си опита късмета в Манхатън. Всъщност, адски добре се забавлявал.

След като двамата с Пърл се оженили, наели две малки стаи в онази къща на Хъдсън стрийт, а с идването на бебетата заемали все по-голяма и по-голяма част от сградата, докато накрая можели направо да си позволят да я купят. Също толкова лесно можели да се преместят в Ню Джърси или в някое от градчетата по южния бряг на Лонг Айленд, но защо да се местят? Кръчмата „Белият кон“ била на две пресечки, а времената били благоприятни. Фъргъс си създал лоялна клиентела — млади двойки, които, както се оказало, се стремели към издигане в обществото и не позволявали на никой друг, освен него, дори само да се докосне до работата по ремонта на кухнята им или новата им баня. Джорджи и тримата ѝ по-големи братя израснали по улиците на Вилидж, посещавали местното общообразователно училище и притегателните като магнит гимназии. Джорджи обичала детството си, учебната година в Манхатън, летата във фермата на дядо си в западната част на Ирландия, пълна с овце и зелени поляни.

Тя беше родена и възпитана като нюйоркчанка, а в известен смисъл аз, дошъл в Ню Йорк от централните части на Илиной, на внушителната възраст от двайсет и шест години, така и не я „настигнах“ докрай. Бях омаян от града и от жената, която той ми даде.

— Баща ми никога нямаше да замине — каза ми тя в нощта, когато се преместихме от Манхатън в Ню Джърси. Лежеше на един матрак на пода на новата ни спалня, разплакана, с три бебета в съседната стая. В прегръдките ми, но толкова самотна, колкото не се беше чувствала никога през живота си. Прегърнах я здраво, като бършех сълзите ѝ с калъфката на възглавницата си, и галих косата ѝ, докато тя като че ли заспа. После се отдръпнах внимателно, и точно когато собственото ми дишане стана равно и започнах да се унасям в сън, я чух да казва тихо: „Животът ми. Животът ми приключи“.

Нямахме друг избор, освен да заминем. Не можехме да си позволим по-голямо жилище в Манхатън и не беше възможно да отглеждаме три момчета там с нашия доход, затова се бяхме пренесли в предградията, в града, за който всички убеждават себе си, че е „присадената версия“ на Горен Ийст Сайд, и бяхме разбрали, подобно на всички останали, че не можем да се заблуждаваме с тази мисъл.

Макар да се бях надявал, че Джорджи ще се приспособи към онова, което аз възприемах като лесен живот в предградията, през четирите години, в които живяхме в Ню Джърси, тя така и не успя. Мина повече от година, преди да си намери дори само една приятелка. Истинският ѝ живот беше в големия град и понякога тя водеше момчетата в Ню Йорк за цял ден, без определена причина, просто да се поразходят. Мястото ѝ беше в големия град: подобно на стареца в планината, това беше нейното място в света, и трябваше да направим всичко по силите си, за да останем. Сега, в ретроспективен план, беше лесно да видя това; но лесно можех и да почувствам, че в един друг голям град, на друг континент, аз заличавах четирите ѝ години нещастие и отново задвижвах вълшебния ѝ живот.

През двете седмици преди да започнат репетициите, Джорджи интервюира дузина бавачки, като се опитваше да открие онази, за която можеше да си представи как взема момчетата от училище всеки ден, търпеливо им помага с домашните, приготвя им вечеря и ако се наложи, грижливо ги слага да си легнат.

Лондонските бавачки бяха по-различни от мляскащите дъвка момичета с имена от рода на Мегън и Кейти, които бяха наглеждали децата ни в Ню Джърси — четиринайсет-петнайсетгодишни момичета с лъскави конски опашки и футболни шорти, момичета, които сякаш на всеки въпрос отговаряха с едно енергично: „Няма проблем“.

Тук имаше момичета на име Сара, Ема и Джейн, с пиърсинги на веждите или обеци на пъповете, с къси потничета, които оставяха коремите им открити, и татуировки на задника. Изглеждаха така, сякаш бяха натрупали доста познания и опит, и някои наистина бяха: повечето бяха от Австралия и Нова Зеландия, дошли тук, за да попътуват и да видят Европа. Много от тях просто минаваха оттук и не се наемаха да се обвържат за определен период от време. Джорджи се нуждаеше от момиче, което щеше да остане. Някое момиче, което щеше да е достатъчно гъвкаво и лесно приспособимо, за да променя програмата си, докато Джорджи преминаваше от дневни репетиции към вечерни представления и към турнета с шоуто. Накрая реши да наеме едно момиче, което си имаше приятел, с мисълта, че това може да го задържи по-дълго време. И така внезапно се сдобихме с Ема, едро и добросърдечно двайсетгодишно девойче от Йоркшър, което изглеждаше достатъчно силно да се противопостави на упоритото и инатливо държане на трите ни малки момчета.

Момчетата не знаеха как да възприемат Ема.

— Не искам бавачка — каза Лиам на Джорджи. Каза на Ема, че не я харесва и ще я залее с ябълков или портокалов сок.

— Не се тревожи, той ще забрави за това — каза Джак, като се покатери в скута на Ема.

— Но тя как ще знае какво да ни направи за вечеря? — попита Фъргъс, нашето вечно тревожещо се момче. — Как ще намери нашето училище? Ами ако имам нужда от теб, а само тя е тук?

Ема само се засмя. В първия си работен ден тя донесе бележник и помоли Фъргъс да нарисова картинки на всички неща, които не

обича да яде. Това накара Фъргъс да се почувства важен и той веднага се залови за работа.

— Знаеш ли, че не обичам банани? — попита я той, докато рисуваше. — Знаеш ли, че Джак обича нарязани ябълки, а аз — ябълки, дето не са нарязани, а пък Лиам изобщо не обича никакви ябълки?

Удивяваше ни фактът, че имаме бавачка. В Ню Джърси парите ни бяха толкова малко, че можехме да си позволим някой да наглежда децата само от време на време, главно за да отидем на кино или понякога в Манхатън, за да видим някой приятел на Джорджи в някое представление. През повечето време разигравахме истински циркове на железопътната гара, когато аз скачах от влака и се качвах на шофьорското място, докато Джорджи целуваше момчетата за довиждане и се връщаше със следващия влак в града. В тези случаи тя ми поднасяше целувка със стиснати устни и някой мрачен факт, от рода на: „Знаеш ли, че животът на всяка жена се съкращава с трийсет и четири седмици за всяко момче, което ражда? Знаеш ли какво означава това? Вече съм изгубила цели две години“. Или: „Трябва да престана с тези вечери навън. Пречат ми на кариерата като перачка“.

Когато тя говореше такива неща, аз ѝ отправях добродушната съучастническа усмивка на жител на Средния Запад, защото исках да бъда отзивчив, и непричастен към нищо от онова, за което тя твърдеше, че съсипва живота ѝ. Не спорех, не изтъквах: Но пък виж какво имаш, просто ѝ съчувствах за всичко, от което се беше отказала.

Мисля, че именно това беше един от моментите в брака ни, когато започнах да губя опора. Не трябваше ли да ѝ кажа, че се държи разглежено, себично, че в живота на всеки човек има скучни, обикновени периоди? Че остаряването означава да продължаваш нататък, да затваряш стари глави от живота си и да отваряш нови — всички неща, на които ме бяха учили родителите ми и които безропотно бях приемал?

Може би моята неспособност да ѝ кажа нещо жестоко — *Е, всеки път, когато ти се прииска да спечелиш достатъчно пари, за да наемеш домашна помощница, давай, няма да те спирам*, — склонността ми винаги да съм на нейна страна, фактът, че я обичах твърде много, я караха да смята, че може да прави каквото си поиска в нашия брак.

И въпреки това, сигурен съм, че ако беше знаела какво ще ѝ се случи, какво ще се случи на всички нас, с радост би заменила всеки един миг на страст за десетилетия от еднообразието и досадата, срещу които тогава отправяше толкова яростни нападки.

Нейната обсебеност от мисис Джордън само се засили, след като получи ролята.

Не беше само препрочитането на ръкописа, отново и отново, макар и това да беше налице. Тя четеше биографии и дневници, проучвания върху театъра от осемнайсети век, книги за кралски особи, политика и война. След като оставеше момчетата в училище, тя вземаше метрото и обикаляше музеите, за да разглежда портрети на мисис Джордън; разхождаше се из Дръри Лейн и Ковънт Гардън, като понякога заставаше неподвижно със затворени очи, за да си представи каква е била атмосферата, когато мисис Джордън е била там.

Тя отиде в Бъкингамския дворец да види портрета от Хопнър на мисис Джордън като Музата на комедията, но онова, което я развълнува повече, беше една статуя, която откри във фоайето на Картинната галерия — статуя на мисис Джордън и две от децата ѝ. Тя била поръчана от любовника на Дора, херцога, след като станал крал на Англия. Това било години след смъртта на Дора, много години след като херцогът я бил изоставил. Той бил започнал да събира нейни портрети и искал и статуя. Навярно се е чувствал виновен за лошото си държание, или е искал да почете майката на децата си. Някои може да твърдят, че мотивите му са били искрено съжаление и истинска любов. Каквито и да са били основанията му, поръчването на статуята било един от първите му официални актове след коронацията му като Уилям IV, и той плакал, докато обяснявал на скулптора, Франсис Чантри, какво точно иска. Намерението му било скулптурата да бъде поставена в Уестминстърското абатство, но поради социалното положение на мисис Джордън, църквата така и не позволила това.

Статуята беше красива, от бял мрамор, в естествен ръст. Чантри никога не бе познавал мисис Джордън и бе започнал статуята петнадесет години след смъртта ѝ, но за Джорджи това бе най-правдивият образ на мисис Джордън, който бе успяла да намери. Очевидно херцогът беше посочил съвсем точно и ясно какво иска, защото докато повечето портрети изобразяваха актрисата мисис Джордън в сценичен костюм и в роля, целта на тази статуя явно бе да представи жената.

На статуята мисис Джордън седеше, гушнала бебе в прегръдките си, и с малко момче, удобно облегло на коленете ѝ. Дългата ѝ къдрава коса падаше свободно от едната страна на шията ѝ, раменете ѝ

бяха почти голи, а роклята ѝ беше издърпана ниско надолу, разкривайки горната част на едната ѝ гърда. Вниманието ѝ беше съсредоточено изцяло върху децата ѝ, а погледът ѝ — по-нежен и интимен от всяко друго изображение, което Джорджи бе виждала върху мрамор.

И Дора, и бебето имаха замечтаното изражение на майка и дете, току-що приключили с кърменето. До босите и чувствени крака на Дора, наполовина скрити от роклята ѝ, бяха положени символите на професията ѝ: маската на комедията и лютнята на поезията и музиката.

До времето на първата репетиция всички знаеха, че Джорджи е американка, но тя и без друго ги дразнеше с типичния си за външните предградия акцент: *Хей, народе, как я карате?*. Те всички бяха англичани: оставаха невъзмутими.

Джорджи винаги бе обичала първите репетиции — да се запознае с останалите актьори и да реши какво мисли за избора на режисьора. В „Жената на Шекспир“ нямаше други актьори, с които да се запознава, нито дори дубльор, защото действието беше толкова кратко, а ролята — изискваща толкова труд и енергия, че бяха решили да рискуват без дубльор. Всички останали бяха там — Никол и Пиърс, и продуцентите на представлението, помощник — режисьорът, всички сценографи, учителят по диалект, дори художникът на декорите и човекът, който подготвяше перуките.

— Не се тревожи — каза Никол на Джорджи. — Днес доведох всички само да се запознаят с теб — няма да останат после.

Никол се държеше професионално и дружелюбно, дори мило, но под всичко това имаше нещо сурово и твърдо като стомана. Носеше кървавочервено червило, което се задържаше с часове, без да се нуждае от освежаване, подсказвайки на Джорджи, че други аспекти от характера ѝ са може би също толкова непреклонни. А Пиърс...

Пиърс.

Сега трябва да кажа онова, за което знам, че е вярно: Джорджи го намираше за привлекателен от първия ден, в който го видя. Още от първия миг. Откритото му лице, дълбоките бръчки от смях около очите, начинът, по който я изучаваше, сякаш тя вече бе негова — той беше много привлекателен за нея; този мъж, появил се да разруши живота ни. Тъй като беше по-възрастен, той я караше да се чувства нервна, като момиче, по начина, по който може би се чувстваш, когато говориш с бащата на някого, с когото току-що сте пушили марихуана. Името му звучеше напълно погрешно с нейния американски акцент, гласните — твърде носови: невъзможно ѝ беше да произнесе „р“-то така леко, както британците. Тя не беше в състояние да изрече „Пиърс“, без да се изчерви, и близо до него се чувстваше донякъде като дете, което търси одобрението му още от първия ден.

— Всички очакваме с голямо нетърпение да работим с вас — каза той: мисля, че с това имаше предвид себе си.

Сценографът представи плановете си за прост, но скъп декор, състоящ се само от няколко големи, скромни мебели. Действието на пиесата се развиваше в къщата във Франция, където Дора беше починала, но щеше да мине без промени в декора, обясни той, само с умело осветление; с едно преместване на някой стол от едно място на друго, сцената можела лесно да се превърне в гримьорна, в будоара на херцога, в сцената на пиеса, която мисис Джордън представя.

— Ще минем с доста малко смени на костюмите — каза Сузи, дизайнерката на костюмите, когато дойде нейният ред. — Не всичките с пълни промени. Може да е само перука или палто, или рокля, която ще сменяте. Ще се опитаме да правим промените плавно, но ще отнеме доста време и енергия.

Никол каза:

— Известно време си мислехме за един подход със скромен бял костюм, голата сцена.

— За бога, не — каза Джорджи. — Тук изобщо няма да става дума за мисис Джордън. Хората са идвали да я видят като Провинциалното момиче или Виола, или Розалинда. Ето коя е била тя, и именно така трябва да я представим на сцената.

— Имаме доста разногласия по това — каза Никол, като хвърли поглед към Пиърс. — Няма да повярваш какво достойнство може да излъчва, и колко въздействащ може да бъде един бял ленен костюм, но да, стигнахме до едно и също заключение, Джорджи. Ще направим цялата смяна на костюмите на сцената. Ще трябва да се научиш как да продължаваш с репликите, докато обличаш нова пола или си слагаш шапка с пера и бричове за езда.

Джорджи кимна:

— Това е добре — каза тя. — Ще помогне на публиката да направи прехода заедно с нея.

Червените устни на Никол се свиха толкова силно, че почти изчезнаха:

— Ан ще бъде с теб на сцената през цялото време — каза тя, като посочи декораторката, невъзможно младо и ведро момиче с две дълги руси плитки. — Тя ще ти помага с преобличането; ще ти носи реквизита, но няма да е героиня в пиесата. Няма да я гледаш. Тя няма да е мис Уилямс, и определено няма да е мис Скечли. Когато се

обръщаш към мис Уилямс, се обръщаш към публиката, а мис Скечли ще остане зад кулисите.

Това беше началото на онази част, която Джорджи най-много обичаше в действието на пиесите. Да види как думите, в които се беше влюбила върху хартията, оживяват на сцената. Да вземе виждането на един драматург за даден образ и да го превърне в нещо истинско.

След първия час на запознаване и представяне на идеята на пиесата, всички си тръгнаха, освен Джорджи, Никол и Пиърс — онзи триптих от актьор, режисьор и автор, който щеше да присъства на всяка репетиция. Никол, режисьорката, искаше да направи едно импровизирано четене на пиесата и Джорджи започна, седнала на един стол с ръкописа пред себе си, но не след дълго вече беше станала и се движеше из помещението, като произнасяше репликите си от различни части на сцената.

— Нека отначало просто да представим думите на сцената — каза Никол. — Ще се тревожим за мизансцена по-късно.

— Аз не го правя нарочно — каза Джорджи. — Това е просто инстинкт. Тялото ми подсказва в коя част на сцената е мястото на думите.

Има ли поща днес, мис Скечли?

Какво, никаква?

Абсолютно никаква?

Е, добре тогава, трябва да отидете отново.

О, мис Уилямс, няма да повярвате какво пристигаше някога с пощата само за един ден — бележки от почитатели, писма, изпълнени с обожание, пиеси и поезия, посветени на мен. Запазила съм някои през всичките тези години. Имам една връзка някъде в писалището си. Къде ли може да е?

О, вижте, ето нещо. Един млад драматург, мистър Джордж Савил Кери, е написал пиеса за мен. „Поклонниците на въображението“, така я е нарекъл, а в началото, срещу титулната страница, има мой портрет. Трябва, да чуете посвещението му:

„Сестрите — покровителки, Мелпомена и Талия, които властват над всички сценични изкуства, са ви хванали за ръката и са ви поставили на пиедестал, толкова висок, че завистта свежда смръщеното си лице всеки път, когато хвърля неприязнен поглед върху вашето високо положение, защото вие правдиво възприемате

прочувствените маниери на едната и запленявате с омайващата дяволитост на другата.“

Това там долу вие ли сте, мис Уилямс? Едва ви виждам от върха на този пиедестал.

Предполагам, надявал се е, че подобно ласкателство ще ме убеди да играя в пиесата му. Уви, трябва да ви убедя, че не успя.

По онова време се сдобих с нов почитател, и то важен: Уилям, херцог Кларънс, третият син на краля. Той започна да ме ухажва изключително настойчиво, и всъщност получавах писмо от него почти всеки ден.

Не знаех как да постъпя с него.

Той смяташе, че съм омъжена, както смятаха и почти всички по онова време, и аз сметнах за благоразумно да го оставя да мисли така. Ричард Форд и аз бяхме заедно от няколко години и хората предполагаха, че наистина сме женени. Всъщност бях започнала да се наричам Дороти Форд: подписвах писмата си така.

И въпреки това ние не бяхме женени. Някога Ричард ми обеща брак, иначе нямаше да се пренеса на Гауър стрийт с него, но така и не намери за удобно да изпълни това обещание. Много пъти го молах за категоричен отговор, но той не ми даваше такъв. Ричард си беше поставил за цел да влезе в Парламента, и по тази причина един брак с актриса не беше благоразумен за него. Той отбягваше да мисли за подобно нещо.

Двамата с Ричард имахме две момиченца, Доди и Луси, и загубихме един син. Ричард безумно обичаше момичетата, особено Доди, но ако скъпото ни невръстно момченце бе оживяло, може би щеше да е различно. Един син и наследник беше важен за човек като Ричард. Все още имам портрет на Ричард. Запазих го за моите момичета. Ето го, мис Уилямс. Ричард беше мил човек, а също и интелигентен. Можете да видите това в лицето му.

Но херцогът, пламенният херцог. Той ме размиваше. Той толкова се наслаждаваше на живота си, и ми помагаше да се наслаждавам на моя живот, на професията си, повече, отколкото някога бях успявала.

Херцогът ме ухажваше.

След известно време казах на Ричард, че съм взела решение: ако можеше да сметне, че съм достойна да му бъда съпруга, никое

изкушение нямаше да е достатъчно силно да ме откъсне от него и от моите задължения. Но ако не можеше да ми предложи това и трябваше да избирам между предложения за закрила, вместо за женитба, със сигурност щях да избира това, което обещаваше най-честни условия.

* * *

Към края на действието, Джорджи стоеше в средата на сцената, гледайки през рамо към публиката. Макар че режисьорката най-последно беше престанала да ѝ повтаря да не „тича“ по сцената, Джорджи все още усещаше неодобрението ѝ.

Но авторът се усмихваше.

Авторът се усмихваше.

Тъй като тя не можеше да изрече името му, без да се изчерви, сега той стана Авторът, когато ѝ се налагаше да мисли или говори за него.

Излизането от театъра винаги беше истински шок — отново на улицата, неугледният и запуснат Килбърн Хай Роуд, магазините за домашни потреби и играчки по една лира, кръчмите, работещи без разрешително, заведенията за индийска храна за вкъщи. Джорджи тръгваше към метрото, докато вятърът подмяташе боклуци около краката ѝ, отново толкова модерна и съвременна, като улицата, но с витаещ в душата ѝ копнеж по джорджианска Англия.

В петък вечерта след първата ѝ пълна седмица репетиции, тя дойде направо от театъра да вечеря с мен. Аз идвах при нея от мястото, което в Ню Йорк се нарича „Уолстрийт“, в Чикаго — „Примката“, а в Лондон — „Сити“: с други думи, финансовият район, където работех през всичките тези седмици, опознавайки хората, които щяха да направят работата ми по-лесна или по-трудна, превръщайки се в *Пити Мааар-тин*, което безкрайно предпочитам пред изреченото с подчертания акцент на Средния запад *Пиий-дър Марр-дин*, чието олицетворение бях представлявал през по-голямата част от живота си.

Формата на метрото за вътрешните линии на Лондон е нещо като бутилка от джин, наклонена настрани: жълтата линия на Съркъл оформя контурите ѝ, линиите Метрополитън и Сити ѝ придават дълбочина, а всички останали линии сложно се преплитат с бутилката или се вливат в нея от всички части на Лондон. Джорджи идваше от северозападната част на Лондон по сребърната нишка, която представляваше Юбилейната линия — единствената линия, която в някакъв момент се пресичаше с всички останали линии в системата. Аз идвах по розовата нишка от Сити, като гледах как спирките се низжат покрай мен и изучавах всички станции върху картата на метрото, като се чудех на имената им. Уест Хам и Ийст Хам, Галионс Рийч, Тутинг Бродуей, Шордич, Чансъри Лейн. Повечето от тези места ми бяха напълно непознати, и затова ги насищах с приумици или драматизъм: имаше една частица от мен, която искаше да промени маршрута си, за да мога вместо това да сляза в хладния ноемврийски въздух на Кокфостърс, или Хайбъри, или Пудинг Мил Лейн, и да видя какво означаваха тези места в Лондон, да видя какво ще ме посрещне горе на стълбите.

Бях се чувствал по същия начин в Ню Йорк. Ами ако моята спирка от метрото беше Спринг стрийт вместо Седемдесет и Девета улица? С какво щеше да е различен животът ми, ако онова място бе

моят ъгъл, вместо този? Искях да знам, винаги ми се бе искало да знам, как един сбор от променливи величини, заместен с друг, щеше да ми създаде различен живот. Детство, прекарано в ранчо в Монтана, на някой калифорнийски плаж или като това на Джорджи, в голяма градска къща в Ню Йорк Сити. Различен колеж, невероятно интересен съквартирант, първа работа в различен град: колко силно можеха тези промени да въздействат върху живота ми? Вманиачавах се в мисли за възможните пътища, които бих могъл да поема, дори докато се наслаждавах на онзи, на който се намирах и всеки път, когато променях живота си, се питах как изоставените прекъснати пътища щяха да се развият без мен.

Питах се: дали вманиаченото задълбочаване в мисли за пътя, по който не сме поели, е специфично американско или специфично мое? Подозирах, че именно затова Джорджи беше станала актриса, и именно по тази причина аз бях станал писател: за да се утешаваме за онова, на което гледахме като на незначителния едничък живот, който ни бе дадено да изживеем.

Моята пътека и тази на Джорджи — избраните конкретни пътеки на тази вечер — се приближаваха с шеметна скорост една към друга: нейната сребриста пътека и моята розова. Аз пътувах от по-голямо разстояние, но нейното отнемаше повече време и аз пристигнах пръв в ресторанта на Мерилебън Лейн. Дадох ми маса в ъгъла и както винаги, избрах да седна с гръб към стената, където можех да виждам повечето маси, както и вратата. Докато пиех джин с тоник, обичах да наблюдавам всички, които идваха и си отиваха или се задържаха пред витрината да погледнат менюто, в опит да решат дали да влязат, но най-много от всичко обичах да чакам пристигането на Джорджи.

Когато най-после пристигна, тя промени цялата форма на помещението в очите ми. През годините бях свикнал да виждам съпругата си периферно, до мен в някоя стая — ухото, половината от носа ѝ, лека усмивка, обгърнатата около мен ръка. Стаята сякаш винаги се разтваряше за нас: ние бяхме мястото, откъдето започваше. Сега тя влезе и когато застана пред мен, това беше цялостната жена.

— Моето момиче Джорджи — казах.

— Питър — каза тя, като ме целуна. Сияеща и лъчезарна. Само с джинси и бледорозов пуловер, но беше топла и кожата ѝ блестеше.

Беше си сложила свеж грим, беше си пръснала малко парфюм. Изобщо не изглеждаше сякаш цял ден е репетирала усърдно.

Но:

— Тя превръща живота ми в ад — бяха следващите ѝ думи.

— Никол ли?

— Никол ли? Да, Никол. — Очите ѝ играеха. Това не беше сериозно оплакване. Преди всичко беше радостта, че всъщност наистина отново има режисьор, който да ѝ вгорчава живота, привилегията да работи отново. — Стои толкова дяволски близо до мен на сцената — каза Джорджи. — Все ми идва да кажа: „Това е моноспектакъл, не помниш ли?“ Днес се чувствах малко уморена — човек би си помислил, че след пет часа репетиция имам право на това — но не, тя изсъсква: „Играеш абсолютно всяка роля точно по един и същи начин“. — Джорджи изрече последната реплика с глас като на Британската Зла Вещица от Запада.

— Господи, наистина ли звучи така? — попитах.

— Дори не знам вече. Стоя там и чувам гласа ѝ, в ушите ми звучи непрекъснато този коментар: „Направи го така — не, не така — о, пак оплеска нещата“. Така че не само нормалният ми живот е това, което трябва да изключи от ума си, преди да мога да вляза в образа. Нали знаеш, момчетата — и тук тя започна да имитира Лиам: „Мамо, защо не може да си взема кутия соок? Наистина искам една кутия соок!“ — и Фъргъс: „Щом има тоалетна на горния етаж, тогава защо изаканото и изпишканото не слиза долу, преди да отиде в канализацията?“. Знаеш ли, трябва да намеря начин да се отърва както от нейния глас, така и от гласовете на момчетата, преди да успея да навляза в образа на мисис Джордън, и вече съм изтощена, още преди да кажа първата реплика.

— Значи, в такъв случай, с Никол не сте на път да станете най-добри приятелки? — попитах.

— Честно, Питър, тя има невероятно бърз ум, но мисля, че — не, знам, че вижда този образ по напълно различен начин от мен.

— Това не е толкова необичайно, нали?

— Не, но вместо да се опита да използва енергията, която идва от различията ни, тя просто иска да ме накара да правя всичко по нейния начин.

— Може би е провалена актриса — казах. — Може би е искала ролята за себе си.

— Може и да си прав — каза тя. — Много бих искала да разбера. Предполагам, просто съм разочарована. Искам да кажа, с жена режисьор, почти на моята възраст, това би трябвало да е страхотно партньорство, не някакво благоговейно чиракуване. А авторът... — Гласът ѝ се повиши, тя ми отправи развеселен поглед, за да ми покаже колко много преувеличава, и колко голяма наслада ѝ доставя това. — Той не казва нищо. Седи си там и си води всичките онези бележки. Все очаквам редакции, но няма такива. Всичко, което пише, е за мен, не за пиесата: кое би трябвало да казвам по-бързо или по-бавно или за комичен ефект, или, за бога, не за комичен ефект. В началото на всяка репетиция Никол казва: „Пиърс има някои забележки“, и ги изчита като наръчник с инструкции. Това, което искам да знам, е как ѝ казва всички тези неща. Искам да кажа — тайни срещи ли си правят, след като си тръгна? Имейли ли ѝ изпраща, и ако е така, защо просто не изпраща имейли на мен?

— Да не е стеснителен? — попитах.

— Стеснителен ли? — Джорджи изрече думата, сякаш никога не ѝ беше хрумвала. — Не знам. Започвам да мисля, че той и Никол са любовници. Искам да кажа, не се държат точно като влюбени гълъбчета, но има нещо... знаеш ли, странно е. На всички други бих казала: „Хей, вие двамата да не спите заедно, или какво?“ но с тях би било неблагоприлично или нещо такова. Сякаш са ми родители.

— Твои сценични родители.

— Точно — каза тя. — Той е малко по-невъздържан от нея, но и двамата са... Във всеки случай, кой би нарекъл бебето си „Пиърс“? Кой може да подвиква „Пиърс“ след невръстното си дете и да очаква то да реагира? Знаеш ли какво си мисля: мисля си, че той изобщо никога не е бил бебе. Мисля, че просто се е излюпил като мрачен и замислен драматург на средна възраст.

Сервитьорката пристигна:

— Добре ли сте вие там? — попита тя.

— Чудесно — каза Джорджи. — Защо да не сме?

— Има предвид, дали сме готови да поръчаме — казах.

— Съжалявам, дори не сме погледнали менютата — каза Джорджи, — а дори не сме започнали да говорим за неговия живот. —

Сервитьорката се усмихна, без да схваща напълно.

— Аз ще пия още едно — казах, като посочих към чашата си. — Освен ако не искаш да поръчаме бутилка вино? — попитах Джорджи.

Тя се намръщи и поклати глава. Рядко успявах да придумам Джорджи да се присъедини към мен за едно питие. Тя беше от явленията въздържател в голямото си семейство от мъже, които носеха сериозно на пиене, и понякога прехвърляше върху мен презрението си към тях.

Когато сервитьорката си тръгна, Джорджи се обърна към мен:

— Добре — каза тя, като се усмихваше лукаво. — Разкажи ми. Днес имах тринайсет деца, осем помятания и трима любовници, а после умрях. Ти какво ще кажеш?

— И аз имах тежък ден — казах, и двамата се засмяхме.

— Обичаш ли я, Питър? Кажи ми. Обичаш ли новата си работа? — Тя се наведе към мен, нетърпелива да улови отговора ми, сякаш това можеше да е най-очарователното нещо, което щеше да чуе през цялата вечер. Накара ме да поискам да обикна новата си работа и да ѝ разказвам за нея с толкова плам и страст, колкото тя изпитваше към своята. И така аз ѝ говорех за колегите, които започвах бавно да опознавам, пътуването, което щеше да се наложи да направя до Цюрих следващата седмица, и до Париж — в седмицата след това, за нюйоркския мениджър, който щеше да пристигне след няколко седмици, за да оцени това, което правех. Тъй като работата ми беше нова, и правех всичко за първи път, тя ми се струваше почти толкова вълнуваща тема за разговор, колкото и нейната работа. Кой знае колко интересна беше в действителност дори някаква част от нея, но Джорджи бликаше от енергия и беше толкова оживена, че за първи път от много дълго време насам, можех да си представя как хората около нас снижават гласове, за да подслушат за какво си говорим.

— Само ни погледни — казах. — Седим тук, ядем артистично подредени предястия и се гледаме в очите. — Посегнах към ръцете ѝ, към идеалната температура на кожата ѝ. Бяхме само двамата, на любовна среща. Колко красива изглеждаше тя, как исках да си отида у дома с нея, да изключа от съзнанието си къщата, момчетата, детегледачката, и просто да я обладая.

Но тя вече беше преминала към момчетата.

— Обожавам това, Питър — каза тя. — Наистина. Но ми липсват толкова много, че не мога да ти опиша — сякаш съм ги дала на дойка или нещо такова.

— Мисис Джордън не може да ти излезе от ума.

— Не, тя дори не е правила това. Кърмила ги е сама, държала ги е при себе си зад кулисите, в леглото си. Като бебета са били с нея през цялото време. — Тя се намръщи. — Разбира се, момчетата били изпратени в пансион, когато станали на седем.

— На седем? — казах.

— Можеш ли да си представиш малкият Фъргъс да напусне дома ни след година и половина? — попита тя, видимо потръпвайки.

— Не се тревожи — казах, като стиснах ръцете й. — Той още не е в пансион. Можеш да си отидеш вкъщи и да го видиш след половин час.

— Толкова е трудно, Питър — да премина от това, да съм с тях всяка минута, към това — да бъда далече от тях ден след ден.

— Това е, което искаше — казах.

— Знам, че е каквото исках, и го обожавам. Но знаеш ли, на пътя зад театъра има една малка детска площадка и всеки път, когато мина край нея по обяд, виждам всички тези малки деца да тичат наоколо, наглеждани от майките си...

— Или от бавачките.

— ... и просто ми става толкова мъчно за Фъргъс, и Лиам, и Джак.

— Едно време мразеше да ходиш на детската площадка.

— Мразех да ходя на детската площадка всеки ден — каза тя. — Само ако някой ми беше казал, че това няма да продължи вечно. Тази безкрайна черна работа. Да стържа размазани картофи от пода, докато някой се цели с грахови зърна по косата ми. Някой от тях вечно болен — не беше ли някой от тях вечно болен? Единствената отплата за цял ден, прекаран в непрекъснато, изтощително движение беше, че децата не бяха гладни, а къщата — само малко по-мръсна, отколкото на закуска. Тази монотонна, неблагодарна работа. Справях се ужасно с нея и ужасно съжалявам. А сега те съвсем пораснаха!

— По на четири и пет години са. — Засмях се.

— Но погледни — каза тя. — Имахме цяла вечеря, без децата да ни прекъсват, а аз седя тук и ми липсват. Когато си наред това, просто

не виждаш как ще се измъкнеш от другата страна, Питър. Това е положението. Сега изпитвам носталгия. Искам си бебетата обратно. — Тя се усмихна хитро и добави: — Винаги можем да си родим още едно.

— Или винаги можем просто да се чукаме — казах.

Докато Джорджи и аз бяхме навън онази вечер, Фъргъс скъса тетрадката си по краснопис.

— Не мога да го направя както трябва — каза той за малката буква „г“, и се хвърли на пода.

Когато се прибрахме, Ема сипеше извинения, като кършеше ръце и се присвиваше, сякаш изплашена, че ще обвиним нея за съсипаната тетрадка.

— Тъкмо vadex нещо от фурната — каза тя, — и докато се обърна да го погледна, вече я беше разкъсал на две.

— Не си виновна ти — каза Джорджи. — Мразя това училище.

— Той изобщо не поиска да говори с мен за това — каза Ема. — Но по-късно изглеждаше напълно щастлив.

Джорджи ме погледна с изражение, което беше едновременно наскърбено и умолително.

— Трябва да разбереш от какво е разстроен — каза тя. — Говори с него.

— Той е петгодишно момче. Няма да проговори.

— Какво искаш да кажеш с това „няма да проговори“? Та той никога не престава да говори.

— Не и за смислени неща.

— Това изобщо не е типично за него. Лиам — да. Дори Джек — той би го сметнал за страхотна шега. Но Фъргъс никога не би унищожил книга. Твърде сериозен и послушен е. Това училище го кара да се смята за лош. Той вече има чувството, че изостава, а сега и майка му го изостави.

— Отпусни се — казах ѝ. — Не е толкова сериозно. Следващият ден беше събота, и когато момчетата ни събудиха рано, решихме да заведем всички да плуват. Фъргъс се беше научил да плува през лятото, и в басейна у него се появяваше една сдържана увереност, която не можех да забележа никъде другаде в живота му. Помислих си, че ако се съсредоточи върху плуването, може да прояви обичайната си приказлива същност и ще мога да успея да измъкна от него някаква информация.

Той не бързаше да влезе. Потопи палеца на крака си във водата и поклати глава, после се приближи, сякаш подмамен от някакъв невидим свой двойник. Спря, позамисли се, почака, а после започна бавно да се потапя във водата.

Толкова много ми напомняше за самия мен на същата възраст — което значи, че ме болеше за него. Той беше такова дете, каквото някога бях и аз — винаги наблюдаваше да види как го правеха всички останали, преди да опита сам. По-често наблюдаваше как се забавляват останалите, отколкото да се забавлява сам. И всъщност не възразяваше особено срещу това.

— Имаш ли някакъв проблем в училище? — попитах, след като успя да влезе в басейна. Звучах като американски татко в специалното време след училище.

— Не — отговори той, удивен от въпроса. — Обичам училището.

— Защо си скъса тетрадката? — попитах.

Той се завъртя във водата, после се гмурна и ме оплиска.

— Не обичам койотите — каза, когато излезе на повърхността да си поеме въздух. — Койотите са страховити.

Гмурна се отново.

— Какво означава това, по дяволите? — обърнах се към момчето под водата, с подозрението, че това беше мистериозната му шифрована фраза, означаваща: „Млъквай, тате“.

Млъкнах и заплувах с него към плиткия край, където Джорджи се опитваше да овладее близнаците, които носеха спасителни пояси с крилца за ръцете и се чувстваха неуязвими.

Фъргъс, в постоянна връзка със своя двойник, започна да се упражнява в скокове във вода с прибрани крака.

След като се показа отново, аз го сграбчих, карайки го да се разкикоти, като се престорих, че ще го хвърля в басейна. Вдигнах го над себе си, като с лекота балансирах слабите му ребра и петгодишното му телце върху дланта си. Винаги мислех за него като за моето голямо момче, но той беше все още толкова дребен и крехък, и толкова нуждаещ се от закрилата ми.

— Моето момче — прошепнах, като го притиснах по-плътно към себе си.

Той увисна на врата ми.

— Татко — каза, — някои учители са жестоки, нали? Ако вършиш най-доброто, на което си способен, е жестоко да ти казват: „Това е безобразно писане“, нали?

Джорджи, дочувайки разговора ни, ме погледна с измъчено изражение и плесна с длан по водата.

После трябваше да изкрещи на Лиам, за дето риташе Джак.

Буйните, безразсъдни близнаци: понякога дълбоко в себе си те сигурно вярваха, че ако единият умре, другият ще продължи. Те се имаха един друг, докато всичко, което Фъргъс имаше, беше неговото кълбо от съмнения.

* * *

Джорджи отиде да говори с учителката на Фъргъс в понеделник сутринта преди репетиция.

— Не съм изненадана — каза мис Джоун, след като изслуша разказа на Джорджи. — Бих казала, че отношението му към молива е доста противоречиво.

— Той казва, че вече не му позволявате да пише старата си буква „г“.

— Той правеше всичките си букви главни. На практика трябваше да го учим на правилното оформяне на буквите. — После учителката заговори за проблема на Фъргъс, буквите „б“ и „г“, произнасяни не като „бе“ и „ге“, а фонетично, като „бъ“ и „гъ“. Каза на Джорджи: — От помощ ще е, ако упражнявате буквите с него. Покажете му движението при произнасяне на „бъ“ и „гъ“ и дългия звук „е“. Тогава ще започне да схваща идеята. — Тя въздъхна. — В известно отношение е твърде късно за писането на печатните букви, но определено имаме шанс със слятото писане.

— Твърде късно ли? Та той е само на пет.

— Да, но малко изостава от другите деца, разбирате ли. Онези, които са с нас от тригодишна възраст, и дори от възраст две години и девет месеца, не са имали шанс да усвоят никакви лоши навици.

— Да ги хванем, докато са малки, а? — попита Джорджи. Без съмнение, мис Джоун предпочете да пренебрегне сарказма. Кимна енергично:

— Определено помага — каза тя. — Обикновено не приемаме нови деца на тази възраст, защото често откриваме, че не отговарят на нашия стандарт.

— Стандарт? — попита Джорджи. — Не говорим за коли, слизаци от лентата на конвейера. — Когато мис Джоун не отговори,

Джорджи каза: — Нали?

— Вижте — каза мис Джоун, като затършува из бюрото си, за да покаже на Джорджи нещо друго. — Наистина всичко е въпрос на контрол върху молива. Можете да го видите по начина, по който оцветява. — Тя подаде на Джорджи да види един печален пример — страница с оцветени от Фъргъс зеленчуци, с толкова слабо положени сенки, че линиите на цветния молив едва се виждаха. — Като пренебрегнете за миг факта, че е оцветил всички зеленчуци в погрешните цветове, ще видите, че не проявява абсолютно никакво зачитане към контурите.

— Но у дома от него едва ли щеше дори да се очаква вече да държи молив — каза Джорджи. — Щеше все още да си играе с конструктор по цял ден.

— Наистина — промърмори мис Джоун, толкова забележително незаинтересувана, че Джорджи избухна в сълзи. Когато липсваше емоция, Джорджи винаги с удоволствие я осигуряваше на всички. Мис Джоун беше принудена да ѝ подаде книжна носна кърпичка.

— Съжалявам — каза Джорджи. — Просто никога не са се сблъскали с това, майка им да работи така, не и всеки ден, не и по този все поглъщащ начин. Свикнали са да ме имат на разположение у дома, а сега имаме тази бавачка и живеем в нова къща, в нова страна. Просто животът им се промени толкова много.

— О, момчетата свикнаха доста бързо — каза любезно мис Джоун. — Децата са забележително гъвкави, знаете ли. Не бих се тревожила за това, ако бях на ваше място.

Обикновено Джорджи мразеше, когато хората казваха, че децата са гъвкави и се приспособяват лесно. Струваше ѝ се, че това всъщност означава: Докато проумеят колко много сме ги прецакали, вече няма ние да плащаме сметките за терапията. Но тонът на мис Джоун беше убедително успокоителен, и Джорджи реши да ѝ повярва. Момчетата наистина изглеждаха добре, облечени в училищните си униформи, докато се учеха да си завързват вратовръзките, оставяйки едно тичане в парка след училище да замести играта им на тайни шпиони в задния двор.

Тя знаеше, че взема проблемите на децата си твърде присърце, но не можеше да се сдържи. Вероятно никоя друга майка не би се разплакала наистина заради това, че синът и няма контрол върху

молива си. Докато седеше там с мис Джоун, на Джорджи ѝ беше толкова мъчно за Фъргъс, че ѝ се струваше, че ще припадне. Знаеше, че той е точно от другата страна на стената, и въпреки това разстоянието ѝ се струваше по-голямо, отколкото когато беше далече, в театъра в Северен Лондон. Фъргъс беше нейната мила, тъжна, стара душица, Този Фъргъс — толкова много беше искала да го кръсти на баща си, и въпреки това понякога ѝ се струваше, че заради общото име, скръбта по баща ѝ обгръщаше като саван и малкия ѝ син.

Когато се раздели с мис Джоун — без нищо да е истински решено — Джорджи надникна в класната стая на Фъргъс. Той стоеше тихо под строй заедно със съучениците си, готов да излезе навън за междучасието. Не се кикотеше и не бърбеше, но и не изглеждаше нещастен. Когато се обърна да последва редицата навън, тя видя раменете му да увисват подчертано, почти преувеличено, и едва се сдържа да не го грабне в прегръдките си и да избяга с него.

Но трябваше да върви — вече бе закъсняла за репетиция. Плъзгайки се зад вратата, тя беше на не повече от две стъпки от Фъргъс, когато той и класът му минаха покрай нея. Пребори се с порива да протегне ръка и да приглади сладките му кафяви къдрици. Испита абсурдното предчувствие, че той си отива от нея завинаги и че ако си тръгне, за да отиде в театъра, няма да го види никога повече.

Когато най-сетне забърза към метрото, се почувства нещастна, задето го оставя там, стори ѝ се напълно нередно, но трябваше да се отърси от това чувство, да изтласка образа на увисналите рамене на Фъргъс възможно най-далече, за да призове в себе си онова, което ѝ беше нужно, за да се върне в света на мисис Джордън.

Те ме обожаваха, мис Уилямс.

Обожаваха ме.

Но след като напуснах Ричард Форд заради херцога, освен това ми се подиграваха. Не позволяваха на една актриса личен живот, нито предоставяха този лукс на един кралски син. Как беше онзи ужасен куплет? О, да:

На Джордън кавалерът щом замисля

*На приходите театрални как да сложи днес ръка,
То някои най-дръзко тук се питат:
Той нея ли издържва, или него — тя.*

Карикатурите бяха съкрушителни. О, мис Уилямс, няма да повярвате какво рисуваха. Беше ужасно злополучен обрат на съдбата, че по онова време ноцното гърне се наричаше „Джордън“, защото непрекъснато рисуваха херцога с ноцно гърне на главата. Публичната Джордън, казваха те, достъпна за всички.

Виждате ли? Сега дори аз се смея. Ужасно остроумни бяха тези сатирици. Заради това, че бях толкова добра в професията си, винаги съм имала много врагове, но до тогава естеството им беше ограничено до хора от същата професия. Сега сатириците се бяха заловили за работа, и тъй като не можеха да ми намерят недостатък като актриса, се хващаха за всяка възможност да ме оскърбят като жена.

Бях в състояние да се усмихвам на остроумието им, докато станаха много жестоки, и то неоснователно, като твърдяха, че съм изоставила трите си дъщери, за да бъда с херцога. Това обвинение ме нарани изключително много: всичко друго очаквах напълно, и бях подготвена за него, но моите момичета бяха само на девет, четири и две години, и нищо не можеше да ме накара да прекъсна тези крехки връзки.

Злобата продължаваше да бушува, и един ден ми стана толкова зле, че бях наистина принудена да пропусна няколко представления в „Хеймаркет“. Когато се върнах в театъра, играейки Роксалана в „Султанът“, бях посрещната с дюдюкане и съскане. Продължих да играя ролята си и дори когато започнаха да ми крещат, отказах да сляза от сцената, а вместо това предпочетох да изляза за малко от образа на героинята и да се обърна директно към публиката, ето така:

Дами и господа, бих се смятала напълно недостойна за вашата благосклонност, ако дори най-дребната проява на обществено неодобрение не ме засягаше много осезаемо. Тъй като имах честта и щастието да ви доставя радост, аз постоянно се стремя да заслужа вашето одобрение.

Нищо не може да е по-жестоко и необосновано от инсинуацията, че съм отсъствала от театъра, по каквато и да е друга причина, освен истинска неспособност, породена от болест, за да изпълня ролята си в забавлението. Вярвам, че съм под закрилата на обществото и отговарям пред вас, и негодувам срещу намека, че не приемам професията си сериозно.

Ако успеете да ме прогоните от тази професия, ще ми отнемете единствения доход, който имам или възнамерявам да имам, печалбата от който, както от миналото, така и от бъдещето, вече съм определила за децата си.

Те ме изслушаха, мис Уилямс. Подигравките и съскането утихнаха: моята реч отново ги беше привлякла на моя страна и всичко беше наред.

Стана много трудно да понасям онова, което обществото имаше да каже за живота ми и започнах да си мисля, че може би е за предпочитане да се отделя от херцога, както заради професията, така и заради децата си. Не можех да реша какъв начин на действие да предприема, мис Уилямс, но докато решавах, почувствах онези леки пърхащи движения — така познати след всичките пъти, когато вече бях ставала майка, и въпреки това винаги придружени от миг на озадачаване преди пълното осъзнаване — а след това разбрах какво трябваше да направя по отношение на херцога.

* * *

И след като репетицията за деня беше приключила, докато авторът се усмихваше, а режисьорката успя да кимне великодушно, Джорджи се почувства въодушевена, влюбена в този образ, в този живот, който имаше сега, влюбена в него, и изпълнена с нежелание да го остави зад гърба си, за да се прибере вкъщи за вечерта.

Първото ни дете, Джордж, дойде на бял свят през първия месец на 1794 г. Раждането не беше лесно, но той беше в идеално здраве и аз го кърмех пет месеца у дома, а после, когато се върнах на сцената, го държах при себе си в театъра.

Шеридън беше толкова облекчен от завръщането ми, че ми предложи нов договор и прояви голяма щедрост при изготвянето му. Сега щях да играя, да пея и да представям всеки образ в продължение на пет години за трийсет гвиней на седмица.

Шеридън искаше за начало да изиграя ролята на Розалинда и аз казах: „Сериозно ли очаквате от мен да се вмъкна в тези бричове?“. Разбира се, че очакваше! Колко обичаше винаги публиката да ме вижда преоблечена като момче!

Ах, Розалинда! Тя ми вдъхна такъв живот. Не бих могла да се справя без нея.

А херцогът? Той ми правеше такива очарователни любовни признания. Колко щастлива бях и как се ласкаех, че безкрайно нежната му любов не стихва с времето. Моето сърце и моето щастие бяха в негова власт, мис Уилямс, а искрено мога да добавя — и животът ми също, понеже ми се струваше, че ако той престане да ме обича, аз трябва да престана да живея.

Тогава реших, че няма да се откажа нито от херцога, нито от сцената.

Година след раждането на Джордж се появи Софи, а едва се бях върнала на сцената, когато третото дете на херцога вече беше на път да се присъедини към тези две скъпи създания. Мястото започваше да не достига за всички ни и херцогът възложи на сър Джон Соун да проектира едно допълнително крило в Кларънс Лодж. Но точно тогава кралят му направи един щедър и неочакван подарък. Той направи херцога надзорник на Буши Парк и титлата бе придружена от голямото имение Буши — къщата и нейните хиляда акра парк. Този подарък беше направен по възможно най-великодушния начин: беше връчен неприкрито и следователно беше най-висше благоволение.

Скъпият Буши! Никога през живота си не бях виждала такъв просторен, удобен дом. Беше красива къща, с прекрасни лъкатушещи коридори и достатъчно стаи на горния етаж за всички деца, които имахме и онези, които тепърва щяха да дойдат. Херцогът незабавно заговори за подобрения и започна, като престои старите конюшни и промени колонадите. Соун получи нареждания да направи в къщата вана и душ.

Най-горещото ми желание беше да направя този дом приятен и удобен за херцога, и заедно с децата да изживеем там истинско голямо щастие. Настаних трите си по-големи дъщери при сестра ми Хестър на по-малко от четвърт миля оттам, а колкото до театъра, Дръри Лейн беше само на малко повече от два часа път с карета.

Как мога да ви опиша чудото, което представляваше Буши? Мога само да кажа, че се чувствах като Нел в „Гибелна опасност“, след като вълшебникът я преобразява от жена на беден обуцар в богата господарка на имение:

Какви приятни сънища ми се явиха тази нощ! Стори ми се, че съм в Рая, върху ложе от теменужки и рози, и с най-милият съпруг до мен. Ха! Бога ми, къде ли съм сега? Какви са тези сладки аромати? Никоя градина през пролетта не може да се равнява с тях, нито току-що разцъфнали рози с утринната роса върху тях. В леглото ли съм? Чаршафите безспорно са копринени, никой лен не е бил никога толкова фин. Каква пъстра копринена роба имам? О, Небеса! Аз сънувам! И все пак, ако това е сън, не бих искала да се събудя отново. Със сигурност съм умряла миналата нощ и съм отишла в Рая, и това е той.

Буши се превърна в най-скъпия на сърцето ми дом, който съм познавала. Мис Скечли беше там и помни, нали, мис Скечли?

(Не, благодаря, мис Скечли, не искам повече чай. Не, нито хляб и мармалад точно сега. Над тази къща е надвиснал постоянен мрак и прогонва апетита ми. Благодаря, мис Скечли. Благодаря ви. Можете да си вървите.)

Но скъпият Буши! Слънчевата светлина струеше вътре, елените пасяха около нас, а почти всяка година се появяваше ново бебе, което изпълваше с раздразнение бедния Шеридън, който вдигаше ръце в отчаяние и питаше: „Защо трябва всичките да се раждат посред сезона?“.

По-малко от седмица, след като разговаря с учителката на Фъргъс, Джорджи беше вече от час на сутрешна репетиция, когато от училището ѝ се обадиха за Лиам. Беше повърнал и искаха тя да дойде да си го прибере.

— Той повръща понякога — каза тя на училищната секретарка по телефона. — А после се оправя. Мога ли да говоря с него? — Тя седеше с кръстосани крака на сцената до съдържанието на чантата си, което беше изсипала, за да намери звънящия телефон.

Не, казаха те, не може да говори с него. Той лежи. Не е добре. Болните деца трябва да бъдат прибирани.

— Добре — каза Джорджи, а после се обърна към Пиърс и Никол: — Съжалявам, хора. Синът ми е болен и трябва да вървя.

— Няма ли някой друг? — попита Никол. — Някоя бавачка? Не можем да си позволим да изгубим цял един ден репетиции за подобно нещо.

Джорджи си пое дълбоко дъх:

— Дайте ми минутка — каза тя. Излезе с телефона във фоайето на театъра, за да не я чуват Пиърс и Никол.

Опита да се обади на Ема, но сутрин Ема ходеше на курс и си беше изключила телефона. После опита с Джийн, съседката, с която не бе общувала твърде много, след като си размениха телефонните номера. В къщата на Джийн не отговаряше никой, а Джорджи нямаше номера на мобилния ѝ телефон, затова се обади на мен.

— Не мога — казах ѝ. — Съжалявам. Тъкмо влизам в среща.

— Спешно е, Питър. Те ме гледат на кръв. Наистина не искат и да чуят за болното ми дете. А от училището са толкова непреклонни. „Болните деца трябва да бъдат прибирани!“ — имитира ги тя.

— Не можеш да ги обвиняваш, Джорджи. Съжалявам — казах. — Това е нещо, от което не мога да се измъкна. Не можеш ли да накараш Ема?

— Не мога да се свържа с нея. Изключила си е телефона. Моля те, Питър.

— Виж, те седят в заседателната зала и ме чакат. Трябва да влизам. Веднага.

— Колко пъти съм се грижила за тях, докато са били болни, а ти си заминавал на работа?

— Нямам намерение да играя тази игра, Джорджи — казах.

— Точно когато имам нещо важно. Толкова е нечестно. Нищо не се е променило. Винаги съм аз. — Тя затвори, преди да успее да кажа нещо, за което щях да съжалявам: Благодарение на чия работа стигнахме до тук? С чия работа си плащаме сметките?

Със свит стомах, тя нямаше друг избор, освен да пренебрегне неодобрението на Пиърс и Никол. Потегли с бясна скорост към училището, но дори с такси стигна там чак след трийсет минути.

— О, скъпи — каза, когато видя Лиам. Той седеше на черната кожена кушетка в преддверието, облечен с твърде малка тениска, която не беше негова, държейки изцапаните си с повръщано дрехи в найлонова торба на скута си.

Джорджи се втурна вътре с майчински рефлекс и положи хладната си ръка върху челото му.

— Не си топъл — каза тя. — Как се чувстваш?

— Предполагам, добре — каза той. — Не знам. Може би малко добре и малко недобре.

— Много се разведри, когато чу, че мама е на път, нали, Лиам? — попита секретарката, като се усмихваше.

— От какво ти прилоша? — попита Джорджи.

— Ти — Боун.

— Какво?

— Ти — Боун от първи клас — каза Лиам.

— В училището ти има дете, което се казва Ти-Боун? * — попита Джорджи.

— Тибод — поправи я секретарката. — Французин е.

— О! — каза Джорджи.

Тя се обърна отново към Лиам:

— Той как направи така, че да ти прилошее? — попита.

— Каза, че не мога да играя футбол в градината с големите момчета.

— Хмм. — Джорджи погледна секретарката, но тя се беше върнала към работата си на клавиатурата. Джорджи се изправи и се приближи до нея: — Знаете ли какво е станало?

Секретарката поклати глава:

— Мис Арабела просто го изпрати тук долу.

— Не може ли просто да се кача и да поговоря с нея за минута?

— В момента е дежурна в столовата.

— Добре. — Джорджи реши първо да изкопчи повече информация от Лиам. Коленичи пред него и хвана ръката му.

— Лиам — каза тя, — защо от това, че Тибод не те пусна да играеш, ти стана лошо?

— Не знам дали мога да обясня това — каза Лиам. — Ще ми повярваш ли? Аз...

— Разбира се, че ще ти повярвам. Аз съм твоята майка, която те обича.

— Е, добре. Ами, струва ми се, че той има магически сили. Не, наистина, мамо, много по-силни от мен сили, или от някой в цялото училище. Само попитах дали може да играя футбол, и той каза не, само добрите играчи могат да играят.

— Ти си добър играч — каза Джорджи.

Лиам кимна:

— Казах му това, но той каза не, и Алфи и Никълъс казаха, че не мога да играя, и всичките казаха, че съм слаб във футбола, но, мамо, аз не съм слаб във футбола. — Тук Лиам започна да плаче и Джорджи го придърпа на скута си. Той зарови лице във врата ѝ — нейният наперен близък, който обикновено тероризираше брат си, но сега имаше нужда от майка си.

— Добре, миличък, по-добре да те заведем у дома — каза Джорджи. — Но нека първо говоря с мис Арабела. Звучи, сякаш тези момчета са били лоши с теб.

— Алфред викаше за Ти-Боун, и Никълъс също викаше за Ти-Боун, а всичко, което чувах аз, беше една мушичка, която викаше за мен.

— О, Лиам — каза Джорджи, като го прегърна.

— Точно тогава той използва най-магическите си сили, за да направи така, че да повърна.

Джорджи лекичко го избута от скута си. Секретарката кимна, когато тя попита дали може да остави Лиам там още за минутка.

В столовата поне сто момчета и момичета седяха пред подноси с пиле с къри и чинии с плодове. Удивителното в стаята обаче, беше тишината, царяща в нея. Джорджи почти изпита неохота да каже: „Извинете“, а щом проговори, всеки чифт очи в стаята се прикова върху нея. Мис Арабела излезе при нея в коридора точно пред столовата.

— Как е Лиам? — попита мис Арабела.

— Добре е — каза Джорджи. — По-добре, мисля. Не смятам, че е болен, но, изглежда, са го разстроили няколко момчета, които не го пуснали да играе с тях. Мисля, че от това му е прилошало.

Мис Арабела кимна:

— Помислих си, че може да е нещо такова.

— Така ли? Защо?

— На Лиам му е малко трудно да си намери мястото. Нищо тревожно. Бих казала, че си създаде някои хубави приятелства, но не е напълно сигурен къде му е мястото.

— О! — каза Джорджи, почувствала се така, сякаш са я ударили силно. Малкото ѝ момче не знаеше къде му е мястото. — О! Той спомена конкретно едно момче, Тибод.

Мис Арабела направи гримаса.

— Ах — каза тя. — Ще поговоря с учителката му. — Държанието ѝ бе толкова уверено, че Джорджи на мига се почувства успокоена.

— Благодаря ви — каза тя, и тръгна да отведе Лиам вкъщи.

Той я имаше изцяло на свое разположение за остатъка от деня и тя правеше точно каквото той поиска. Игра с него на динозаври на пода на спалнята му, приготви му оризови сладкиши с фъстъчено масло, остави го да изгледа любимия си филм два пъти, от началото до края, седнал в скута ѝ. Рисуваха заедно картинки и танцуваха на глупави песни. Наредиха пъзела му с картинка на влак. Това бяха нещата, които беше правила през последните пет години, но сега, когато Фъргъс и Джак не бяха тук, нямаше караници, нямаше сълзи, нямаше хленчене. Тя реши, че може да бъде майка от световна класа, ако трябва да се справя с децата едно по едно. Но:

— Не може ли да останеш с мен? — попита Лиам, когато Ема пристигна вкъщи с Джак и Фъргъс след края на учебния ден.

— Довечера трябва да се срещна с инструктора си по диалект — каза Джорджи. — Той е човекът, който помага на мама с различните ѝ гласове за пиесата.

— Ти никога не ме слагаш да си легна — проплака Лиам. Започна да я бута с две ръце. — Винаги Ема ме слага в леглото — изкрещя той, и това беше началото на истеричен изблик, който затихна едва след като тя излезе. Близостта от следобеда, нейното покаяние —

всичко това сега бе заличено от крясъците, които чуваше почти до края на улицата.

Тя се бореше със сълзите. Лиам щеше да ѝ е сърдит до сутринта. Как беше възможно да го остави в това състояние?

Как го е правела мисис Джордън? — искаше да знае Джорджи. С тринайсет деца? Как е можела да живее едновременно живота на семейството си и онзи на сцената?

През първите ни десет години в Буши се родиха още седем деца, присъединявайки се към трите, с които вече бях дарила херцога: първо Мери, после Фредерик (скъпият Фредълс!), Елизабет, Адолфус, наричан Лоли, Огъста, винаги наричаната Огъстъс, наричан Тъс, и накрая Амелия, моята скъпа малка Мели. Кръстихме всичките на братята и сестрите на херцога — херцозите и принцесите с кралска кръв.

Как процъфтяваха тези деца в Буши, докато яздеха понитата си, гонеха кучета, ходеха на лов за зайци, ловяха риба в Темза. Бяха на свеж въздух през цялото време. Това беше завидно съществуване, и такава, каквото едва ли бих могла да сравнявам със собственото си изпълнено с нищета детство в Дъблин.

Когато бяхме в Буши, къщата се пукаше по шевовете, докато малките ми деца си играеха около нас. Разбира се, аз винаги ги оставях, всички тях, за да отида на Дръри Лейн или в провинциите.

— Деца, мама трябва да отиде в театъра сега. Нека ви целуна, преди да тръгна. Не, Софи, не се сърди. Ще ти донеса много красива кутия за ръкоделие, а на скъпия си Джордж — кутия с принадлежности за писане, а на Хенри — нов модерен фенер.

Аз самата имах прекрасна кутия с принадлежности за писане в каретата си, и започвах да пиша на херцога и на децата почти веднага щом заминех от къщи. Пишех на херцога всеки ден, виждате ли, а и той на мен:

„Иска ми се да си бях у дома. Когато съм тук, се чувствам като изоставена от целия свят, и уязвима за всевъзможни неприятни ситуации. Бог да благослови теб и скъпите ни, мили деца. Никакви аплодисменти или успех не могат дори за миг да компенсират

загубата на твоята компания и щастието от това, да бъда със скъпите ни рожби.

Целуни любимите малки създания. Цяла нощ сънувам бебето, скъпото ми малко човече. Заклевам се, че го усетих в леглото няколко пъти.

Обичам ви и ви благославям всичките.

Твоята скъпа Дора,

Вашата скъпа Мама“

---

[0] На английски „T-Bone“ — котлет. — Б.пр. ↑

Ще напусна — каза Джорджи.

— Какво ще напуснеш? — попитах.

— Пиесата.

— Глупости — казах.

— Те се нуждаят от мен — каза тя. — Момчетата. Държат се зле. Положението се разпада. Непоносимо ми е колко виновна се чувствам, когато съм на работа, и колко уморена, когато съм у дома.

— Те се справят чудесно — казах.

Но от постоянното тръгване и завръщане, те й липсваха ужасно. Поглъщаше ги с поглед, когато заставаха пред очите ѝ.

Изведнъж, стана някак така, че тя завършваше всяка репетиция обляна в сълзи. Започна да мрази Никол, чието самоуверено отношение от типа „дай да ти покажа сега как се прави“ я правеше нервна и непрекъснато готова да се отбранява. А Пиърс, който беше толкова мълчалив, с онова вгълбено изражение на човек, който знае всичко, я вбесяваше с проклетите си бележки. Тя копнееше напътствията да не са толкова много. Имаше нужда да се нагоди към мисис Джордън по свой собствен начин, да се отърси от домашния си живот при влизането в театъра и да почувства тази жена като своя собствена втора кожа.

— Във всеки случай, как стоят нещата с Пиърс и Никол? — обърна се Джорджи към Грeъм, когато се срещна с него на кафе една сутрин преди репетиция. — Мисля, че тя изобщо не ме харесва, а дори не мога да започна да ти разказвам какво мисли той.

— Не мисля, че Никол изобщо харесва никого — отговори Грeъм, — освен Пиърс, когото боготвори, между другото. Всъщност, познавам Никол доста добре, по-добре от всеки. Работя с нея още откакто завърших университета. Тя ще ти каже, че в театъра няма йерархия, че всяка нова продукция създава семейство с ново дете, но ще се държи като истинска стара вещица, докато го прави.

— Страхотно — каза Джорджи.

— Не ѝ позволявай да те тормози.

— Точно там е работата — каза Джорджи. — Тя се държи любезно, почтително. Изключително добра е в това, което прави. Не ме тормози и не се заяжда. И въпреки това, имам смътното чувство, че се упражнява някакъв тормоз.

— Колко изключително английско от твоя страна, Джорджи — каза Греъм. — Никога не подценявай смазващото въздействие на страдателния залог.

— Изглежда, че не мога да постигна никакъв напредък с тях. Ако беше единият или другият, може би щях да имам шанс, но с двамата... Тя е толкова...

— Сурова и педантична?

— А той е толкова...

— Секси и загадъчен?

Джорджи изсумтя:

— Те какво, двойка ли са?

Греъм сви рамене:

— Вероятно? Но във всеки случай трябва да внимаваш, Джорджи. Пиърс има доста стряскаща репутация.

— Моля те — каза Джорджи. — Аз съм голямо момиче.

— Ъ-хъ — каза Греъм, като кимна мъдро — Не забравяй, че присъствах на странните ти задкулисни епизоди с...

— Млъквай!

— Как му беше името?

— Млъквай.

— Не беше ли онази мизерна продукция на „Отело“?

— Млъквай. — Тя го удари с юмрук по ръката. — Това беше преди години.

— И все още те изпълва със смущение, нали?

— Мъчително. Но това беше преди да се омъжа.

— Скъпа моя, това е театърът. — Греъм се усмихна и стана да си върви. — Виж, Джорджи — каза той. — Извади страшен късмет с тази роля, не забравяй това. Зарежи хленченето и моля те, не забравяй да ми благодариш същевременно. Никол и Пиърс те обожават. Чувам от тях фантастични неща. Ако отзивите на критиката са добри, те ще направят всичко по силите си да преместят шоуто в Уест Енд.

— Това е страхотно — каза Джорджи. — Страхотен си, Греъм. Искане ми се да можех просто да поседя и да поговоря така с тях.

— О, за Бога, Джорджи, такова дете си, в толкова много отношения. Ако искаш да поговориш с тях, просто ги покани да излезете за по едно питие.

— Мислиш ли?

— Да, мисля — каза Греъм с бащински тон. Погледна часовника си. — Сега не закъснявай за репетиция. Не обещавам, че ще те изслушат, но си струва да опиташ.

Обикновено, когато Джорджи затънеше в някоя пиеса, това, което ѝ помагаше да се измъкне, беше текстът — тя се връщаше към думите на героинята и намираще начин да им придаде живот. Но този път, изглежда имаше нещо нередно със самите думи. Имаше нещо нередно с образа, толкова нередно, че финалните сцени на пиесата изглеждаха напълно фалшиви. Ако се придържаше към собствения си възглед за мисис Джордън като жена, чийто живот зависи от театъра, нямаше как да успее да приеме края на пиесата, в който мисис Джордън умира, викайки децата си. В края на пиесата всички следи от живота ѝ като актриса или любовница изчезваха: тя беше самотна, изоставена, лишена от всичко, освен от надеждата да види децата си. Според Джорджи, това бе напълно погрешно. Тя прие съвета на Греъм и една вечер след репетиция покани Никол и Пиърс да излязат за по едно питие. Беше разузнала из квартала и сред няколко шумни кръчми беше намерила един винен бар, тъмен и задимен като кръчма, но потих — без телевизор, без футболен мач, който да върви по него, без голяма, събираща се след работа гълпа.

Тръгнаха мълчаливо от театъра, Пиърс — в дънковото си яке, Никол, — в кафявия си вълнен блейзър, Джорджи — с бележника си. Беше прекарала толкова много време с тях на репетициите, седнали един до друг и гледащи към нея, затова щом влязоха във винения бар, тя се настани до Пиърс, с надеждата, че той ще се окаже съюзник, докато Никол седна на мястото срещу тях.

Джорджи пиеше рядко, но все пак си поръча чаша вино. „Мерло“ звучеше авторитетно и силно, така че тя помоли за него, но Пиърс и Никол си поръчаха совиньон блан, и Джорджи почувства, че е изгубила надмощие още преди наистина да го има. Въздъхна и изчака виното да пристигне, преди да заговори.

— Добре, хора — каза тя. — Ето какво смятам. Не мисля, че тя би трябвало да умира накрая.

Пиърс не каза нищо, а се усмихна малко прекалено снизходително. Никол каза: „О?“, и леко повдигна вежда.

— Искам да кажа, разбира се, че тя умира накрая, всеки умира накрая, но не е нужно да го показваме. Умряла е, защото вече не е играела. Ако завършим с някоя от най-великите ѝ роли, някой от най-прочутите ѝ монолози, това ѝ позволява да поправи живота си. — Чу как тонът ѝ се повишава от настойчивост, и се опита да го укроти.

Искаше да изиграе това спокойно. Сними глас с една октава: — Животът на сцената, имам предвид.

— Тя умира, тъгувайки за децата си — каза Пиърс бавно, с равен тон.

— Разбира се, но сцената ѝ е липсвала също толкова много — каза Джорджи. Измести се леко настрани, за да го погледне, коляното ѝ се удари в горната част на бедрото му. — Това е била работата на живота ѝ. Обичала е децата си, но се е нуждаела от сцената.

— Тя не е имала избор, с което и да е от тези неща — каза Никол. — Ако беше имала избор, щеше ли да роди тринайсет деца? А по онова време актьорската професия е била единствената кариера, с която са могли да се занимават жените.

— Не можете да кажете, че не е имала избор — каза тя на Никол, — че както кариерата, така и децата ѝ са били по подразбиране.

— Безспорно се е представила на висота и в двете отношения — каза Никол. — Била е предана майка. И е имала късмет. По една случайност е била най-великата комедийна актриса на своето време.

— Не е било случайно — каза Джорджи. — Това е била същността ѝ. Може и да е умряла, питайки за децата си, но умира също и молейки за аплодисменти.

— А, но това е само твоето тълкувание, Джорджи — каза Пиърс, и Джорджи се обърна да го изгледа гневно, мразейки го заради това „само“. — Толкова голяма част от пиесата е взета от кореспонденцията ѝ — продължи той. — Оставила е стотици писма, знаеш ли. Чувствата ѝ накрая са изразени недвусмислено.

— Знам думите — каза Джорджи.

Повярвайте ми, това, което ме убива бавно и постепенно, не е чувството на гордост, на алчност или липсата на удобства, на каквито бях привикнала през целия си живот, а загубата на единствената ми останала утеха, надеждата, на която се осланях, от време на време да виждам децата си. — последните редове от пиесата.

— Това са силни думи — каза Пиърс. — И са нейни собствени. Взети направо от писмата ѝ.

— Но това не е цялата история — прекъсна го Джорджи. — Тя казва също и че актьорската ѝ работа я е поддържала жива. И умира по-малко от година след като се оттегля. — „Като баща ми“, едва не

добави тя. Фъргъс Конъли беше починал от инфаркт само седем месеца след като официално предаде строителния бизнес на братята на Джорджи. В много отношения Джорджи така и не се беше съвзела от загубата на баща си и знаеше, че винаги щеше да свързва смъртта му с това, че се беше отказал от работата на живота си.

С усилие се върна от спомена за него обратно на масата.

— Това, което трябва да осъзнаеш, Джорджи — казваше Никол — е, че мисис Джордън е била жена, която сама си е изградила избрания от нея образ. Името ѝ, акцентът ѝ, всичко, е било измислено.

— Какво точно искате да кажете с това? — Джорджи вдигна чашата си и я наклони, така че виното докосна устните ѝ, макар че не отпи.

— Искам да кажа, че е била майсторка в играенето. Във възприемането на чужди образи. Дори писмата ѝ са на моменти фалшиви. Не знаем много за истинските ѝ чувства.

— Не съм съгласен, Никол — каза Пиърс. — Тя, при всичките сложни черти на характера си, е била много пряма и откровена жена. Не знам дали бих използвал думата „простосърдечна“, но...

— Простосърдечна, Пиърс? — каза Никол. — О, хайде, стига.

— Чиста? — каза той с усмивка. — Така по-добре ли е?

— Това, което разбирам, Джорджи — каза Никол, като остави закачливата усмивка, с която бе разговаряла с Пиърс, да стане делова за Джорджи — е, че ти привеждаш доводи в полза на актрисата, а Пиърс и аз изтъкваме доводи в полза на жената.

Пиърс кимна на Никол:

— Първият биограф на Дора, близкият и приятел Джеймс Боудън, настоятелно твърди, че именно прекратяването на връзката ѝ с херцога през 1811 г. в крайна сметка води до нейния срив. То съсипва здравето ѝ, сломява духа ѝ. Тя така и не го превъзмогва. Мисля, че думите му бяха: „Жената в нея е твърде силна пред гения“.

— Това е много снизходително — каза Джорджи. — А също и шовинистично.

— Не съм категорично убедена, че е било замислено да прозвучи точно така.

— Аз пък съм — каза Джорджи. — Аз категорично съм. Никой не би го казал за мъж.

— Хайде сега, Джорджи — каза Пиърс. — Ако един мъж отиде на война, той умира като войник, но умира и като мъж. Не говорим за сексизъм. Говорим за човешка същност.

Вървете по дяволите и двамата, прииска й се на Джорджи да каже. Щеше да го каже, ако ги познаваше по-добре. Беше напълно изнервена. Никол беше сигурна, че нейната интерпретация е правилната, Пиърс възприемаше себе си като експерт, но Джорджи можеше да види мисис Джордън единствено като една модерна, работеща жена, бореща се с изискванията на кариерата, майчинството и любовната си история, опитваща се да постъпва правилно на всички фронтове, често проваляща се ужасно навсякъде, понякога изживяваща огромните и вълнуващи успехи, заради които всичко си заслужаваше. Джорджи отказваше да поставя под съмнение собствените си импулси относно този образ, тази жена, която обичаше семейството си, но живееше за сцената. Как би могла, когато борбата на мисис Джордън беше точно и лично нейната?

— Вървете по дяволите — наистина изрече тя на глас, но съвсем тихо, когато се изправяше да си върви, оставила недокоснато виното си.

Навън бушуваше войната, но аз се движех праволинейно между Буши и театъра. Опитвах се да стоя извън политиката, моят свят си оставаше населен от героините, които играех, и от децата ми.

Годините започнаха доста да тежат на херцога и на мен. Никога, под никаква форма, херцогът не е имал вина за това, че правех тези отклонения към театъра, но започнах да виждам по-ясно несправедливостта, която му причинявах: той — винаги с децата в Буши, а аз — вечно заминаваща или връщаща се от Лондон или провинциите. След няколко години херцогът ме помоли да бъда единствено господарка на Буши и аз почувствах, че трябва да се подчиня на това негово желание.

Когато се разбра, че ще се оттегля по молба на херцога, „Морнинг Хералд“ публикува епитафия:

*Посветено на паметта
на
Мисис Дороти Джордън,*

*Напуснала театъра на „Дръри Лейн“,
бедна, наранена смъртна същност,
изтръгната
от насърчителната презръдка на
Общественото Възхищение
В пълния разцвет на привлекателността,
Която го породила.*

След това аз оставах в Буши с децата, докато херцогът отсъстваше от понеделник до събота. Херцогът толкова силно желаше да получи длъжност във флотското командване, че всяка седмица пътуваше чак до Портсмут или Саутхамптън, просто за да бъде близо до морето и за да излага молбата си за пост във флота. Желанието, което му беше най-присърце, беше да служи като министър на флота, но нито кралят, нито някой от министрите беше склонен да му помогне да си осигури този пост.

Той продължаваше да дава указания за подобренията в Буши от всяко кътче на Англия, в което се намираше. Как обичаше да мести стаи и да поставя прозорци, да издига стени там, където ги нямаше, и да събаря вече съществуващите. Вечно променяше нещо в спалнята ми точно когато чаках дете, и често се улавях, че ми се иска стаята да е завършена или той да е в Буши. Честно казано, не знаех как, за бога, да се справя със зидарите!

Можете да си представите живота, който водех с децата в Буши след оттеглянето си, мис Уилямс. Ето такива доклади изпращах на херцога:

„Ах, да, докторът ме посъветва да отложя ваксинирането на малкия Тъс, докато времето определено захладнее. Бедното мъниче, утре трябва да го отбия. Останалите малки създания са добре, макар че простудата на Лоли е доста неприятна.

Софи дойде много ядосана, и се оплаква от главоболие. Боя се, че организъмът ѝ скоро ще претърпи промяна. Изключително трудно мога да я накарам да излезе от спалнята си или да открия нещо, което да я развесели.

Новите ботуши на Фредълс са наистина превъзходни!“

Радвах се за херцога, че отсъстваше често. Поне можеше да си откъдне от постоянните сцени на недоволство сред децата, които,

трябва да ви кажа, мис Уилямс, вече и на мен почти ми идваха в повече.

Не проумявам — каза Джорджи. — Защо се е оттеглила?

— Той я е помолил. Той е мъж и бил кралска особа — каза Пиърс. — В Англия от периода на регентството и двете неща са били много основателни причини.

— Но тя е нещастна. Непоносимо ѝ е да си стои у дома. — Джорджи се намръщи. „Новите ботуши на Фредълс са наистина превъзходни!“ — имитира я тя. — Тя умира, започва да полудява.

— Успяваш да го уловиш съвършено — каза Пиърс.

— Повярвай ми, преживяла съм го — каза Джорджи. — Двеста години по-късно, а си е все същото. Искаш да прекарваш с децата си всеки миг, и въпреки това да имаш удовлетворителен професионален живот.

Джорджи и Пиърс бяха прекарвали целия следобед, репетирайки сцените в Буши. Сега, когато до премиерата на пиесата оставаха по-малко от три седмици, на Никол ѝ се беше наложило да пропусне ден и половина репетиции, затова Пиърс беше поел задълженията ѝ. Нетипично, и може би признак за това, до каква степен Никол боготвореше Пиърс, че го беше оставила да поеме режисьорската ѝ роля, но тя не искаше Джорджи да изостава.

— Абсолютно съвършено — каза той. — Толкова съвършено, че предлагам утре да избягаме от репетиции и да направим малко проучване, свързано с периода.

— Например? — попита Джорджи.

— В Кенууд Хаус има един портрет, който наистина трябва да видиш — каза Пиърс. — Мисис Джордън като Виола. Ходила ли си?

— Не. Все си мисля да отида, но...

— О, мястото е прекрасно. На билото на Хампстед Хийт. Защо да не те чакам там, утре по обед, и да го погледнем заедно? — Погледът му беше спокоен, той ѝ се усмихваше толкова топло, че за минута тя се почувства, сякаш бяха приятели и беше най-естественото нещо на света той да я покани някъде.

— Разбира се — каза тя бавно. — Защо не?

Досега Пиърс се беше държал с дистанцирана любезност, а Джорджи — почтително и малко свенливо. Дали това негово официално звучащо предложение щеше да е първата им любовна среща? Тя със сигурност не мислеше за това по този начин, иначе

никога нямаше да ми каже за него, с гримаса и извъртане на очи: „Той иска да видя тази картина“.

Тя се приготви като за любовна среща: сложи червило, енергично разреса дългата си коса и я остави пусната, облече кафява велурена пола и блуза с цвят на слива, сложи високи велурени ботуши, които подчертаваха добре оформените ѝ прасци и свършваха точно под прекрасните ѝ заоблени колене.

Кенууд Хаус беше бяло имение, пълно с картини от холандски майстори и английски портретисти. Намираше се в такава идилична селска част от Лондон, че на Джорджи ѝ се струваше, че е в провинцията. Поеха надолу по настлана с чакъл пътека към къщата и преминаха мълчаливо през нея, разглеждайки всички стаи, докато откриха картината, която Пиърс искаше да покаже на Джорджи. Беше малка, всъщност не особено забележителна, просто портрет на мисис Джордън, облечена като маскираната като момче Виола. Джорджи предпочиташе портретите в цял ръст, които беше виждала на други места — нарисуваното от художника изображение на цялостната жена ѝ помагаше да се почувства физически свързана с мисис Джордън. Това беше просто една красива картина и тя каза това на Пиърс.

— Да, но това е една от най-прочутите ѝ роли — контрира той. — Мисля, че за теб е важно да я видиш.

— Мисля, че просто не искаше да вършиш никаква работа днес — подкачи го тя — а не искаше да си имаш неприятности с Никол.

Когато той не го отрече, и двамата започнаха да се смеят.

— Ела — каза той, — да вървим да изгубим още малко време.

Излязоха от къщата и започнаха да се разхождат бавно из парка, като тръгнаха надолу по малка пътека, която се спускаше към езерото. Беше ранен следобед, но дните в средата на декември ставаха толкова къси, че сякаш вече почти настъпваше нощ. Джорджи затвори очи и се опита да си представи, че е в Буши. Къщите бяха приблизително на същата възраст и в подобен стил. Джорджи се беше опитала да посети Буши, който все още се намираше близо до двореца Хамптън Корт в южен Лондон, но сега той се използваше като някакво научно учреждение и беше затворен за посетители. Дори нюйоркската ѝ настойчивост не беше успяла да ѝ осигури достъп до къщата и тя се беше отказала след два опита, решавайки, че и без друго не иска да вижда любимия на мисис Джордън Буши, пълен с бюра и компютри.

Приключиха деня, като пиха заедно кафе в чайната на Кенууд Хаус. Това беше първият път досега, когато Джорджи седеше лице в лице с Пиърс — сама — и докато си играеше нервно с приборите върху масата, осъзна, че се чувстваше толкова уязвима, колкото понякога на сцената, когато репетираше за него, опитвайки се да направи нещата както трябва. За него: никога преди не беше работила по пиеса, в която присъствието на автора да се усеща толкова ясно. Усещаше неоспоримо сливане на създателя и творението, и безумно силна потребност да го удовлетвори.

— Как се интересува от мисис Джордън, между другото? — реши да го попита тя.

Той се усмихна и разбърка кафето си, макар че не беше сложил в него сметана или захар.

— По сантиментални причини, може да се каже. Имам далечна родствена връзка с нея, знаеш ли.

— Не, не знаех. Откъде да знам? Възможно ли е, защото не си ми казал? — Тя се усмихна, дразнейки го закачливо. Дали се усмихваше твърде много? Имаше чувството, че се усмихва твърде много.

— По майчина линия. Като деца, когато ставахме буйни или разигравахме драматични сцени, тя винаги казваше: „О, ето че в теб се проявява мисис Джордън“. Всъщност така и не разбрах, че мисис Джордън е реална личност. Смятах, че майка ми си я е измислила. „Това е проявлението на мисис Джордън в теб“. Мислех, че това е някакъв израз, нещо от рода на „Дяволът ме накара да го направя“. Или „Котката ти е отхапала езика“.

— Или „Просто в мен говори алкохолът“ — каза Джорджи. Това винаги беше една от любимите поговорки на баща ѝ.

— Именно. Никой не беше особено горд с тази фамилна връзка. Да бъде прапраправнук на незаконното дете на някой крал, не е точно нещото, което човек би отпразнувал с едно излизане на вечеря. Едва когато полагах изпитите си по история за напреднали, се натъкнах на една препратка към Дора Джордън и открих, че е действителна личност. А чак много по-късно бях достатъчно голям, за да си дам сметка, че тя не е била просто една празноглава красавица, която си търси богат съпруг. Проумях, че тя вероятно е била най-хубавото нещо, което някога се е случвало на стария Уилям. Първо, той е бил плеябой, нехранимайко, и с не твърде блестящ ум. Тя е имала далеч по-

благороден характер. Мила, добросърдечна, много великодушна и щедра. Пребивала се е от работа, за да печели пари за издръжката му, но мисля, че го е обичала искрено: ти не смяташ ли?

— Да — каза Джорджи, глупаво поласкана, че той я пита за мнението ѝ.

— Знам как е изглеждало отстрани — той я е отхвърлил, когато е остаряла и надебеляла, и е изгубила онази привлекателна за възпроизводство външност...

— Онази привлекателна за възпроизводство външност? — остро попита Джорджи.

Пиърс ѝ хвърли бърза усмивка:

— Съжалявам. Искам да кажа, отстрани нещата винаги изглеждат долни и ужасно изпълнени с клишета, но рядко стоят така, когато стигнеш до сърцевината на въпроса. Никога не става дума за нещо толкова просто като това, един мъж да зареже една жена. В това има нещо повече и аз исках да открия истинската история. — Той сложи ръка върху ръката на Джорджи и каза искрено: — Искан да разкажа истината за живота ѝ.

Тя се взря в ръката му върху нейната. Почти ѝ се струваше по-голямо прегрешение да я отмести, отколкото да я остави там. Никога преди не се беше намирала толкова близо до него физически, и затова си позволи един прилив на желание. Приятно, управляемо. Какво лошо имаше в това? Не отдръпна ръката си.

Прокашля се:

— Предполагам, може да се каже, че единственото, което е правел, е било да се чука с една звезда, докато тя, не знам... тя се е чукала с короната.

— Това би бил лесният начин да погледнеш на нещата, но дали щеше да продължи двайсет години? Всичко показва, че са имали много щастлив дом, изпитвали са силна привързаност един към друг и към децата си. Имах огромното и амбициозно желание да придам душа на техния романс.

— Кое и си направил — каза тя.

— Наистина ли? Надявах се, Джорджи, но не съм толкова сигурен, че успях. — Джорджи осъзна, че се изчервява, когато той изрече името ѝ, така, както би се почувствала в гимназията,

откривайки, че някое момче, което харесва, наистина знае коя е. Трябва да прекратя това, мислеше си тя. Държа се като идиотка.

Пиърс продължи:

— Най-голямото предизвикателство, пред което се изправих с пиесата беше, че макар да разполагах с писмата ѝ до него, стотици писма, не е запазено нито едно писмо от него до нея. Почувствала се е длъжна да ги върне на адвокатите и съветниците на херцога, след като я е напуснал, и вероятно всичките са били унищожени. Беше влудяващо да не знам с пълна сигурност дали я е обичал, защо я е напуснал, какво е чувствал след това по отношение на постъпката си.

— Нима фактът, че е запазил всичките ѝ писма, не ти говори, че трябва да я е обичал?

Пиърс се усмихна и кимна:

— Такова е моето заключение, но в края на деня човек остава сам и с най-сполучливите си догадки.

— Наистина — каза Джорджи с усмивка.

Пиърс най-сетне отмести ръка от нейната, така небрежно, както я беше поставил там.

Дали вече се опитваше да я прелъсти? Беше уредил тази малка разходка, безопасна дневна среща на място, собственост на Националния Тръст, може би първият му внимателен ход към тази крайна цел. И все пак, когато мисля за този ден, когато вмъквам в него тази сцена, не съм толкова сигурен. Мисля си, че може да е преминала по друг начин, и може би ревнувам повече от разговора им за пиесата, отколкото от ръката му, отпуснала се за кратко върху нейната. Аз също съм писател, иска ми се да кажа, като се вмъквам в онзи притъмняващ декемврийски следобед в Кенууд Хаус, Джорджи, можеше да говориш с мен за тези неща.

— Какъв процес е това — каза Джорджи. — Ето я тази жена, която е живяла преди двеста години, а е трябвало ти да откриеш коя е била, за да напишеш пиесата, а сега аз отново трябва да откроя коя е тя, съвсем отначало, за да мога да изиграя ролята.

— Ами, да. Това е театърът, в крайна сметка.

— Не — каза Джорджи. — Говоря за нещо друго. Това, което искам да кажа, е... всичко е повторно създаване. Нищо не е истинско. Всичко е... — Не можеше да му го обясни ясно ѝ отново млъкна.

— Да не искаш да кажеш, че не съществува истина, а само версии?

— Ни най-малко — каза тя. — Нейният живот е имал своя истина. Само ти и аз имаме версии за нея.

— Много мило от твоя страна, Джорджи. Много непорочно. Но има десетки начини да гледаш на един живот. Тя е била жена със сложна личност. Обичала ли е херцога или не го е обичала? Дали децата ѝ са ѝ липсвали толкова много, колкото твърди? Всичко е въпрос на интерпретация.

— Именно — каза Джорджи. — Твоята и моята. Но тя е знаела коя е.

— Не и според Никол — каза Пиърс.

— Никол греши — очевидно — каза Джорджи. — Искам да кажа, знам, че трябва да се ангажираш с някакъв основен възглед за живота ѝ. Ако ще пишеш за нея, ако аз ще я играя, ние имаме нужда от собствени версии, към които да се придържаме. Но под всичко това е истинската Дора Джорджън, която никой от нас не познава.

Пиърс кимна:

— Мисля, че всеки, който се опитва да опише нечий живот, трябва да признае този факт в някакъв момент от процеса. Освен ако не притежаваш огромна доза безогледна арогантност, разбира се. Но наистина смятам, че ако успееш да стигнеш до централния конфликт...

— Основната мотивация на живота ѝ... — отново го прекъсна Джорджи.

— ... тогава си отдал дължимото на живота — довърши Пиърс. — Това е всичко, което целим ние, писателите.

— Но не ти ли се иска просто да можеше да се върнеш назад? — попита Джорджи, изпълвайки се с възбуда. — Да се върнеш и да поговориш с нея и просто да я попиташ всичките тези неща?

— Повече от всичко — каза Пиърс.

Без никаква истинска причина, Джорджи започна да се смее.

— Какво има? — попита той.

— Нищо — каза тя. — Не знам. — Но все още се смееше, и той настоя:

— Какво?

— Просто въпросът е там, че... не знам, за мен ти изведнъж се превърна в триизмерен образ.

— Хубаво нещо за един драматург, бих казал.

— О, не — каза Джорджи. — На драматурзите им е позволено да бъдат двуизмерни. Повечето, които съм познавала, бяха такива.

— Колко си мила.

— Не, наистина. Става дума за нещо в процеса. Образите се нуждаят от актьор, който да им даде живот, и с драматурзите е почти същото.

— Това едва ли ще си ти, нали? — попита Пиърс, и закачливата ирония на гласа му си противоречеше с изражението в очите му. Тя се усмихна стеснително и сведе поглед към ръката, която бе поставил върху нейната само преди минути.

— Е — каза тя тихо след миг, — сега трябва да се прибирам вкъщи. Вкъщи при съпруга си. Вкъщи при живота си. Беше се насладила на тази фантазия за миг-два: сега беше време да я остави да си отиде.

— Сигурна ли си? — попита той.

— Сигурна съм — каза тя, като се изправи. Пиърс също стана. Хвана я под ръка и я изведе навън. Небето бе завършило пътуването си към мрака за този следобед, и макар че тя го отричаше, той бе започнал своето нашествие в сърцето ѝ.

Бях извън театъра два сезона — цели два сезона като господарка на Буши — а после родих Мели, десетото ми дете от херцога. Мина толкова добре, колкото можеше да се очаква — старият отговор във всички части на света в подобни случаи. Бях дарила херцога с пет момчета и пет момичета, и когато Мели беше на шест месеца, го убедих да ми позволи да се върна на Дръри Лейн.

Защо — питате, мис Уилямс? Само ако отговорът беше лесен, нямаше да ми се струва толкова тежко да задоволя любопитството ви.

Фани и Доди бяха вече на възраст за женене, виждате ли, и всяка имаше нужда от десет хиляди лири зестра. Междувременно, херцогът се беше провалил в опитите да си осигури пост във флота, но въпреки това продължаваше да има нужда от пари за подобренията, които правеше в Буши.

И все пак, парите не послужиха като единствена причина за завръщането ми на сцената. През двете години, в които се бях оттеглила, никой не ме беше забравил. Джон Баристър настоятелно ми изпращаше трагедии, но аз му казах, че макар ролите да бяха прекрасно написани, вече не мисля, че мога да направя услуга на себе си или на авторите, като поемам роли в трагедии. Открих, че смехът ми допада повече от плача.

Да, мис Уилямс, наистина си позволих да бъда отново съблазнена от комедията.

Когато се върнах, Шеридън намали надниците ми до трийсет лири на седмица. Бях наедряла толкова много, че почти обвинително ме наричаха закръглена, внушителна, пълна, сякаш можех да бъда нещо друго след раждането на тринайсет деца.

Бях на четирийсет и пет години, и все още играех Розалинда и Виола в мъжки дрехи. Отказвах да играя мисис Малапроп или старици във фарсовете. Просто не можех да го понеса.

Публиката все още идваше да ме види, мис Уилямс, обожателите се върнаха.

Хазлит казваше, че гласът ми бил като сладкия сок на зрялото грозде. Слава богу, че говореше за гласа ми, а не за тялото ми!

Чарлс Лам казваше, че съм привилегировано създание, изпратено да научи човечеството на това, от което то се нуждае най-много: радост. Жената на Шекспир — така ме наричаше той, защото моята Розалинда бе любима на Англия през тези почти двайсет години.

Изпитвах гордост от всички тези ласкателства, и да кажа, че бях лишена от талант като актриса, би означавало само да си прося комплимент. И въпреки това, за да съм искрена, мис Уилямс: докато виковете: „Бис“ отекваха многократно в залата, аз често се питах какво, в името на здравия разум, можеше да предизвика такова въодушевление у хората? Имаше много актриси, по-млади от мен, по-стройни от мен, с ум, далеч не толкова обременен, колкото бе моят, или колкото можех да се надявам да бъде.

В отговор мога само да кажа, че играех всяка роля естествено, това е всичко. Предпочитах да изричам репликите си така, че да изложя на показ по-скоро образа, отколкото поета. Знаех, че не разполагам с нищо повече от думите, които изричах, и въпреки това,

*щом овладеех езика на дадена роля, казвах на Господарката Природа:
„Главата ми, ръцете ми, краката ми и всяка част от тялото ми, са
на твое разположение“.*

*Не на мен, а на нея трябва да благодарят тези зрители за
завръщането ми на сцената и за моите представления.*

Разходката до Кенууд бе дала тласък на Джорджи, беше ѝ позволила едно ново надзъртане в душата на мисис Джордън, но веднага щом Никол се върна, тя почувства как увереността ѝ отново започва да намалява.

Все още не можеше да изиграе както трябва последната сцена.

Последната сцена.

Сцената на смъртта.

Нямаше как да я пренебрегне. Независимо дали се хвърляше в шезлонга или се отпускате в някой стол, или се просваше отчаяно наред сцената, пак си беше сцена на смъртта. Нищо не можеше да я спаси, докато не я извикат пред завесата.

Тя не можеше да почувства смъртта на Дора, защото Дора не ѝ се струваше мъртва. След известно време стана ясно, че ще трябва да отиде във Франция, където беше починала Дора.

— Само си представи това — каза ми тя, — да кажа: „трябва да отида във Франция“, а после просто да мога да отида.

Не можехме да отлетим обратно до Щатите за Коледа, защото Джорджи имаше само една свободна от репетиции седмица, а по програма пиесата трябваше да се играе за първи път през втората седмица на януари. По-важното: тя се тревожеше, че ще изгуби инерция — да излезе от ролята за седмица можеше да е опасно. Затова прекарахме Коледа сами в Лондон, а на втория коледен ден заминахме да прекараме няколко дни в Париж.

Джорджи купи на момчетата еднакви сини палта с качулки и ги нагласи да позират като гаргойли^[1] пред „Нотр Дам“, с надеждата за хубава снимка, която да изпратим заедно със закъснелите коледни картички. Наредихме се на опашка в Лувъра да видим „Мона Лиза“, разходихме се с корабче по Сена, оставяхме момчетата да тичат из градините Тюйлери всеки следобед, за да изпуснат парата, след като приключехме с разглеждането на забележителностите за деня.

А после дойде време да отидем в Сен Клод. Произнасяше се „Сан Клу“, както научих, когато се опитах да купя билети за влака, убеден, че с повтарянето на „Сен Клод“ с високото, носово произношение, с което бихте го изrekli в Минесота, ще дам на френския продавач на билети ясно да разбере къде искам да отида.

Джорджи нямаше откъде да знае какво е представлявал Сен Клод през 1816 г., когато Дора Джордън е била там, но сега не беше нищо

повече от престижно предградие на Париж, тихо и пълно с цветя, с неравни улици и хубав изглед към Айфеловата кула. За разлика от много стари градчета в Европа, където можете да си представите как просто смъквате няколко съвременни табели и отново връщате стария град, Сен Клод се беше модернизирал много успешно, като новата му архитектура и хипарски графики правеха невъзможно да се открие някаква следа от живота, който може би мисис Джордън бе водила там. Къщата, където бе умряла, беше съборена с булдозер преди цяла вечност. Дори гробът ѝ беше преместен.

В една сива бурна сутрин излязохме от железопътната гара и тръгнахме по дългото, право авеню към по-новото гробище на градчето. Според Фъргъс, всяка къща, покрай която минавахме, приличаше все повече и повече на тази на Маделин. Джорджи купи няколко жълти цветя от един цветарски магазин, покрай който минахме по пътя.

Когато стигнахме гробището, на централния вход имаше надпис, който гласеше, че тамошният *gardien* (пазачът) ще се върне чак след час.

— Това гробище е малко — каза Джорджи. — Да се разделим и да потърсим надгробния камък на Дора.

— Само дето три пети от нас не могат да четат — отбелязах.

— Могат да опитат — каза Джорджи. — Колко трудно може да е? — Тя се обърна към момчетата и им каза какво да търсят. Написа „Джордън“ върху парче хартия, за което те се сбиха като за безплатна играчка от кутия с мюсли, затова и се наложи да го напише още два пъти.

— Ами ако някои от умрелите хора са призраци? — попита Джак.

— Не съществува такова нещо — каза му Джорджи. Фъргъс сложи длан върху ръката на Джорджи и каза тържествено:

— Ще намерим мисис Джордън, мамо. Дори това да е последното, което ще направим, ние ще намерим мисис Джордън.

Джорджи се хвърли на шията му, толкова влюбена в сина си в този миг.

Губихме момчетата много пъти, докато търсехме. Беше удивително колко бързо можеха да изчезнат и тримата, наистина да

изчезнат зад някой от надгробните камъни, а след това да се материализират отново, докато спореха помежду си.

Джак притича и се вкопчи в мен:

— Татко, няма да вървя с Лиам. Лиам все се прави на призрак. Все ми вика Ууу! и ме плаши.

— Ти пръв ми каза Ууу! — каза Лиам.

— Не, ти! — каза Джак.

— Не, ти! — каза Лиам.

— Ууу! — казах аз, и те и двамата хукнаха, като пицяха и надаваха полуизплашен кикот.

Джорджи и аз продължихме да вървим безкрайно сред надгробните камъни, докато тя носеше букета с цветя.

Струваше ни се, че бяхме прочели надписите върху всички надгробни камъни по два или три пъти, и въпреки това след час още не бяхме намерили гроба на Дора.

Когато гробищният *gardien* се върна, Джорджи му каза: „Дора Джордън“ с нещо, което се надяваше да е френски акцент, и след дълга поредица от думи на френски, той каза на английски:

— Да, знам къде е тя.

Джорджи го последва нетърпеливо до гроба — явно най-старият камък в това съвременно, симетрично гробище. Беше изненадващо, че сме могли да го пропуснем: Дора Джордън, *La plus grande interprete anglaise de la comedie*.^[2]

Джорджи постоя пред камъка няколко минути, като се мръщеше и се опитваше да проумее дългия надпис на френски върху плочата. Тя постави жълтите цветя върху гроба и аз я попитах дали иска да се снима, но тя поклати глава. Когато се обърна към мен, забелязах набъбналия, стъкловиден полукръг на сълзите под очите ѝ. Обвих ръце около нея и тя сгуши лице във врата ми.

— Просто ми липсва толкова много — каза тя, а после започна да се смее. — Господи, това звучи нелепо.

Отидохме до едно заведение за френски палачинки отсреща и си откупихме малко мир и спокойствие, като позволихме на момчетата да изсипят колкото искат пудра захар върху огромните си палачинки с лимонов пълнеж. Джорджи и аз си поръчахме пикантни палачинки и бутилка вино. Тя се поразведри, но беше мълчалива.

— Някакви идеи? — попитах я, след като бе минало известно време. Опитвах се по плахия си съпругески начин да покажа, че ме интересува какво мисли, но не искам да се натрапвам в творческия ѝ процес.

— Не съм сигурна — каза тя. — Още не знам. — Виждах, че не е удовлетворена, и не особено доволна от разходката, но не ми казваше защо.

По-късно, докато се връщахме с влака в Париж, тя се взираше навън през прозореца, държейки спящия Лиам в скута си, като го гушкаше, сякаш беше още бебе.

Навярно за пръв път осъзнаваше колко ужасно много време беше минало, колко отдавна всъщност си беше отишла мисис Джордън. Това беше място за мъртва жена, докато онази мисис Джордън, която тя имаше нужда да открие, беше забележително жива.

---

[1] Гаргойли — в архитектурата гротескни каменни скулптури на животни, хора или фантастични същества. — Б.пр. ↑

[2] Най-великата английска комедийна актриса (фр.). — Б.пр. ↑

Вечерта на първото представление. Първа нощ — така го наричат в Лондон. В Ню Йорк на събитието щяха да присъстват всичките ни приятели, майката на Джорджи, братята ѝ и техните съпруги — тълпа, дошла с нас, за да празнува. Но след едва четири месеца в Лондон, все още не познавахме почти никого, а Джорджи беше предпазлива: не искаше да каня новите си познати от работата, или някого от съседите, които едва познаваше. Джийн от отсрещната къща се беше държала много дружелюбно, но Джорджи не се беше постарала да развие това приятелство, а после един ден Джийн се беше появила на вратата ни и беше казала, че внезапно са прехвърлили съпруга ѝ обратно в Ню Йорк.

Всички места бяха запълнени — продуцентите се бяха погрижили за това — а в такъв малък и тесен театър тези на първия ред на практика се намираха на авансцената. Аз седях с Греъм почти в дъното, защото Джорджи беше по-загрижена да виждаме публиката, отколкото нея.

Тя излезе на сцената с леко напудрена перука, по модата от онези времена, в жълта копринена рокля, и макар че по идея в началото на пиесата трябваше да е на петдесет и четири години, натejala и болна, съсипана от отчаяние, не ѝ бяха сложили състаряващ грим. Тя успяваше да предаде нужното чрез израженията на лицето си, чрез позата си, чрез леко задъханата дикция, която загатваше колко ѝ е трудно да говори.

На мига си припомних нощта, когато тя за първи път се срещна с мисис Джордън, в бялото си потниче и джинсите, докато изнасяше представление в мъничката ни дневна само за мен.

Когато започна да проследява живота на мисис Джордън назад чак до младостта ѝ, в движенията ѝ се появи хипнотизираща енергичност: стойката и дишането ѝ се промениха, сричките се удължаваха или скъсяваха, докато се преобразяваше от бедно незаконородено ирландско момиче в прочута лондонска актриса, любовница на херцог с кралска кръв, до майка на тринайсет деца. И беше Розалинда, Виола, Хелена, бедното момиче от „Прекрасната покаяница“, някоя си лейди Тийзъл, в роля, която продължи само миг, но накара публиката да ревне от възторг, преди тя чудодейно да замени хумора с патос в следващата сцена.

Добавянето дори само на една шапка с пера и заострени ботуши или слагането на една перука променяха всичко в нея така умело, че не се забелязваше нищо, освен пълната трансформация.

Тя беше добра, толкова добра в това, превръщайки тази жена, за която никога не бях чувал, в образ, историята на чийто живот ме изпълваше със сълзи в очите.

В продължение на осемдесет и пет минути, без антракт, почти единственият път, когато седна, беше в последните минути на представлението, когато лежеше на едно канапе, питайки прислужницата си дали има новини от децата ѝ.

Краят, за който беше положила такива огромни усилия, беше толкова плавен и затрогващ, колкото и останалата част от пиесата. Единствено аплодисментите ме изтръгнаха рязко от транса и ме изправиха на крака. Другите също бяха станали прави.

Греъм ме стисна за рамото:

— Изобщо не мисля, че е прибързано да нарека това феноменален успех — каза той.

Навсякъде около нас се носеха викове и възгласи; ръкопляскането продължи до безкрайност. Когато Джорджи се върна за поклон пред завесата, очите ѝ мигновено се стрелнаха в моята посока. Вероятно ме беше забелязала още отначало, но беше толкова опитна актриса, че нямаше как да разбере. Забелязах лъскавите петънца под очите ѝ — сълзи, които беше проляла за мисис Джордън, не пред публиката, а в няколкото минути насаме, които имаше зад кулисите.

Джорджи ми се усмихна от сцената, и за един изпълнен с объркване миг почти не можех да повярвам, че именно аз се бях оженил за нея, бях споделял леглото си с нея през всички онези нощи, бях създал всички онези деца заедно с нея. Тази вечер бях просто още един театрален зрител. Очарован.

След това имаше парти и ние се качихме в няколко таксита, за да отидем в един ресторант в Нотинг Хил. Ресторантът бил ужасно моден, увери ме Греъм, толкова моден, че нямал почти никаква украса. Нямаше картини по стените, нито растения или килими на шарки, а осветлението беше съвсем оскъдно. Шоколадовокафяви стени, черни кожени кресла, бели покривки. Нашата група го запълни целия, а Джорджи, в кремава рокля, се движеше плавно из помещението, властвайки и над екипа така, както владееше сцената. Беше приготвила

малки подаръци за всички, и червени рози, които раздаде една по една. Докато обикаляше и ги раздаваше, видях искрена привързаност по лицата на хората, с които работеше. Изглежда, че се беше справила с това, без да си създаде врагове.

Аз, разбира се, стоях в периферията, пиейки скоч, като завиждах на всички тях за това, което бяха създали заедно, и за връзките, които бяха изградили помежду си, докато го правеха. Липсваше ми не само творческият процес, защото дори когато писането беше в центъра на живота ми, това беше нещо, което никога не бях изживявал. Писането е самотен занаят. Ние винаги сме от външната страна, надзъртайки вътре, като гледаме с копнеж, но никога не принадлежим никъде, и може би, именно затова ставаме писатели, отдавайки се на един ограничен живот и вирайки се в ярко осветените панорамни прозорци на другите, докато сами стоим в собствения си постоянен полумрак.

Джорджи се появи до мен, прошепвайки: „Срещна ли се вече с тях?“ в ухото ми. Когато поклатих глава, тя веднага ме отведе при Никол, която ми се стори много по-приятна и привлекателна, отколкото я бе описала Джорджи. Беше малко не приветлива за моите вкусове, спретната и дребна, и с прекалено уравновесени маниери, които не намирах за привлекателни. Но много от британките, които бях срещал, ми се струваха такива, малко като Уенди от „Питър Пан“ в начина, по който се отнасяха към мъжете — някак като бавачки, сякаш работата им беше да накарат мъжете да се държат прилично, и единственият начин да го направят, бе непрекъснато да ги хокат. У тях ми липсваше неправдоподобното съчетание на увереност и уязвимост, което винаги бях обичал, но никога преди не бях назовавал като отличителна черта на американките.

Отначало Никол и аз водехме разговор, който приличаше на консултация между родител и учител: нямахме за какво друго да говорим, освен за Джорджи — актьорската ѝ игра, триумфът ѝ тази вечер — но след известно време минахме на темата за дневниците на Фани Бърни и успяхме да поведем истински разговор. Помолих Никол да ме представи на Пиърс, когото бях разпознал веднага от описанието на Джорджи. Той не общуваше с останалите, а вместо това седеше в ъгъла на стаята, като изглежда чакаше хората да дойдат и да говорят с него.

Което всички правеха, включително и аз.

— Съпругът на Джорджи — каза той, като подаде ръка. — Разбира се. За мен е удоволствие.

— Подобно — казах дума, за която бях напълно сигурен, че не съм изричал на глас никога преди.

Виждах какво имаше предвид Джорджи за усмивката му. Нейната топлота противоречеше на цялостното безразличие в маниера му, като те караше да поискаш да се постараяш усърдно да я заслужиш отново.

Имах навика, когато срещам прочути или дори не чак толкова прочути хора, да водя разговори за възможно най-дребните от всички дребни неща, докато вътрешно умирах да ги попитам за тяхната музика, тяхното изкуство или тяхното писане. Ако бяхме в къщата му, щях да потърся признаци, подсказващи хобитата му — черно-бели снимки на платноходката му, може би, или колекцията му от плочи с джаз — но тук, без никакъв реквизит, на който да се „опра“, бях още по-ограничен. Най-незначителният от незначителните разговори: големината на театъра, отличната публика. Той не отправи никакво предизвикателство и ние разговаряхме бавно и любезно.

Трудно е да кажа точно какво мислех за него. Той говореше изискано, беше любезен, проявяваше героично внимание към скучния ни разговор. Ако знаех онова, което знам сега, щях да претеглям всяка дума, всяка сричка, всяка усмивка или поглед в нейна посока, щях да се сравнявам с него във всяко възможно отношение, за да открия слабостите му, да открия собствените си силни страни, да се подготвя за битка. Той не ми зададе дори един — единствен въпрос за мен самия, но аз нямах нищо против. Предполагах, както винаги става с прочутите хора, че дори да се срещнем отново — или още много пъти — дистанцията ще си остане и ние няма да се сбlijим.

Сега ми е непонятно, че съм могъл да стоя в една стая с този човек, който след броени седмици щеше да чука жена ми и вероятно не мислеше за нищо друго, докато разговаряхме — и да нямам понятие за това.

Чукнахме чашите си няколко пъти, а после дойде време Джорджи да произнесе речта си. Тя застана в предния край на стаята в роклята си с цвят слонова кост — като булка, мина ми през ума — с бузи, пламнали и поруменели от вълнението на вечерта. Речта ѝ бе пресметната така, че да бъде топла и пълна с възхвали, но да не

прекалява и да не накара всички да погледнат нагоре, заради нейната американска сантименталност. Това, изглежда, беше основният грях, който един американец можеше да извърши в Англия — грехът от прекадената сантименталност.

Джорджи произнесе същата реч, която бях слушал да упражнява вкъщи, по пижама, седнала с кръстосани крака на леглото, докато аз отпивах от чаша с вино до нея и държах ръката си отпусната върху бедрото ѝ. Докато я слушах сега, почувствах отново онова, което бях изпитал в театъра. Коя беше тази жена? Това наистина ли беше Джорджи, можеше ли тя все още да е жената, от която понякога се бях страхувал, докато вечер се прибирах с влака при нея в Ню Джърси; онази, която ме нападаше с оплаквания от несправедливостите, причинени ѝ от нашите три момчета и вътрешните стълби към трите спални, която ме гледеше гневно, сякаш аз бях ураганният вятър, съборил дърво върху къщата ни? Тя ли беше жената, с която бях прекарвал отегчително вечер след вечер, докато къпехме бебета и сменяхме пелените им, докато се опитвахме да ги накараме да ядат и къпехме отново онова, което беше повърнало? Жената, с която се бях любил изморено, както го правят хората с малки деца, жената, която държеше бикините си омотани около глезена, защото никога нямаше достатъчно сили да рови за тях из долния край на леглото след това?

Бях забравил какво можеше да бъде, защото толкова отдавна не беше имала такава роля — роля, която да я поглъща и променя. Тя беше моята съпруга, но беше също и някакво ново същество, жена, която не бях виждал никога преди, тази актриса, чиято способност да владее гласа и тялото си будеха не само моето вълнение, а и това на всички наоколо.

Тя беше и двете: виждах това сега. Новото и старото съжителстват; познатото и изненадващото, непознатите в нас винаги срещат непознатите в другите, дори когато другите са хора, които сме обичали.

Щеше да дойде ден, когато да играе ролята на мисис Джордън щеше да бъде повече работа, която Джорджи можеше просто да отиде и свърши, а после да се прибере у дома, без да е нужно да я носи със себе си всяка минута. В крайна сметка тя щеше да е в състояние да се наслаждава да става сутрин и да гледа как момчетата закусват. Но засега ѝ беше почти мъчително да излезе от театъра и да се прибере у дома. Домът беше като физическа болка от слънчево изгаряне или белег, напомняше ѝ за онова, което ѝ липсваше. Когато беше на сцената, тя загърбваше и забравяше момчетата напълно, освен в най-дълбокия смисъл. Защото така трябваше — беше толкова просто — тя беше актриса и това бе част от тренинга ѝ.

Тя можеше да забрави момчетата, но не можеше да забрави мисис Джордън. Не и напълно — това също беше част от тренинга ѝ. Мисис Джордън — актриса, любовница, съпруга, жена на своето време, талантива и издържаща се сама, и въпреки това прелъстена от силата на синята кръв — щеше да остане с нея през цялото време, докато се играеше пиесата, променяйки живота на Джорджи в някои отношения, които бяха дребни, но навярно щяха да останат постоянни и щяха да я отведат до периода на траур, когато пиесата престанеше да се играе. Така беше с всички роли, които Джорджи играеше.

Знам, защото така се запознахме.

За първи път видях Джорджи във „Фредерикос“, на Мъри Хил, един от онези наистина страхотни квартални ресторанти, които не са луксозни и скъпи, а просто добри, където винаги можеш да получиш маса, но където всички маси са винаги пълни. Беше съвсем близо до офиса, в който работех три дни седмично, за да печеля пари, докато завършвах първия си роман. Обикновено идвах за обяд, но този ден бях прекарал в работа и обедната почивка и бях приключил рано (такова беше естеството на работата ми), затова пристигнах във „Фредерикос“ с ръкописа си, който да си преглеждам, докато обядвах сам. Джорджи работеше там от цяла вечност и си беше извоювала правото да се прехвърля ту в обедните, ту във вечерните смени, в зависимост от това дали репетираше или имаше представление, или за момента нямаше ангажимент в театъра. По някакъв начин пътят ми никога не се беше пресичал с нейния, или поне никога не я бях забелязвал, което е невероятно, защото Джорджи е човек, когото определено ще забележите.

Онази вечер във „Фредерикос“, Джорджи сервираше плато с омари на едни редовни посетители и точно когато оставяше чинията на масата, омарът размърда една от щипките си. Джорджи изпищя, извини се, грабна чинията и затича към кухнята. Целият кухненски персонал се кикотеше, а клиентите, посветени в шегата, си умираха от смях на масата. Разбрала изведнъж какво беше станало, Джорджи удари готвача с юмрук в гърдите и започна да плаче така неконтролируемо, че всички се събраха около нея да я утешават и накрая я освободиха за остатъка от вечерта.

Аз наблюдавах омаян и набързо платих сметката, за да мога да изляза едновременно с нея. Поканих я на едно питие и точно тогава научих, че играе Лаура в „Стъклената менажерия“ в един алтернативен театър. Уязвимостта на Лаура била започнала да се отразява върху всеки аспект от живота ѝ, каза тя, и дори колегите ѝ, които я познавали отдавна и я смятали за типична нюйоркчанка, с излъчване в стил „не се забърквай с мен“, не си давали сметка за това до тази вечер.

— Имат късмет, че не играя лейди Макбет — каза ми тя. — Щях да ги сритам всички в топките. Дори жените.

Предполагам, че се влюбих в Джорджи точно онази нощ, още в мига, когато избухна в сълзи. Великолепните ѝ емоции, първичността на всичко, начинът, по който не се извиняваше за онова, което изпитваше или по който го показваше. („Тези задници!“ все повтаряше тя). Докато прекарвахме все повече време заедно, бързо се научих да се справям с емоциите, които се задвижваха от ролите ѝ, и се пренасяха във всекидневния ѝ живот. Когато това е начинът, по който се влюбваш, то става част от онова, което очакваш.

Така видях първо крехката страна на Джорджи. Ако играеше лейди Макбет, когато я срещнах, честно казано, не знам докъде щяхме да стигнем двамата.

Имам моменти, зачестяващи с възрастта, когато сте в състояние да се почувствате напълно отчуждени от живота, който, сте водили до този миг; един бърз екзистенциален поглед, може би невъзможен в егоистичната увереност на младостта, към един свят, основаващ се върху отсъствието ви. Той може да ви се стори първичен и постоянен като най-истинския миг от живота ви — и да отmine. Като едно нищо. Или да е смешен, просто някакво отклонение, и въпреки това да ви въздейства трайно. Няма как да знаете това в конкретния момент.

Хората обикновено използват думата заслепен, но аз бих излъгал, ако не кажа, че имаше моменти, когато предусещах какво ще загубя.

Не бяха моментите, за които си мислите: не и когато тя беше на сцената. През годините, в които я бях гледал как играе, бях свикнал с този временен миг на неверие. Друг беше моментът, или поредицата от моменти, когато започнах да усещам как тя навлиза в един живот, в който аз вече не присъствах.

Беше начинът, по който тя се вмъкваше тихо в къщата всяка вечер след представлението, като никога не идваше право в леглото, а вместо това се бавеше долу, пиеше чай в кухнята на приземния етаж, грижеше се за едно или друго, докато бавно, в продължение на цели два часа, си проправяше път към горните етажи на къщата. Винаги беше тиха, но аз винаги я чувах. Навярно и момчетата също я чуваха, защото неизбежно точно през тези часове някой от тях влизаше, препъвайки се в стаята ми, с едно развълнувано: „Тате!“ През повечето нощи, когато тя най-после се добереше до нашата стая, на нейната половина от леглото имаше по някое от момчетата, обикновено Фъргъс, макар че понякога беше Лиам и почти никога Джак, който спеше дълбоко, без кошмари, които да го разстройват, и рядко се будеше преди сутринта.

Разбирах как се чувстваше след представление. С възбуден ум, тя не можеше да спи, имаше нужда да сподели представлението с някой от участниците в него, или с някой, който го беше гледал, а аз не бях нито едното, нито другото.

Театърът рядко е самотно място — това е част от неговата привлекателност — но моноспектакълът го превръщаше в самотно място за Джорджи.

Ани, момичето, което отговаряше за костюмите, беше на двайсет и една, и не можеше да мисли за нищо друго, освен за приятеля си, който идваше да я вземе след представлението. Останалите от екипа си имаха собствен живот. И все още съществуваха огромното напрежение между Джорджи, Никол и Пиърс.

В миналото за двама ни беше „нищо работа“ да оставаме будни до четири сутринта след нейните представления и да си говорим. Тогава тя споделяше с мен. Кога престана да бъде човекът, който имаше нужда да споделя с мен всяко чувство, което изпитваше, точно в мига, когато го изпитваше?

Може би тя би казала, че това е станало по времето, когато започнах да обличам спортно сако за самолетните си полети. Или може би, когато започнах да вземам под наем видеокасети за мъже на средна възраст, които се чувстват объркани. Предполагам, че се тревожех, че интензивността на нашите отношения се беше уталожила, че криехме един от друг разни неща — не по притворен и потаен начин, а просто защото ни беше непоносимо да откrehнем тази страна на нещата точно в този момент. Можете да споделяте и най-дълбоките си тревоги и стракове, когато сте млади — младите ви тела и сърца могат да се справят с това; има дълбока радост в това да плачете заедно в прегръдките си върху евтиния, буцест матрак, и почти всичко може да бъде поправено с правенето на любов — но когато сте по-възрастни, оставяте тези разочарования да наедреят, както наедрява плодът по време на бременност, задържайки ги в себе си, защото боли да им дадете воля, особено пред онези, които ви обичат най-много.

Предполагам, че не осъзнаваме, колко много може да ни коства да живеем така. Цената за учтивите отношения е висока. Ако не споделяте паденията, изглежда, че можете да спрете да споделяте и възходите. А после идват дребните агресивни борби за надмощие, които подронват основата. Той пита за живота ти, а ти не му даваш отговори. Не му позволяваш да го проумее, а после той спира да пита.

Понякога не можете да говорите, защото да разкриете раните си пред жената, която ви обича, повече от всичко е начин да нараните и нея. В един брак се изгражда някакво особено съучастничество, което напомня сделката, която сключвате със себе си, за да си прощавате собствените си грешки и да си позволявате да се отпуснете малко. Но това, което губите с подобно опрощение, е също и невероятно ценно.

Дали се тревожех? Тревожех се за падението в края на възхода, дългото спускане надолу, когато шоуто приключеше. Подобни моменти бяха мъчителни и преди, и можеха отново да бъдат мъчителни. Ужасявах се от тези цикли, но бяхме заедно достатъчно отдавна, за да не се тревожа никога за брака ни. В крайна сметка, сделката беше направена, пазарлъкът беше приключен. Нямаше да има голяма кавга, която да може да сложи край на нещата. Тя беше моя съпруга. Когато дойдат лошите времена, се тревожиш дали ще ги издържиш успешно, но си се научил да не се оттегляш.

А откакто се преместихме в Лондон, в брака ни беше вдъхнат нов живот. Поне така ми се струваше — нов живот, въздигнат от пепелищата на нещастията на Джорджи.

Затова, предполагам, можете да кажете, че съм се тревожел за погрешните неща.

Може би част от умереността, търпението и приемането, които развивате в себе си с възрастта, не е мъдрост и въздържание, а просто инерция. Залъгвате се, като си мислите, че сте загърбили гневните изблици, привързаността, невъзвратимите решения, но после... Не сте си правили сметка за такива силни емоции. Мислили сте си, че те са си отишли. Вече сте родител, спите редовно, налага ви се да си подпирате кръста с възглавничка. Не би трябвало да сте обект на такива непредсказуеми емоционални нападения.

Но сте. И когато те идват, почти ги приветствате, защото това е начинът да бъдете отново живи: нещо, което не сте изпитвали много, много отдавна.

А да сте заслепени, означава да бъдете буквално поразени от нещо, което си е било там, което ви е следвало плътно и постоянно през цялото време. Това е лошият брак, който дебне в засада добрия, юношеството, погребано в самодоволната средна възраст, бунтовникът в компромиса.

Най-добре е да помните, че животът се живее не само на фази, но и на пластове.

Казвам ви: тя знаеше, че съм там, че я чакам в нашето легло, и въпреки това не идваше при мен.

Наближавам онази част от историята, която ми става все по-трудно и по-трудно да разказвам, онази част, в която трябва да разкажа какво се случи в хамбара. Хамбарът за прибиране на зърното, събирано като църковен десетък.

Чуствам как се опитвам да протакам, да остана по-дълго в Лондон, да ви разкажа за неспирния дъжд през ранните дни на февруари, да се оплача от запълненото, безумно разписание на Джорджи, от нейното изтощение и липса на концентрация и внимание, от тежките зимни простуди на момчетата, от опърничавото им и раздражително държание през всички онези тъмни, ранни утрини. Тези оплаквания са направо благодат в сравнение с онова, което се случи после.

Пиесата се игра за кратко в Лондон — само двајсет и четири представления — а после, тъй като това беше гастролна продукция, дойде време шоуто да поеме на път.

Пътуващите продукции в Англия са нещо абсурдно: филмите, в които действието се развива по време на пътуване, са американско изобретение. Разстоянието от Джон О'Гроутс в горната част на Шотландия до крайната точка на Лендс Енд е само осемстотин мили. Това е колкото от Чикаго до Ню Йорк — пътуване, което направих веднъж сам, за една нощ, докато теглех една каравана.

Англия няма дълга и лесна за пътуване магистрала. Можете да благодарите на римляните за няколкото прави пътя из страната; иначе постоянно криволичите из тесни малки градчета, спирате, за да изчакате трафика, обмисляте обиколни пътища.

Тук филмът е за пътуване по обиколни пътища. За пътуване по двулентов път.

Разстоянията бяха малки, но все пак нея нямаше да я има.

Първо щеше да има петседмична серия от представления в Дорсет, в уважаван местен театър. Театърът се намиреше на възможно най-затънтеното място, или поне така изглеждаше на картата, но очевидно беше известен, беше тясно свързан с драматурга и гарантираше предана местна публика. Представленията щяха да бъдат през уикенда: тя щеше да взема влака до там в четвъртък сутрин и да се връща в неделя. По този начин времето на отсъствието и щеше да бъде сведено до минимум, но пак щеше да продължи със седмици. След Дорсет щеше да има много кратки поредици от представления в

Лийдс, Йорк и Манчестър, по няколко дни във всеки град, а после се надяваха да се върнат в Лондон. Никол все още се опитваше да накара някого в Уест Енд да прояви интерес към по-дълга поредица от представления — дори някъде в Хеймаркет или на Дръри Лейн, където може би самата Дора Джордън беше изнасяла представления някога. Никол водеше безкрайни преговори с продуценти, но досега никой не се беше наел да придвижи пиесата по-нататък.

За първия уикенд в Дорсет, Джорджи и екипът заминаха два дни по-рано, за да репетират на новото място. Щяха да отсъстват пет нощи — най-дългото време, което Джорджи беше прекарвала далеч от момчетата през целия им живот. През цялата седмица тя вмъкваше дребни коментари, за да ги подготви: *Когато съм в Дорсет и татко ви дава закуската...; Когато Ема ви подпъхва завивките нощем...; Когато говоря с вас по телефона на вечеря...* Независимо какво им казваше, момчетата изглеждаха равнодушни и дори сутринта, когато трябваше да тръгне, сякаш изобщо не ги беше грижа. Но когато тя ги остави в класните им стаи с едно небрежно: „Ще се видим в неделя сутринта“, реакцията беше такава, сякаш нито веднъж не им беше споменавала, че ще отсъства.

Джак издаде звук, сякаш са го ударили с юмрук в стомаха.

— Не — каза той. — Не искам да заминаваш. Искам да останеш при мен.

— Хайде сега, миличък — каза тя. Побърза да отблъсне тревогата, но тя изригна почти веднага, и той стискаше дланта ѝ, висеше на ръката ѝ, и я теглеше към себе си.

— Остани при мен, остани при мен, моля те, мамо, мамо, не си отивай.

Лиам се обърна да я погледне в лицето от прага на класната стая:

— Кое е по-важно за теб — детето ти или глупавата стара мисис Джордън?

— Мама трябва да работи, миличък — каза тя.

Лиам изрита стената и влезе в класната стая. Джорджи се бореше със собствените си емоции, с порива да каже: *Майната му, напускам*, и да остане с тези малки момчета, които се нуждаеха от нея, които я обичаха. *Защо*, мислеше си тя, *винаги ти се приискава да затичаш след този, който си тръгва нацупен, и да отблъснеш онзи, който се е вкопчил в теб?* Опита се да убеди Джак да последва Лиам, но той само

затегли по-силно ръката ѝ, докато я заболя. Всеки път, когато тя лекичко го побутваше в класната стая, той изтичваше обратно навън при нея. Накрая мис Арабела трябваше да го хване и да го държи, за да може Джорджи да си тръгне. Лиам стоеше неподвижно в ъгъла с книгите, с гръб към нея, докато Джак се гърчеше в ръцете на мис Арабела, плачейки жално.

Сега беше останал само Фъргъс, който храбро я потупваше по ръката, защото в очите ѝ имаше сълзи.

— Искаш ли да отидеш, мамо? — попита той. — Ако искаш да отидеш, тогава трябва да отидеш. — Той целуна ръката ѝ и тя го прегърна силно.

Как е можела Дора да прави това, отново и отново — питаше се тя. Как? Струваше ѝ се неизказано жестоко да създадеш тези малки същества, които се нуждаят от теб толкова много, а после да направиш тази нужда неотложна и очевидна, като ги оставиш, дори само за няколко дни.

Хамбарът, превърнат в театър.

Театърът „Тайт Барн“ в Дорсет, където Джорджи щеше да представя „Жената на Шекспир“ през следващите пет уикенда.

Намираще се на сред полето, далече от пътя, заобиколен отвсякъде от зелена английска ливада. Нямахме други стопански сгради, беше самотен и великолепен, от обветрени сиви камъни, издигащ се от земята почти с размерите на крепост. Наричаха го „Хамбарът“, но беше по-просторен от всеки хамбар, който Джорджи беше виждала някога. Конструкцията му беше неимоверно семпла — дълъг правоъгълник с полегат покрив, огромни двойни врати във всеки край, без истински прозорци, само с тесни процепи, за да пропускат светлината. Шарка от малки квадрати по стените на хамбара показваше къде средновековните строители са издигали скелето си, за да попречат на солидните каменни стени да рухнат по време на строежа.

Разбира се, именно Пиърс пръв показа на Джорджи хамбара за събиране на зърното от църковния десятък, тъй като искаше тя да се почувства удобно и да свикне с мястото, което щеше да ѝ служи като театър. Взе я от хотела и в града и я заведе до хамбара. Променливото английско време, което така дразнеше Джорджи, продължи през целия този ден: от колата успя да види шест различни вида небе. Пътуването не беше дълго, и стигнаха до хамбара след няколко минути. С изключение на малка очукана дървена табела на отбивката от пътя, нищо не показваше, че сега средновековният хамбар се използва като театър.

Когато приближи към хамбара пеша, след като бяха паркирали колата, Джорджи изпита чувството, че влиза в катедрала. Беше толкова голям, беше толкова впечатляващ.

Вътре мащабът на хамбара я завладя моментално: красивата му празнота бе прорязана само от съвсем слаба слънчева светлина, която влизаше през тънките тесни прозорчета. Надолу от средата на хамбара се спускаха подпорни колони, а сложна конструкция от покривни греди се издигаше нагоре от краищата на дебелия каменни стени. Бяха поставени, за да поддържат покрива, и въпреки това арката и извивката, образувани по този начин, бяха по-впечатляващи. Изглеждаше невероятно тези изящни дървени греди да са в състояние да удържат тежкия камък на стените и покрива. Беше невероятно, че онова, което отвън изглеждаше като сив монолит, може да се крепи на

нещо, което се поддава толкова лесно на гниене и огъване като дървото. Джорджи се взираше във великолепия покрив, чиито греди се извиваха и преплитаха като някакъв преобърнат олтар. Нямаше представа защо тази дървена конструкция предизвиква у нея такова възмущение, но това беше факт.

— Трябваше да те подготвя по-добре за това място — каза й Пиърс, след като я въведе вътре.

— Да — прошепна Джорджи. — Не, всичко е наред. Обожавам го.

— Прекрасно е, нали? Ела, ще те разведа.

Тръгнаха заедно по дължината на широкия и празен хамбар към онзи негов край, който се използваше като театър. Там имаше малка дървена сцена и двеста места, но в огромното пространство на хамбара това сякаш не беше нищо повече от купчина столове, избутани встрани, за да се освободи място за танци.

— Ако искаш вярвай, — каза Пиърс, като наблюдаваше изпитателно лицето й, — тук всъщност има повече места, отколкото в Лондон. Но пропорциите...

— Пропорциите са огромни — каза Джорджи. — Защо биха построили нещо такова само за някакви си крави и прасета?

— Не можеш да сравняваш това с дървените обори, които имате в Америка, скъпа. Нашият английски климат е мек, нали разбираш, и не се налага да държим животните си вътре. Един хамбар се е строил, само за да се складира зърното, което Църквата е прибирала като десетък.

— Дарения, имаш предвид? Зърно вместо пари?

— Не дарения — поправи я Пиърс. — Данък. Хамбарът за събиране на десетъка е бил нещо като банка за местното абатство. През Средните векове Църквата е ръководела почти всичко, не само религията, но и образованието, създаването на летописи, често пъти и медицината. Имали са нужда от пари за всичко това, и точно тук са ги събирали. Под формата на зърно.

— Значи хората просто са носели чували със зърно и са го трупали в този хамбар? — попита Джорджи.

— Нещо такова — каза Пиърс. — Всеки плащал в съответствие с размера на земите си, тъй като данъкът обикновено бил десет процента от добива.

Джорджи продължи да обикаля хамбара, а Пиърс вървеше до нея. Хамбарът беше почти като истинска катедрала: тя почувства как краката ѝ очертават формата на кръст.

— И всъщност сградата изобщо не е била свързана с религията?
— попита тя.

— Не, не и по начина, по който се е използвала, макар да е била построена и поддържана от Църквата. Често този хамбар е бил първото нещо, построявано в една нова енория, така че да могат да съберат достатъчно данъци, за да продължат със строежа на абатството.

— Колко е стар?

— От края на тринайсети, може би началото на четиринайсети век. Не знаем със сигурност.

— Удивителен е — каза Джорджи. — Бил е дъвен още по времето на мисис Джордън. Може да е идвала тук.

— Няма никакви сведения, според които да е била в Дорсет, но да, хамбарът със сигурност е бил тук, докато е била жива. Не мога да кажа, че е отишъл някъде. — Той ѝ се усмихна. Бяха спрели близо до сцената. Така и не беше престанала да се смущава, когато се намираше близо до Пиърс, и беше благодарна, че има постоянен поток от въпроси, които да задава.

— Кога е превърнат в театър?

— Средата на осемдесетте — каза Пиърс. — Признавам, че това беше мое дело. Яви ми се това видение. Голям провинциален театър. Мечтаех си за място, където можеха да идват хора от всички местни села, да се позавъртят наоколо с колите си и да видят някое представление, достойно за Лондон. За щастие успях да убедя Търок, че знам за какво говоря.

— Търок ли?

— Той е собственикът на земята. Предполагам, че ще се запознаеш с него в някакъв момент. Отначало не беше много запален по идеята за превръщане на това място в театър. Искаше да запази целостта на хамбара. — Пиърс направи пауза и бързо обходи с поглед дългите каменни стени. — Както и аз. Всъщност изобщо не сме правили промени в конструкцията. Главният проблем, разбира се, беше фенестрацията.

— Разбира се — каза Джорджи, като се мръщеше. — Какво, по дяволите, е фенестрация?

— Прозорците — каза Пиърс. — Стреловидните прозорци са толкова прекрасни, но пропускат дяволски малко светлина, а членовете на Съвета започват да се изнервят, когато заговориш за избиване на дупки в стената на седемстотингодишна сграда. Трябваше да прокараме фантастично скъпа осветителна система. Трябваша ни години да направим, каквото направихме, но си струваше. Този театър доста се прочу. Ще видиш. Всички идват. Но няма такова нещо като напълно разпродадени места. Просто изнасяме още столове. — Той се усмихна на това, което за него явно беше забавен повод за гордост.

— Какво щеше да стане с него, ако не го беше превърнал в театър? — попита Джорджи.

Пиърс сви рамене:

— Трудно е да се каже. От него може би щеше да се заинтересува Националният тръст, или можеше просто да си стои тук, подслонявайки колекцията на Търок от стари коли.

— Обожавам го. Особено конструкцията на покрива каза Джорджи, като трепна при мисълта колко тромаво звучи. Колко американски редом до изискания речник на Пиърс с термини от средновековната архитектура.

Джорджи застана в единия край на хамбара и попи с поглед древното, безмълвно пространство. Опитваше се да си представи как изнася представление там. *Целият театър е отговор на архитектурата*, беше й казал веднъж един режисьор, и в хамбара за събиране на десетъка тя вече започваше да чувства промяна в мисис Джордън.

— Нещо толкова красиво, само за да изсипват зърно вътре — каза тя тихо.

Пиърс посочи към гредите, които се издигаха отстрани на стената.

— Виждаш ли, покривът се поддържа от вътрешната рамка, а не от стените. Колкото и да са солидни, стените издържат съвсем малка тежест. Дървото е на границата на издръжливостта си. Носи цялата тежест на покрива върху тези тънки греди. Всичко зависи от удивителните еластични качества на дървото.

Той се обърна отново към Джорджи и й се усмихна криво:

— Съжалявам. Този хамбар ми е страст.

— Виждам — каза тя. Усмихна се в отговор, и когато и двамата забелязаха, че се взират един в друг, тя започна да се смее нервно.

— О, виж, ето я Никол — каза Пиърс, и Джорджи с благодарност се извърна от него.

* * *

Репетицията мина зле. Много зле.

Джорджи свикна с акустиката невероятно бързо, но физическото усещане за присъствието ѝ на сцената в хамбара за събиране на десетъка след интимното и тясно пространство на камерния театър в Лондон я отблъскваше. Първите сцени бяха както трябва, но докато мисис Джордън остаряваше, и животът ѝ се изпълваше с конфликти и тревоги, Джорджи усещаше как пресилва играта си. Правеше го, защото усещаше как се смаява все повече и повече на сцената.

Никол и Пиърс вдигаха отчаяно ръце, така, както никога не бяха правили в Лондон. Джорджи се чувстваше като капризно тригодишно момиченце, чиито родители се опитват да го накарат да участва в балетен спектакъл или училищна пиеса.

Пиърс прекарваше много време в мръщене.

— Да си отдъхнем — каза Никол в един момент, като излезе за една бърза разходка, и остави Джорджи и Пиърс да седят на столовете и да се взират унило в празната сцена.

— Заради пространството е — каза му тя.

— Мислех, че пространството ти харесва.

— Да. Обожавам това, че е толкова просторно. Просто работата е там, че за мен то повдига отново целия проблем с финала. Краят е още по-неуместен тук, отколкото в Лондон.

Пиърс се обърна към нея и заговори остро:

— Ще ми позволиш ли да отбележа, че не е възможно след всички тези представления в Лондон да продължаваме да говорим за финала?

— Не, няма „да ти позволя да отбележиш“ — каза Джорджи също толкова остро. — Възможно е. Аз го правя. Чуваш ли ме как продължавам?

— Определено те чувам.

— Просто ми позволи да ти покажа как би трябвало да бъде. Не ти казвам как да преработиш пиесата си...

— Именно това правиш.

— Просто ми позволи да ти покажа — каза тя. — В това пространство ми се струва още по-голямо отстъпление — каза Джорджи. — За нея, имам предвид. Тя е объркана. Не може да искаш от нея да завладее това пространство, а после, накрая, да му я предадеш.

— Пиесата има тъжен завършек — каза Пиърс. — Би трябвало да се гордееш с всички тези сълзи, които предизвика в Лондон.

— Не се гордея — каза Джорджи, — защото тя не би трябвало да получава тези сълзи. Тя трябва да тържествува над публиката. Тази жена е родила тринайсет деца. Продължавала е отново и отново, нощ след нощ, по време на войни, по време на боледуванията на децата си, на собствените си боледувания, дори със сломено сърце. Не се е страхувала да говори на публиката, когато тя се е държала ужасно с нея...

— Ти си се влюбила — каза меко Пиърс. Сега той се усмихваше, всички следи от раздразнението му бяха изчезнали.

— Моля?

— В мисис Джордън. Аз също се влюбих. Затова написах пиесата.

— Просто трябва да ти покажа — каза Джорджи.

Тя зае мястото си на сцената, в шезлонга, и сведе глава за миг. Когато отметна рязко глава назад, каза:

Губя сили, така че едва мога да се надигна от това канапе. Френският доктор намина да ме види. Той нарича това разливане на жлъчка, la maladie noire.^[1]

Минава дванайсет, а все още няма писма, мис Скечли? Моля ви, ще отидете ли до селото да проверите отново?

Повярвайте ми, не гордостта, алчността или липсата на удобствата, с които бях свикнала цял живот, е това, което ме убива: а загубата на единствената ми останала утеха, надеждата, на която се уповавах от време на време, че ще видя децата си.

Това беше краят на пиесата, но Джорджи продължи, като се изправи от шезлонга, за да започне един монолог на Виола, който знаеше наизуст:

*Аз знам каква е женската любов.
Жените са тъй верни като нас.
Единствената дъщеря, която
баща ми имаше, обикна страстно,
тъй както — чувствам — аз ви бих обикнал,
да бях жена.*

И как завърши туй?

*Със бяла страница, любими княже.
Тя кри докрай дълбокото си чувство
и тайната, подобно таен червей
във млада пъпка, бавно ѝ подточих
руменината. Тъй си тя остана,
с усмивка тъжна, меланхолно бледа,
като изваян в мрамор образ ням
на примирението. Туй нима
не казва нищо? Княже, ний, мъжете,
премногу шумно се кълнем и верим,
но щом речем делата си да мерим,
излизаме пред този съд суров
богати с думи, бедни на любов.*

*„Дванайсета нощ“, II
действие, III сцена, прев. Валери
Петров*

Джорджи повдигна ръце и лице, сякаш се наслаждаваше на Божието сияние или на слънцето.

Аплодисментите, мис Уилямс, чувате ли ги? О, какъв вътрешен възторг съживява тялото и възбужда сетивата. За мен това винаги е било наслада, наслада, която граничи с екстаз.

Тя остана безмълвна за миг, оставяйки образа на мисис Джордън да отmine. Очите на Пиърс я гледаха втренчено. Нищо не е така привлекателно, както талантът. Нито младостта, нито красотата. Нищо.

Тя беше сама на сцената, а после внезапно той също се озова там, като пристъпи напред от мястото си, за да застане на сантиметри

от нея, така че когато тя наведе лице, да може да я целуне.

Тя не си даде веднага сметка за целувката, която беше дълга и настойчива, лишена от припряност, груба и в същото време лека. Той ѝ даваше целувка, изглежда без да иска нищо в замяна. Тя още не беше излязла от образа и реакцията ѝ не беше шок или гняв, а изненада — мисис Джордън ли целуваше той, или нея? Тя нито се отдръпна, нито отвърна на целувката, а вместо това просто се взираше в очите му, точно срещу нейните.

— Удивителна си — каза той — като прокара пръст по бузата ѝ.

— Моля те — каза тя.

— Да — каза той, — моля те.

Децата ѝ бяха далече, съпругът ѝ — на работа в Лондон. Тя ги обичаше, но за момента те не бяха реални за нея, а тя беше останала насаме с този писател, който я желаше. Просторният хамбар разкриваше един свят, който беше нов за нея, но тя се отдръпна и за момента остави всичко да спре с целувката.

---

[1] Черната болест (фр.). — Б.пр. ↑

Представлението в четвъртък вечерта мина по-добре, отколкото бе предвещавала репетицията, но публиката остана хладна. Никол имаше много забележки след това и Джорджи слушаше, като я гледаше безжизнено и кимаше. Избягна Пиърс, като се оттегли в хотелската си стая възможно най-бързо. Беше изпълнена с обичайната неистова енергия, която я обземаше след представление, но върху това чувство имаше и доста срам, някаква дебнеща опасност и нарастваща възбуда.

На Джорджи ѝ беше лесно да си каже, че целувката е отклонение. Много лесно. Колко целувки беше давала и получавала в кариерата си? Страстни целувки, дълбоки целувки с език, защото един театър беше толкова малък, че всеки можеше да види дали се преструваш. Целувки, които трябваше да убедят стотици хора, че си влюбена, обзета от страст, отчаяно копнееща за мъжа в обятията си.

Това беше сценична целувка. Нима не беше на сцена, нима не беше още в ролята?

Можеше да свърже тази целувка със сцената, и освен когато я съживяваше в паметта си, тя можеше да бъде забравена.

Но една целувка е достатъчна да задвижи нещата. Достатъчна е да усилва енергията на съпротивлението, да я насочи към сферата на възможното. *Не мога. Невъзможно. Не, никога. Не мога...*

Аз съм.

* * *

Онази нощ тя лежа в леглото, мислейки за целувката, за Пиърс, за онова, което се беше случило между тях, и онова, което все още можеше да се случи, ако тя го позволеше. Но защо, защо да го позволява? Нямаше причина. Не търсеше друг мъж. Не можеше да мисли за това. Трябваше да спре. Опитваше се да си представи само мен, и момчетата, но това, което също влезе в ума ѝ, без предупреждение или контекст, докато се опитваше да заспи отново, беше лицето на един стар приятел от Ню Йорк — един мъж, Луис, когото обичаше и когото не беше виждала от няколко години. Той се беше преместил в Лос Анджелис приблизително по времето, когато ние се преместихме в Ню Джърси, но в продължение на години преди това, много години, те се бяха срещали почти всеки месец да гледат

някой филм или пиеса или да вечерят заедно. Той беше неин приятел, един от онези хора, които никога не бяха станали наистина мои приятели, наши приятели, макар че беше просто приятел, никога любовник: всъщност той беше гей.

Едва ли винаги се беше срещала с него през зимата, но в нейните спомени беше зима и тя усещаше полъха на топлина, докато слизаха с ескалатора от мразовития въздух горе и влизаха в киното близо до Линкълн Сентър да видят най-новия френски филм и да обменят клюки за театралния свят. Тя си спомняше точно бодливото усещане от допира на шала от ангорска вълна, който носеше от безброй години и износеното зелено палто с дупката в хастара на левия джоб. Това приятелство с Луис олицетворяваше един много дълъг период в живота ѝ, то продължаваше с години. Беше очаквала, че докато остарява, все ще се среща с него за вечеря — двама стари актьори, които се събират на все същите стари места да си говорят кажи-речи все за едни и същи неща.

Сега, когато бяха толкова далече един от друг, Джорджи и Луис продължаваха да поддържат нередовна, но изпълнена с топли чувства кореспонденция. Изпращаха си забавни писма, кръстоска между приятелски и любовни, надраскани върху авторски пощенски картички с красиви цитати. Тя не му беше писала, откакто се беше преместила в Англия — той не знаеше нищо за мисис Джордън — и толкова ѝ липсваше, че очите ѝ се пълнеха със сълзи.

Това не беше нищо повече от мъка по онази част от живота ѝ, когато тя и Луис се бяха познавали толкова добре в Ню Йорк, и въпреки това намираще за странно, че мисли така пламенно за него. Умът притежава невероятното умение да отклонява онова, което е в сърцевината му, като ви принуждава вместо това да погледнете към нещо подобно, но все пак не толкова ужасяващо за обмисляне.

Мисълта, че ще направи онова, което бе решила да не прави, я беше изпълнила със силен копнеж за още един от животите, които беше оставила зад гърба си.

* * *

Когато успя да заспи, тя спа добре, но се събуди в пет часа сутринта, със сърце, бясно разтуптяно от различните тревоги, които се бореха за вниманието ѝ. Имаше цял свободен ден — Никол беше решила, че няма да спечелят нищо като направят още един разбор на представлението, затова Джорджи щеше просто да се отпусне, „да се поизлежава“ и да се наслаждава на деня, до представлението в шест и трийсет тази вечер.

Тя не знаеше какво да прави с всичкото това време. За миг си помисли да се върне с влака в Лондон, да изтича набързо до училището, да прегърне синовете си, да ме намери и да ме накара да я възпра да извърши онова, което сега със сигурност можеше да направи.

Не, нямаше достатъчно време, за да успее да стигне до Лондон и обратно преди вдигането на завесата.

Петък беше пазарният ден на градчето и сергиите отваряха в седем. Тя измина краткото разстояние от хотела край гарата до селския площад, като носеше голяма торба, в търсене на неща, които мислеше, че момчетата може да харесат. Точно сега ѝ липсваха най-много, което беше глупаво, защото те бяха на училище и така или иначе нямаше да са с нея. Но непрекъснато се опитваше да си представи момчетата до себе си, как ѝ помагат да купува зеленчуци, избират свежи цветя, намират красиви нови кърпи за съдове и кухненски ръкавици за хващане на горещи съдове, за да заместят избелелите и изпоцапаните, които използвахме вкъщи. Всъщност, ако Фъргъс, Лиам и Джак бяха там, изобщо нямаше да бъде толкова идилично. Щеше да има боричкане, щеше да има много искания и много откази, едно-две мигновени изчезвания. Единственият път, когато повечето от нас искат още деца, е когато онези, които имаме, спят като ангелчета. Или са някъде другаде, където за тях се грижат добре.

Докато вървеше из пазара и разглеждаше чаршафи, подправки и малки дървени играчки, тревогите ѝ започнаха леко да намаляват, утешаваше я мисълта, че може да ограничи съществуването си само до това: жена, която се разхожда бавно по тесните улички на красиво английско селце.

Към средата на сутринта спря в една чайна на малка улица отвъд пазарния площад. Дори не си направи труда да си купи вестник — щеше отново да я върне в света, а засега това не ѝ се струваше

необходимо. Всичко, което искаше да прави, беше да седи на тази невъзможно малка кръгла масичка, с покупките върху стола отсреща, да пие чай с кифлички и да съзерцава живота на хората, които минаваха край витрината.

Това трябва да е разковничето към мисис Джордън, помисли си тя, когато освежена, се върна отново на пазара: във всичките ѝ сложни тръгвания и завръщания, грижи за семейството, любовния ѝ живот и справянето с деловата страна на кариерата ѝ, мисис Джордън сигурно също е имала мигове като този, мигове на покой, когато е можела да се отдели от всички, които я познават и обичат, изискват от нея или ѝ вменяват задължения, и в тези редки моменти — несъмнено редки — да открие, че знае коя е.

— Джорджи?

Ръката ѝ незабавно се вдигна към лицето. Беше без грим. С нещата коса, защото чистата щеше да бъде твърде хлъзгава и нямаше да удържи забодените с фиби къдрици, които трябваше да носи под перуките си тази вечер.

Там, купуващ наденици и големи парчета сирене, стоеше Пиърс.

— Здравей — каза тя. — Добро утро.

— Рано ставаш. — Предсказуеми думи, абсолютно клише, и все пак от неговата уста звучаха почти остроумно.

— Обикновено не — каза тя.

— Успяваш ли да намериш всичко, което ти трябва, тук, на малкия ни пазар?

Тя демонстративно повдигна чантата си. Като че ли едва сега той осъзна, че днес тя разполага с малко повече свободно време.

— Почти приключих с пазаруването — каза той. — Защо не се отбиеш за чаша чай?

Тя претегли внимателно думите му. Дали „Отбий се за чаша чай“ означаваше същото, което и „Отбий се за едно питие“ в Америка? Чувстваше се в безопасност на многолюдния пазарен площад, но знаеше колко уязвима може да бъде, ако отново остане насаме с Пиърс.

— Не — каза тя бавно. — Не, благодаря.

— Сигурна ли си? Нямам никакви планове за целия ден. Мога да...

— Не, благодаря — каза Джорджи, този път твърдо. — Имам още да пазарувам. Искам да купя някои неща за децата си.

— Добре — каза Пиърс: погледът му се спря върху нея. — Но ако размислиш, чакай ме на сергията за плодове след половин час. До жилището ми не е далече, и няма никакъв проблем да те върна в хотела по-късно.

— Така е добре — каза Джорджи. Извърна се от него рязко, почти грубо, и тръгна към една сергия с прибори за хранене, сякаш беше възнамерявала да отиде точно там. Постоя няколко минути, без всъщност да гледа изложените ножове и кухненски прибори, като отчаяно се опитваше да уталожи усиленото биене на сърцето си.

Знаеше, че би трябвало да се върне право в хотела. Право там. Да остане в стаята си, докато дойде време за представлението. Да се погрижи изобщо да не остава насаме с Пиърс, да е сигурна, че Никол или помощник-режисьорът, или цялата публика, ще е там, за да застане между тях. Това можеше да бъде просто едно от многобройните привличания, които беше изпитвала в сценичния си живот — кратко, глуповато, донякъде забавно, несподделено.

Но тя не искаше да е така. Желаше го — този мъж — искаше да се приближи все повече и повече до него, искаше да бъде въввлечена, разглобена, сглобена отново, с опитността, която знаеше, че той притежава. Чувстваше, че не може да направи нова стъпка в някаква друга посока, освен към него. В този момент от живота си не се нуждаеше от нищо и никой, освен от него.

— Мога ли да ти помогна, миличка? — попита мъжът на сергията за кухненски прибори, и тя не успя да каже нищо, само поклати глава. Извърна се от блестящите остриета от неръждаема стомана и тръгна към ябълките за печене и едрите сочни жълто-червени круши, къпините и вносните цитрусови плодове. Пиърс я чакаше там.

Сърцето ѝ отново започна да бие по-бързо, докато се приближаваше. Почти беше решила да се върне, когато той я забеляза.

— О, добре — каза той толкова спокойно, че тя почти изпита омраза към него заради това. — В края на краищата реши, че ще ти хареса малко компания.

Посочи надолу към един от пътищата, които водеха надалеч от площада и каза:

— Виж, моята вила е точно натам.

Тротоарът беше твърде тесен, за да вървят един до друг и Джорджи го следваше тромаво, докато градът изведнъж сякаш свърши рязко и ѝ се стори, че внезапно са се озовали в пустошта. След като повървяха още няколко минути, стигнаха до малката му каменна къща.

— Влизай — каза той, като отвори вратата, която не беше заключена. — Чай? Кафе?

— Чай ще е страхотно. — Тя го последва в кухнята, където той напълни електрическият чайник с вода и сложи по пакетче чай в две яркосини чаши. Отвътре къщата беше много малка, само просторна всекидневна с кухня и нещо като таванска стълба, която водеше нагоре. Джорджи зърна бюрото му пред прозореца, отрупано със спретнати купчинки листове хартия и книги.

— Тук ли се занимаваш с писане? — попита тя.

— С част от него — каза той. — Написах тук по-голямата част от „Жената на Шекспир“. Необичайната гледка ми харесваше. Имах нужда да вляза в ума ѝ. Лондон е съвсем друго нещо. Обичам да ходя в Лондон, но се нуждаю от гледка като тази, ако ще работя.

Джорджи се приближи до панорамния прозорец пред бюрото му и погледна навън.

— Колко време си живял тук? — попита тя.

— Почти цял живот, всъщност. Идвахме от Лондон за училищните ваканции и през повечето уикенди. Весели уикенди. Покъсно се улових, че прекарвам тук все повече и повече време. Голям любител съм на провинцията.

Джорджи, която не беше голяма любителка на провинцията, каза сковано:

— Много е красиво.

Пиърс сви рамене:

— Често съм си мислил, че има нещо... не знам какво... нещо занаятчийско в професията на драматурга. Майстор, строител, грънчар, драматург. Това, което ме привлича, е занаятчийското в тази работа, сякаш просто си играя с думите.

Джорджи чу предпазливи стъпки да слизат по стълбата, и си помисли: *Тук има още някой*. За миг изпита кратко, но изненадващо горчиво разочарование, последвано много бързо от облекчение. Там имаше още някой. Нищо нямаше да се случи.

— Ще желаете ли чаша чай, мисис Пар? — попита Пиърс, когато се появи една жена, очевидно дошла да чисти къщата.

— Не, благодаря, господин Брайстоун. Почти привърших с работата.

— Мисис Пар, това е Джорджина Конъли: Жената на Шекспир.

— О, прекрасно. — Мисис Пар подаде ръка. — Ще гледам представлението утре. Матинето.

— Благодаря — промърмори Джорджи.

— Виждаш ли? — рече Пиърс. — Казах ти. Всички знаят за това. Всички ходят. За твой късмет, мисис Пар има много голямо семейство.

Джорджи и Пиърс седнаха на масата и започнаха да пият чая си.

— Искаш ли портокал? — попита Пиърс, и когато Джорджи кимна, той започна да ѝ бели един. Подаде ѝ сочните резени, и те имаха най-приятният вкус от всеки друг портокал, който някога беше опитвала. Тя и Пиърс не разговаряха много и се чувстваха още понеловко заради мисис Пар, която сновеше нагоре-надолу с куп пране или с кофа и препарати за чистене.

Накрая Пиърс каза:

— Хайде да се поразходим до хамбара за събиране на десетъка. Не е далече. Всъщност, намираме се на същия парцел земя. Наистина си заслужава да го направим. Докато се приближаваме, ще видиш невероятен изглед към хамбара.

Поведе я към задната врата, където пералнята и сушилнята бръмчаха монотонно, а няколко палта висяха на закачалки по стените.

— Ще трябва да ти дам назаем чифт гумени ботуши — каза Пиърс, като отвори един шкаф за обувки. — Боя се, че все още е ужасно кално.

Тя си свали обувките и вмъкна краката си в зелените ботуши, които той ѝ предложи.

За времето, което им трябваше да прекосят полето, за да стигнат до хамбара, небето се промени от мрачно и облачно до яркосиньо с красиви сиви облаци, зад които се виждаше светлина. Това беше нещо, с което Джорджи не можеше да свикне. В Ню Йорк можеше да погледне през прозореца сутринта и да каже: *Денят е прекрасен, този следобед можем да си направим пикник, или вали дъжд, хайде да отидем в музея.* Тук можеше да има само прекрасни моменти,

дъждовни промеждутъци, а времето можеше да се преобрази напълно, докато успееш да прекосиш едно малко поле.

— В един момент всичко това е било част от един общ имот — каза Пиърс. — Моята била северната постройка около портата, по-невзрачната. Оттук и възможността на семейството ми да си я позволи.

— Мислех, че тази земя е била на Църквата.

— Била е, докато семейството на Търок не се добрало до нея. Принадлежи на семейството му от разтурването насам.

— Разтурването?

— На манастирите.

— О, да. Това е било част от цялата тази история с Англиканската църква, нали? Хенри Осми поискал развод...

— Разтурването на манастирите е било малко по-късно, всъщност, но Хенри Осми е виновникът и за това. Поземлените владения на Църквата били огромни и той е искал всичко това за короната.

— Защо?

Пиърс сви рамене:

— Кой знае? — каза. — Бил е кралят. Кралете искат разни неща. Дарил е част от земята в знак на благоволение, а голяма част продал. Всъщност, към края на царуването си бил разпродал две трети от нея, за да плати скъпите войни, които водел. Не че е създал десетки нови земевладелци. Повечето имоти били купени от хора, които вече имали пари. Онези, които имали земя и пари, се сдобили с още, а онези, които нямали, не получили нищо.

— Точно както сега.

— Предците на Търок вече били доста заможни, когато купили този имот. Положението им се влошило много по-късно. Когато Търок наследил всичко това след Втората световна война, открил, че трябва да изкара малко пари, затова отворил къщата за посещения. Можеш да я обиколиш за осем лири и петдесет пенса, ако искаш.

— Струва ли си?

— Категорично не. Представява традиционно просторно жилище с три-четири стаи, пълно с портрети на предците му и остроумните коментари на Търок за страхотните им подвизи. Има влакче, което те вози от единия край на имението до другия.

Обичайните чайна и магазин за сувенири, а чух, че е построил и птичарник, и площадка за игра с разни приключения.

— Може би това ще правя през следващия си свободен ден.

Продължиха нататък и Пиърс каза:

— Абатството се е намирало някъде тук. Не съм сигурен точно къде. Нищо не е останало от него, дори руини. От прилежащите към абатството сгради е оцелял само хамбарът за събиране на десетъка.

— Впечатляващо — каза Джорджи.

— Знам — каза Пиърс.

— Не хамбарът. Ти. Начинът, по който можеш да кажеш „прилежащи към абатството“ с този тон. Прилежащи към абатството, прилежащи към абатството... Нищо чудно, че нямаме шанс в близост до англичаните.

Пиърс се усмихна:

— При разтурването на манастирите свалили покривите на абатствата, но не си направили труда да се занимават с хамбарите за събиране на десетъка. Те можели да послужат на новия собственик за полезна светска цел.

— Защо са свалили покривите на абатствата?

— Това е всичко, което е било нужно, за да ги разрушат. Освен това, оловото от покривите било много ценно.

— Какво станало с монасите?

— Повечето не били чак толкова сломени от това. И без друго броят им намалявал. Англия била доста светска страна още тогава, Хенри Осми просто я подпомогнал в пътя й. Няма нищо, което да предполага, че из провинцията са скитали бездомни монаси. Някои си намерили работа на места, различни от Църквата. Монахините, боя се, имали по-лош късмет. Буквално били принудени да разчитат на милостиня. Някои се омъжили, защото какви други възможности имало пред една жена през шестнайсети век? Това било по времето, когато не им било позволено да бъдат дори актриси. Хенри Осми на практика бил премахнал една от единствените две възможности за кариера, които имали жените.

Докато стигнат до хамбара, беше започнало да вали и Пиърс отключи бързо вратата.

— Това място има излъчване на святост — каза Джорджи, когато вече бяха вътре и се тръскаха, за да се изсушат. Тя вдигна поглед към

тавана, а Пиърс застана зад нея.

Той каза:

— Това, което обичам, е пространственото единство. Сякаш е една цялостна материя, а не стотици малки парчета дърво.

— Трудно е за вярване, че дървото може да удържи тази сграда — каза Джорджи.

— Трябва да се замислиш от колко отдавна стои тук тази постройка, в продължение на поне трийсет поколения, а почти не се е променила. — Гласът му беше близо до ухото ѝ, достатъчно близо, че да може да почувства дъха му. Не беше чувала гласа му в ухото си преди. През всичките тези седмици само Никол беше заставала на сцената толкова близо до нея и само гласът на Никол беше нахлувал в мислите ѝ, но Пиърс никога не беше стоял толкова близо, с изключение на един път, в същия този хамбар, само преди два дни, когато я беше целунал за първи път.

Знаеше, че ако се обърне, той ще я целуне отново.

— Кажи ми — попита тя вместо това. — С Никол любовници ли сте?

— Едно време бяхме — отговори той.

— А сега?

— А сега сме колеги.

— Бяхте ли любовници, когато я избра да режисира пиесата ти?

— Това важно ли е?

— Просто се питах дали си решил, че тя е най-добрият режисьор за „Жената на Шекспир“, или двамата сте искали да работите заедно по този проект, защото сте били заедно.

Той мълчеше.

— Значи няма да ми кажеш? — попита тя.

— Опитвам се да си спомня.

— Държиш се много уклончиво — каза Джорджи. — Може би малко просташки.

— Може би трябва отново да започна да повтарям „прилежащи към абатството“ — каза Пиърс.

— Може би.

И точно в този момент тя се обърна.

Прислужницата си беше отишла, леглото — застлано с нови бели чаршафи — нямаше съмнение накъде се бяха запътили още от мига, когато се върнаха в къщата му. Но така и не стигнаха до леглото.

Така и не стигнаха до леглото.

Той я целуна още в рамката на вратата, когато тя се изправи, след като си беше свалила ботушите.

— Пиърс. — Наричаше го по име може би за първи път. Той я целуна отново: миришеше на дъжд и на стария каменен хамбар, от който бяха дошли, а също и на топъл спомен за обещание, което някой ѝ бе дал някога насън за това, какъв ще бъде животът ѝ. Ръцете му, които почти не бяха докосвали кожата ѝ преди, сега лежаха топли върху бузите ѝ и още пазеха мириса на прясно обелен портокал. Те погалиха врата ѝ, после се спуснаха надолу към кръста ѝ и посегнаха под ризата ѝ да намерят гърдите ѝ. Уверените му длани, легнали в идеални шепи върху гърдите ѝ, я накараха да ахне. Той разкопча сутиена ѝ и бързо се наведе да обхване с устни едно от зърната ѝ. Ръцете му се придвижиха надолу по извивките на тялото ѝ, и тя го зацелува така, сякаш бяха тийнейджъри в коридора на родителите ѝ и можеха да бъдат хванати след броени минути.

Само дето не беше нужно да бъдат тихи, и те не бяха. Бяха в неговата къща наред провинцията и Пиърс, винаги толкова мълчалив и пестелив на думи, сега говореше безспирно:

— Толкова си красива, Джорджи. Джорджи, толкова много те желая.

А нейните ръце също галеха кожата му, гърдите му, ръцете над лактите — навсякъде беше също толкова топъл като ръцете, които сега разкопчаваха джинсите ѝ и се плъзгаха дълбоко надолу под бикините ѝ.

— О, Господи — прошепна той в ухото ѝ, веднага щом стигна до окосмяването ѝ и гладките, хлъзгави и влажни гънки под него, които жадуваха за докосването на пръстите му.

Дори не стигнаха до леглото. По дяволите леглото и хубавите чисти чаршафи, по дяволите изкачването по стълбите към мезонета — бяха почти голи, когато стигнаха до вратата към всекидневната. Той смъкна джинсите ѝ, за да може да седне в извивката на краката ѝ, и да зарови лице между тях. Започна да я гали с език и тя се наведе, за да му е удобно, като се вкопчи с едната си ръка в пералнята, за да запази

равновесие. Разтваряше крака все по-широко и по-широко, за да може да почувства в себе си горещият пламък на езика му. А когато стигна до оргазъм — когато тя стигна до оргазъм — той я повдигна, докато тя се мятеше и гърчеше, а после я остави леко да падне върху него. Тя задържа опипом колана му, цялата трепереща, а той смъкна слиповете си и се изправи. Беше с гръб към него, така че той не си направи труда да я обръща, а проникна в нея изотзад, за да може да стиска гърдите ѝ, докато влизаше грубо в нея, там, опряна в пералната машина.

— О, прекрасно! — каза той, а когато стигна до кулминацията:
— О, Джорджи!

Откъде знам? Как е възможно да знам?

Някои от най-важните сцени в живота ни са тези, които не виждаме с очите си.

Знаех, защото исках да знам, трябваше да знам. И тя — през дългите часове и дни на разговори, кавги и плач, крясъци и заплахи — тя ми разказа. Може би си мислеше, че като ми разкаже всичко, като отговори честно на абсолютно всеки мой въпрос, като ми каже точно онова, което исках да знам, някак ще успее да ме задържи. Защото наистина ми разказа всичко, а когато поисках да чуя още, тя ми даде и това, докато успях да се добера до онези пет-шест детайла, които щях да складирам в конкретни думи и образи, за да се самоизтезавам отново и отново с тях.

Беше се изправяла пред изкушения преди.

Аз се бях изправял пред изкушения преди.

Една сутрин след някакво парти потърсих един компактдиск, който не бях слушал от години, и след това през целия уикенд слушах един и същи запис отново и отново. Кой — питаше се тя — кой беше събудил у мен нуждата да слушам тази песен?

В една малка роля в шекспирова пиеса в парка, един актьор, който играеше ролята на Ричард III и когото тя боготвореше още от момичешките си години — я беше поканил да отиде с него в жилището му една вечер след представлението, но тя беше отказала, и вместо това беше побързала да се прибере у дома, за да се люби с мен.

Не става дума само за изкушението, или за шанса. И не трае само един миг, защото е нужен повече от миг, за да намерите къде да отидете и да си свалите дрехите. Тук има и някаква инерция, силата на един продължителен момент.

Какво бихте направили, какво бихте рискували, за да се почувствате така? За да изпитате още веднъж, след толкова много години, онази тръпка, когато не знаеш какво ще се случи в следващата минута?

Не знам нищо за теб — каза му тя, докато лежах в леглото. — Не мислиш ли, че е редно да знам повече за теб? — Той беше дошъл в стаята ѝ след петъчното представление, и ето че сега отново бяха тук между съботното матине и вечерните представления. Не го бяха обсъждали: той просто се беше появил на вратата ѝ, а тя го чакаше.

— Какво би искала да знаеш? — попита той мило.

— Рождената ти дата, например.

— 17 юни 1956. И?

— И всичко останало — каза тя. — Историята на живота ти.

— Добре.

— Не бих се изненадала да разбера, че имаш деца.

— Имам деца.

— И?

— Какво „и“?

— Колко, на каква възраст. За бога, толкова си неподатлив.

— На двайсет и шест и двайсет и седем години са.

— Къде живеят?

— В Лондон, и двамата.

— А майка им?

— И тя живее в Лондон.

— Престани — каза Джорджи. — Правиш го нарочно.

— Виж, няма много за казване, наистина. Хенриета и аз се оженихме много млади. Разведохме се преди близо двайсет и пет години. Тя се омъжи повторно, и Джеймс и Хейли всъщност бяха отгледани от Хенриета и новия ѝ съпруг.

— Какво се случи?

— Кога?

— С брака ви.

— О! Хенриета искаше да живее във Фулъм и да организира официални вечери. Аз имах нужда да прекарвам цели дни, без да говоря с никого.

— Така че ги напусна всичките?

— Бях помолен да си тръгна.

— Беше помолен? Което значи — тя не искаше да играе по твоите правила, а ти отказа да се промениш, така че...

— Нещо такова. Бракът и изкуството не са много съвместими.

— Не разбирам — каза Джорджи.

— Какво?

— Как може да си написал тази прекрасна пиеса за тази топла, толкова ярка и жизнена жена, и въпреки това да си толкова студен.

— Не бих казал, че съм студен.

— Аз бих — каза Джорджи. — О, бих го казала, и още как. Всъщност го казвам. Студен. — Тя притисна пръст към ръката му. — Виждаш ли? Смразяващо студен. Бррр.

Тя не го познаваше. И въпреки всичко, може би именно това ѝ допаднаше. Джорджи беше жена с трима братя. Съпруг. Трина синове. Любим баща. Приятели главно мъже. Ако познаваше нещо, то това бяха мъжете. Дори за миг не би ги описала като енигматични, мистериозни или загадъчни. И ето един мъж, който ѝ беше чужд и когото не можа да разбере веднага. А на лицето му играеше тази неуловима усмивка — може би наистина беше толкова студен, колкото твърдеше тя. Изпитваше смътно чувство, че иска да се махне от него, но не иска това да се случи скоро, че първо иска да заеме, или да вземе от него това, от което се нуждаеше за себе си, за собствената си работа и живот. Сега тя се нуждаеше от него толкова много, колкото се нуждаеше от мисис Джордън, толкова много, колкото мисис Джордън се нуждаеше от Розалинда.

След представлението в събота вечерта, Никол дръпна Джорджи настрана:

— Мислех, че е било само снощи — каза тя, — но ти го направи отново, Джорджи. Получи се нещо съвсем различно. Трябва да кажа, че ти наистина ставаш все по-уверена в тази роля.

— Благодаря.

— Слушай — продължи Никол, — подготвям продукцията на ново шоу и наистина ще ми се наложи да остана в Лондон цяла седмица. Нещата вървят толкова добре, че си помислих, че може да не си правя труда да идвам другия уикенд. Не ми изглежда да имаш наистина нужда от мен, нали?

— Не — каза Джорджи с равен тон.

— Освен това, Пиърс е тук, а също и екипът, ако възникне нещо спешно — каза Никол на Джорджи, — но аз наистина не предвиждам никакви проблеми.

Тогава влезе Пиърс и се облегна на рамката на вратата, за да слуша.

— Мисля, че ще можем да оцелеем без теб, скъпа — каза той.

Джорджи тайно хвърли поглед към Пиърс. Погледът му бе открит и искрен, абсолютно открит и изцяло насочен към нея. Знаеше за този човек съвсем малко повече, отколкото когато го беше срещнала за първи път, но сега присъствието му я привличаше така, както отдавна не й се бе случвало.

В неделя привечер тя хвана ранния влак за Лондон, а после такси: докато вървеше бързо към къщата, в стъпките ѝ се усещаше болезнен копнеж за нас. Лиам я зърна от прозореца и отвори входната врата — нещо, което му беше забранено да прави, но тя не си направи труда да му се скара. Той беше там. Всички бяхме там.

Синият килим изскърца под стъпките ѝ, ръцете ѝ обгърнаха толкова голяма част от нас, колкото можеха да поберат.

— Мамо, ти стигна тук много бързо — каза Фъргъс. — Много по-бързо от скоростта на светлината.

— Имаме видеокасета — каза Лиам.

— *Ласи!* — извика Джак.

— Аз щях да кажа! — възкликна Лиам. — Аз трябваше да кажа! — Той смушка Джак с лакът в ребрата и Джак започна да плаче.

— Лиам! — наредих. — Кажи на брат си, че съжаляваш. Лиам стисна здраво очи и запуши с пръсти ушите си.

— Съжалявам, съжалявам, съжалявам, съжалявам, съжалявам — прошепна той, докато Джак се правеше на жертва, свит в скута на Джорджи на пода, още преди тя да успее да си свали палтото.

— Боже, обичам тези деца — каза ми тя, вдигайки очи над главата на Джак, заровена в скута ѝ, като се опитваше да срещне погледа ми. *Какви ги върша, помисли си тя. Какви ги върша, по дяволите.*

— Добре дошла у дома — казах аз ѝ я целунах.

Тя щеше да сложи край на това. Нямах да допусне да продължи тази история, това нещо, което едва беше започнало. За разлика от толкова много хора, които откриват, че са затънали в нещастен брак, със съпруг, с когото не могат да разговарят, между враждебни стени и мебели, които ги притискат, и които си казват: „Това не е моят живот“, Джорджи се утешаваше, вкопчвайки се в него, като си казваше с благодарност: „Да, това е животът ми“. Щеше да си го върне обратно, преди някой изобщо да открие, че го е изложила на риск.

Следобед, докато момчетата гледаха видеокасетата, тя си взе душ, а после се любихме. Такъв беше нейният импулс — не да отдалечи тялото си, а да заяви допълнителни претенции върху моето. Беше спала с Пиърс само два пъти, но с мен беше имала хиляди нощи, нощите на цели дванайсет години, и с никой друг досега.

Тя познаваше тялото ми толкова добре — на допир, на вкус. Онази черна точица на гърдите ми, която тя винаги погрешно вземаше за лявото зърно на гърдите ми, винаги, докато не придвижеше ръката си по-нататък. Малката кръгла вдлъбнатинка на лявата ми ръка над лакътя, която беше белег от ваксина срещу едра шарка. Вдлъбнатината на гърдите ми в средата на гръдния кош, голяма точно колкото да положи дланта си.

Тя се облегна на мен и заспа, а след това стреснато се събуди.

— Какво? — попитах. — Да не те навести някой „дневен жребец“^[1]?

Тя се усмихна на този израз, измислен от Фъргъс, който смяташе, че щом един лош сън (кошмар) през нощта е нощен жребец, то един лош сън през деня трябва да е дневен жребец.

— Господи — каза тя. — Питър, те са сами долу от почти два часа.

— Смяташ ли, че трябва да проверим за оцелели?

— Аз ще отида — каза тя.

Навлече пеньоара си и слезе бързо по стълбите, като забави ход, когато стигна до вратата на дневната. Искаше да ги свари неподготвени, да накара сърцето си да се сломи при невинния вид на малките им главици, преди да я видят.

Всичко беше спокойно, съвсем спокойно, но на кушетката, раменете на Джак се тресяха и тя направи стъпките си по-шумни, готова да се развика на другите две момчета, за дето са го разплакали. Но преди да успее да каже нещо, Фъргъс се изправи и прегърна брат си с думите:

— Не плачи, Джаки. От музиката се разбира, че с Ласи всичко ще е наред.

Джорджи се измъкна, без да я забележат и се върна горе при мен. Леглото беше топло, чаршафите миришеха на телата ни, аз бях там и протягах ръка към нея. Лицето и беше обсипано с кръгли топли сълзи, които се задържаха там като дъждовни капки по предното стъкло на кола.

— Обичам те — прошепна тя, и докато все още не бях научил някой неща, този следобед щеше да остане в паметта ми като един от най-хубавите, които бяхме имали от известно време.

О, Джорджи, вече не ти ли бяхме достатъчно, ние, твоите обожатели? Защо ти трябваше още един?

---

[1] Непреводима игра на думи — кошмар — Nightmear-night (нощ) и mear (кобила). Оттук и шегата на Питър за „дневния жребец“. — Б.пр. ↑

Тя не го видя през цялата седмица в Лондон. Виждаше мен, и децата. Водеше ги в музея на науката след училище. Водеше ги на чай. Гладеше белите им училищни ризи като форма на разкаяние; занесе обувките ми на поправка. Щеше да бъде добра съпруга. Щеше да бъде добра майка.

Но съществуваше и онова друго нещо — че можеше да го е направила, без никой да разбере. Никой. След години на колективно преживяване, каквото беше семейният живот, особено за една майка, тя отново имаше личен живот и се разхождаше, изпълнена с тайната си, подобно на опасната еуфория, която бе излъчвала, когато беше бременна за пръв път и още не беше казала на никого, дори и на мен.

Защото това не беше влязло в живота на семейството, почти не се беше случило.

Не беше се случило.

И въпреки това, тя не просто беше стигнала до границата — беше я пресякла, а сега откриваше, че не иска нищо по-силно от това да стои в малката кухничка в сутерена и да помага на момчетата да четат. Просто да си стои там и да сервира пилешки хапки.

Щеше да бъде добра съпруга. Щеше да бъде добра майка.

* * *

За мен тази седмица не беше по-различна от другите до тогава, но когато сега отново хвърлям поглед назад, намирам детайли, отклонения от очакваното, неща, които може би щях да видя, ако си бях направил труда да погледна по-внимателно. По онова време бях толкова зает да гледам крайните неща в живота на Джорджи — частиците, които се вместваха в моя живот, онези късчета, които се свързваха и образуваха нашето семейство — че не си давах труд да видя какво има в центъра му.

Тя ме придружи на вечеря, дадена в чест на един клиент — строго официално събитие във „В & А“. Беше нещо, което никога не се беше случвало в Ню Йорк — списанието беше твърде евтино — но в опита си да се наложат на европейския пазар, бяха решили поне веднъж да похарчат известна сума. Наеха оркестър, организираха скъп коктейл. Председателят беше долетял от Ню Йорк.

— Е — каза той на Джорджи, — предполагам, че Пийт ще си подаде оставката сега, когато съпругата му е прочута актриса. — Беше зачервен от виното и малко потен, докато се опитваше да се надигне до ръста на Джорджи.

— Едва ли — каза Джорджи.

— Предполагам, че в следващия момент ще го завлечете в Холивуд. Вече няма да има нужда да бъде репортер. — Той се засмя по начин, който прозвуча точно като „хе-хе-хе“.

— Гледахте ли представлението? — попита Джорджи.

— Още не. Обаче чувам страхотни неща за него. Страхотни неща.

— Разбирам — каза тя.

— Жена ми... — каза той, вместо извинение, вместо оправдание, и Джорджи се намръщи. Това беше болното ѝ място: хора, които настояваха да говорят с нея за кариерата ѝ, предполагайки, че знаят нещо по въпроса, когато дори не бяха имали благоприличието да си купят билет за представлението. Независимо колко зле беше с парите, тя гледаше представлението, купуваше си книгата, отиваше на откриването на галерията. Това произтичаше от една от прочутите поговорки на баща ѝ: *Ако познаваш изпълнителя на песента* — винаги казваше той — *за бога, чуй песента*.

Виждах, че е готова да се впусне в тази тема с председателя — шефът на шефа на моя шеф — което можеше да не е най-доброто нещо за кариерата ми, за това се намесих.

— Искаш ли да танцуваме? — попитах.

— Но разбира се — каза тя с усмивка. С чий глас? На Грета Гарбо? На Бет Дейвис?

И ние затанцувахме.

Рядко танцувахме и не бяхме особено добра двойка, макар че Джорджи беше посещавала много уроци по танци и движение през годините. Въпреки това беше приятно да танцуваме, да се докосваме.

— Искам те обратно — казах аз.

— Какво искаш да кажеш? — попита тя бързо: този път гласът на Грета Гарбо го нямаше.

— Искам да кажа „обратно“ — казах. — Като противоположност на „далече“. Липсваше ми.

— Ти също ми липсваше — каза тя. Вкопчи се по-здраво във врата ми, облекчена, че коментарът ми беше съвсем невинен. Разбира се, осъзна тя, нямаше нужда да се тревожи. Почти беше забравила. Можеше да прави каквото поиска. Аз ѝ имах доверие.

Колкото до момчетата, те бяха толкова щастливи, че майка им си е у дома, че упорито си поставиха за цел да забравят, че тя трябва да заmine отново след четири дни. Когато Джорджи зави Фъргъс в леглото вечерта преди завръщането си в Дорсет, очите му се насълзиха и той ги затърка ожесточено.

— Не искам да заминаваш — каза той. — Искам да останеш при мен.

— Не мога да остана, сладурче. — Тя му се усмихна нежно и приглади острата коса на темето му, онази, която никога не можеше да се слегне. Запита се дали някога щеше да стане по-лесно или винаги щеше да чувства как сърцето ѝ се къса на парченца всеки път, когато момчетата я умоляваха да не заминава. Аз съм тяхна майка — мислеше си тя, — те се нуждаят от мен. Но освен това си спомняше и усещането за безтегловност, и чистата радост от това усещане за безтегловност, която изпитваше, когато заминеше наистина.

— Тогава ще дойда с теб — каза Фъргъс.

— Трябва да ходиш на училище.

— Тъпо старо училище. — Той извърна лице и тя видя две сълзи да капват на възглавницата му.

— Ще ти кажа какво мога да направя, обаче — каза Джорджи, като придаде на гласа си развълнувана и заговорническа нотка — тайна само между тях двамата. — Мога да ти донеса нещо. Подарък. Какво би искал да ти донеса?

Докато правеше пауза, за да помисли, той сякаш се овладя за миг.

— Ако видиш хубави ризи, ми купи една — каза той бодро, преди да рухне и да нададе жалко немощно ридание, — в... моя... размер.

Тя постоя с него известно време, като разтриваше гърба му и го чакаше да заспи. Когато нервните му движения най-после се уталожиха, тя чу равномерното му дишане и внимателно се надигна от леглото му.

— Не, мамо, не — каза той.

— Не може ли да си вървя сега? — попита тя.

— Не — каза той. — Никога. — После: — Наглеждай ме. Наглеждай ме често. Всяка минута.

— Добре — каза тя, като излизаше тихо от стаята.

— Всеки миг.

Щом тя излезе в коридора, той се провикна:

— Размислих. Размислих, мамо. — Звучеше разтревожен, и тя забързано се върна в стаята.

— Шшт — каза тя, страхувайки се, че той ще събуди другите двама. Опита се да преговаря: — Какво ще кажеш, ако седна на пода отвън пред вратата?

— Добре.

— Докато заспиш.

— Добре — каза той.

Тя седна с кръстосани крака на пода, облегната на стената, и понеже нямаше какво да прави или за какво да мисли, започна да брой. Бавно, като броеше всеки дъх, преброи до триста и беше сигурна, че е заспал, когато той каза, внезапно:

— Мамо, съжалявам да го кажа, но те обичам съвсем малко повече, отколкото татко. Съвсем мъничко повече. Защото понякога имам чувството, че съм миличко малко момченце, а татко мисли: не, ти не можеш да бъдеш миличко малко момченце, ти си големият брат. Но ти ми позволяваш да бъда миличко малко момченце. Затова те обичам мъничко повече, отколкото татко.

— Майките много ги бива в това да оставят малките си момчета да бъдат малки сладки момченца — каза Джорджи.

— Обичам те — каза той.

— И аз те обичам.

— Но не си тръгвай още, мамо.

— Няма.

— Всеки път, когато си тръгваш, си мисля: вече няма да видя мама.

— Фърги — каза тя. — Мама винаги се връща. Винаги си идва.

Тя заспа на пода и се събуди по-късно, след като Фъргъс най-после беше заспал. Почувствала студа, тя дойде в нашата спалня и бързо си облече пижамата, преди да се вмъкне в леглото. Сгуши се в мен в тъмнината, целувайки ме по бузата. Размърдах се съвсем леко, а тя изрече кратка молитва в рамото ми.

Не говорихме до сутринта, когато първите й думи към мен бяха:

— Няма винаги да бъде така, Питър.

Начинът, по който изричаше всяка дума тогава, сега има оттенъка на онова, което скоро щях да науча. Тя говореше за това, как

ни липсва време да бъдем заедно, извиняваше се заради запълненото си разписание. След две седмици беше рожденият ѝ ден, четиридесетият, а дори не бяхме имали време да обсъдим как би искала да го отпразнува. В известен смисъл беше облекчение да сме толкова нови в града, така че на дневен ред не стоеше въпросът за парти. За моя четиридесети рожден ден тя ми беше организирала великолепно парти, поканвайки четиридесет мои приятели, всеки от които беше допринесъл с една песен за специален компактдиск, който тя беше записала тайно и връчи на всички гости. Нямаше начин да успее да направя нещо по-добро.

Попитах я за това, докато си слагах вратовръзката.

— Наближава рожденият ти ден — казах. Тя се зарови по-дълбоко под завивките.

— Не ми напомняй.

— Какво би искала да правиш?

— Същото като всички. Пътуване назад във времето. Хиляда деветстотин осемдесет и девета ми върши чудесна работа, мисля.

— Ще поработя по въпроса — казах. Беше шест и трийсет сутринта, все още тъмно. Тя лежеше в леглото, със затворени очи, за да не ѝ пречи светлината, която ми трябваше, за да се облека, полузаспала и обзета от желание да си остане така, защото след като аз тръгнах в седем без десет, тя спеше още половин час, докато станеше време да вдигне от сън момчетата и да започне сутрешния ритуал да им направи закуска, да ги облече, да им намери училищните чанти, да им приготви домашните и спортните екипи и нещата за плуване, и да ги заведе на училище.

Макар да обичаше училищната си униформа, Джак винаги си обличаше първо обичайните дрехи — наопаки — и се налагаше Джорджи да го преоблича. Фъргъс, който поначало се будеше рано, играейки си с играчките си, вдигаше поглед и питаше: „Имаме ли училище днес?“ толкова невинно, че едва ли можеше да му се ядосаш, макар че Джорджи винаги се ядосваше. Лиам беше най-труден: бореше се с нея непрекъснато. Чорапите му били твърде стегнати. Ризата му се струвала странна. Панталоните му били твърде широки. Дори когато тя ги повеждаше като стадо надолу, повтаряйки напевно: „Обувките и палтата! Обувките и палтата!“ Лиам още си търсеше някакво оправдание да изтича обратно горе и да си намери друг колан.

Наведох се да я целуна за довиждане.

— Ще стане по-добре — каза тя, като посегна и сложи топлатата си длан на бузата ми. — Не знам кога, но ще стане.

— Наясно съм, че работата ти е изтощителна — казах. Тя кимна леко, с лице, опряно във възглавницата, но си мислеше: „Изтощителна — не. Освежаваща. Еуфорична. След няколко часа щеше да е отново на път към Дорсет, към театъра, към мисис Джордън, към него. Това, което за Джорджи беше изтощително, бе да се върне в собствения си живот. Да отсъжда спорове. Да прибира дрехите от химическото чистене. Да мете кухненския под след абсолютно всяко ядене. Да ги кара да си обуват обувките всяка сутрин.“

Любима роля ли? Да, разбира се, мис Уилямс. Всички актьори си имат любима роля, и моята винаги е била тази на Розалинда.

Играх Розалинда в продължение на двацет и седем години, за първи път, когато бях бременна с Доди, и за последен път — само преди две години, когато бях на петдесет и четири. Розалинда, скъпата силна Розалинда. Тя знае какво обича и му отдава цялото си съществуване. Наистина вярвам, и тържествено се кълна в това, че Розалинда ми подари най-прекрасните ми мигове на сцената.

Отчетливо си спомням една вечер, мис Уилямс, когато играех Розалинда във Ват. Там театърът беше силно претърпан, а от аплодисментите и възхищението човек би си помислил, че звездата ми в тази професия едва бе изгряла, а не наближавах края на надпреварата. Що се отнася до актьорската професия, когато можех за час-два да забравя всички в Буши и различните тревоги, които обикновено потискаха духа ми, наистина мислех, а такова беше мнението и на неколцина критици, които ме познаваха още от първите ми появи в Лондон, че в момента бях по-добра актриса, отколкото някога съм била. Бихте се изненадали да видите колко силно всички актьори ценяха малкото напътствия, които им давах по време на репетициите: мнозина от тях си водеха паметни бележки по тези инструкции в тефтерите си.

Докато работех, изтласквах херцога и децата от ума си, доколкото ми беше възможно, но после те всички се връщаха с удвоена сила, като разстройваха и объркваха сънищата ми до такава степен, че беше почти непоносимо. Бях принудена да седя в леглото си през половината нощ, чувствайки се, сякаш няма да видя повече

никого в Буши. Писах на херцога, а той ми написа в отговор, че съм абсурдна, защото се чувствам така, но нямаше лек за тези тревожни сънища.

В хотелската ѝ стая в Дорсет той не каза: „Мислих за теб цяла седмица“.

Тя не каза: „Какво ще правим?“

Никой от тях не го нарече грешка.

Вместо това говориха за представлението същата вечер.

— Беше великолепна — каза той. — Публиката се влюби в теб.

— Почувствах го. Жалко, че Никол не го видя.

— Искат ли се тя да беше тук, нали?

— Всъщност не.

Засмяха се.

— Сега имам чувството, че това е моето представление — каза Джорджи. — Наистина. Е, с изключение на края.

Изпълненият ѝ с очакване поглед го накара да се разсмее отново.

— Не би казала на господин Шекспир да промени нещо в някоя от пиесите си, нали? — попита той.

— Той се е справил както трябва.

— Недей да хитруваш. Заяждам се, защото искаш от мен да променя каквото съм написал. Това са мои думи.

— Това са нейни думи.

— Аз съм ги сложил в устата ѝ.

— Тя ги е сложила върху твоя лист. Смятам да продължа да ти натяквам. — Очите ѝ — очите ѝ играеха, докато го дразнеше.

— Наясно съм. Ще се зарадваш да узнаеш, че събирам мнения за края. Повече тук, отколкото в Лондон. Това наистина са хората, които са солта на земята. Доверявам им се напълно.

— Дори Търок, от: Как беше, Ууд?

— Е, хвана ме. Него не съм го питал.

— Е, и какво имат да кажат за края тези, които са „солта на земята“?

— Нека просто да кажем, че постигаш известен напредък.

— Радвам се да го чуя.

— Но истински фантастичната новина е, че приятелят на Никол, Ричард, обещава, че ще дойде, на представлението другия уикенд.

— Никол каза, че щял да идва този уикенд. Пиърс сви рамене:

— Изникнало нещо. Но ще дойде, и знам, че щом те види, ще поиска да премести представлението в Уест Енд. Ще бъде във възторг, Джорджи. Трябва да бъде.

Лицето на Пиърс внезапно стана мрачно, бръчиците около усмихнатите му очи изчезнаха.

— Колкото и прекрасно да беше представлението — каза той, — беше ми почти непоносимо да те гледам. Беше все едно да се взирам в слънцето.

Той се приближи по-плътно до нея.

Близостта — само това ли беше тя: бавното сливане на две тела, стоплени от триумфа на вечерта, паметта на сетивата от подобна близост?

Без дума повече, те започнаха да се събличат.

Ако трябваше да говорят за това, щяха да изчакат възможно най-дълго. Обсъждането на нещата беше в сферата на истинския им живот. Това беше нещо различно. Джорджи се намираше в хотел край гарата в провинцията, на километри от Лондон и от съпруга и децата си, на хиляди километри от мястото, където живееше наистина. На това място тя изнасяше представления под седемвековен покрив, разказваше историята на живота на жена, родена двеста години преди нея, правеше любов в хотел в стил „Тюдор“, с мъж, когото почти не познаваше.

Да открие това сега, да има този мъж. В това имаше нещо неоценимо, нещо, което беше открито предизвикателство срещу любовта, вината, моралния дълг. Ако това бе толкова добър късмет, то трябваше да намери мястото си.

В продължение на толкова много години ѝ беше липсвало такава общуване с хора, и сега тя почувства как тялото ѝ си припомня какъв беше истинският живот. Беше все едно да се върне при вятъра и слънцето след цял ден в мазето. Колкото повече имаше, толкова повече откриваше, че има нужда от повече.

В продължение на един много голям период от живота ми, ми се струваше, че знам всичко възможно за Джорджи. Навярно все още го знам, но сега това е закърняло познание, изгнило или гниещо. То не ми служи за нищо, освен да ви разкажа тази история.

Пиърс не знаеше нищо за Джорджи, а аз знаех всичко, но какво значение имаше това, ако той беше този, който я имаше?

Аз знаех глупави неща — че тя винаги избираше състезателната кола, когато играеше „Монополи“, зеления маркер в играта „Съжалявам“, избираше „ези“, когато хвърляхме монета. Знаех, че обича салатата си с лимонов сок, кафето — с мляко, но без захар, пържолата — добре изпечена. Знаех, че тайно обича кънтри музиката („историите, бедните сломени хора, които вехнат по изгубената си любов!“), презираше джаза, предпочиташе фотографиите пред картините, но не можеше да изгледа докрай нито един документален филм.

Знаех, че не може да гледа как някой „млад дядо“ вдига дете на раменете си, без да изпита задъхан копнеж по нейния собствен баща, който така и не беше успял да направи това за никого от синовете ни.

Знам също, че тя никога не би направила това, което направи, ако баща ѝ беше още жив.

Фъргъс Конъли обожаваше единствената си дъщеря и макар че също толкова обичаше тримата си сина, винаги ме караше да се чувствам като сина, който никога не бе имал. Аз станах част от семейството му, от бурните събирания, ритуали и пиене, винаги пиене, от самото начало, и макар че Джорджи разби илюзиите ми още отрано със своето безгрижно: „О, той се държи така с всички“, аз продължих да усещам нотката на зачитане в него. Майката на Джорджи присъстваше почти неосезаемо, като рисуваше в другата стая или мълчаливо наливаше питиета и носеше леки закуски — не важничеше, просто беше независима. Всъщност, един от най-равноправните бракове в това поколение, които бях виждал, беше този на Фъргъс и Пърл.

Но в семейството ме приобщи не Пърл, а Фъргъс.

Фъргъс, който пушеше цигари без филтър и пиеше по две халби бира в „Белият кон“ всеки следобед след работа в продължение на четирийсет години от живота си, Фъргъс, който казваше: „Всеки ден над пръстта е благословия“, и „Искам да съм болен, когато умра“.

Винаги ще помня Фъргъс в деня, в който с Джорджи се оженихме. Идеята беше да се измъкнем рано, за да започнем медения месец, но толкова се забавлявахме на приема, че бяхме сред последните, които си тръгнаха.

— Грижи се добре за малкото ми момиченце — все ми повтаряше Фъргъс.

Малкото ми момиченце. В сватбения ни ден Джорджи беше на трийсет и четири години, аз бях на трийсет и шест, и тя беше бременна в четвъртия месец, но се чувствахме по-млади — с опърпания диван и няколкото кашона вещи, определено живеехме като по-млади. За него бяхме хлапета — как можеше малкото му момиче, единственото му момиче, да е пораснало толкова много? Оженихме се в същата църква, където той се беше оженил за Пърл преди почти четири десетилетия. Той беше на шейсет и осем години и се беше пенсионирал предишната пролет.

Очите на Фъргъс бяха приковани върху Джорджи, която танцуваше с брат си Том, докато до нея майка ѝ танцуваше с Брендън, другият ѝ брат. Майката и дъщерята изобщо не си приличаха: Пърл беше миниатюрна и с къса коса, подобна на птичка, както казах, и с обич наричана с прякора Малката Пърл от синовете си, които се отнасяха с нея почти като с някаква кукла — майка. Джорджи беше много по-висока, по-едра, с дълга къдрава коса и буен смях. Беше почти невъзможно да видиш майката в дъщерята, но Фъргъс ги оглеждаше изучаващо, като местеше поглед напред-назад между тях, и разбирах, че виждаше именно това.

Той притисна бирата си към гърдите и направи с другата си ръка широк жест настрани.

Последните останали гости на сватбата се въртяха около него, сред тях — съпругата, дъщеря му и синовете му. Той беше живял в тази страна повече от четирийсет години, като през трийсет и девет от тях беше женен за майката на Джорджи. И въпреки това поклати глава.

— Знаеш ли колко време ни дели нас с теб? — попита той. Вгледа се отблизо в лицето ми, докато вдигаше ръка към мен, за да видя. Показалецът и палецът му отмериха около един инч.

Четири месеца по-късно беше мъртъв.

Смъртта на баща ѝ — от инфаркт, неочаквана, дошла само броени седмици преди раждането на нашия Фъргъс — изстреля

Джорджи в една сфера, за която тя не беше готова, и може би още не е. Не мога да кажа, че Джорджи успя да го превъзмогне. Отношенията ѝ с майка ѝ не бяха обтегнати, просто никога не са били толкова близки, колкото тези с баща ѝ, и макар да обичаше братята си, те бяха само братя. Баща ѝ беше човекът, който ѝ беше проправил пътя, този, който я беше изпратил по пътя ѝ в света, и когато той си отиде, може би ѝ се беше сторило по-лесно да допусне грешка.

Никога нямаше да направи това, което направи, ако бе имало и най-малката вероятност той да научи.

Четиридесетият рожден ден на Джорджи. Тя определено не ме очакваше — бяхме празнували вечерта, преди да замине за Дорсет, три дни преди истинския ѝ рожден ден. Тя остави момчетата да изберат къде да празнуваме и затова отидохме на вечеря в „Пипа Експрес“, последвана от шоколадов кейк у дома, който момчетата помогнаха на Ема да приготви; с домашно изработени украси за рождения ден, закачени на всевъзможни места на височината на кръста. Рожденият ден на Джорджи беше в събота, и макар че тя щеше да си е у дома в неделя вечерта, реших да взема влака до Дорсет, за да я изненадам. Исках да направя голям романтичен жест, някаква зашеметяваща демонстрация колко много я обичам.

Сега ми е ясно, че вече съм можел да почувствам как тя се изплъзва, макар че сигурно съм го чувствал така, както чувате виенето на сирена на оживена градска улица — усещате неотложността, но не знаете от коя посока идва звукът, нито дали трябва да отбиете встрани от пътя.

Ема се съгласи да остане при момчетата през нощта, и затова хванах следобеден влак, като се надявах да хвана Джорджи в театъра между матинето и вечерното представление. Предпочетох да не ходя на матинето, защото знаех, че тя ще се разсее, ако чуе смеха ми или ме забележи в публиката, което със сигурност щеше да стане. Това щеше да я разтревожи — *Какво се беше случило? Защо бях дошъл? Дали не беше станало нещо с момчетата?* — а аз не исках да ѝ проваляя представлението.

От железопътната гара един таксиметров шофьор ме откара в провинцията, и когато подкара по един черен път към хамбара, бях сигурен, че е сбъркал.

— Не — казах. — Имам предвид театъра „Тайт Барн“. — Виждах единствено огромен каменен хамбар, който просто не можеше да служи за подобна изтънчена цел.

— Това е, приятел — каза шофьорът.

Неубеден, излязох от таксито, като оставих вратата отворена, а чантата си с багаж за пренощуване — на седалката.

— Имате ли нещо против да изчакате минутка? — помолих. — Просто трябва да се уверя, че съм на правилното място.

Когато се приближих, хамбарът за събиране на десетъка ми се стори изящен, и въпреки това някак примитивен — постройка, стара

почти колкото земята, върху която стоеше. Джорджи ми беше разказала за него, но — сега осъзнах — не бях слушал внимателно. Беше толкова огромен, с толкова средновековен вид. Почти не изглеждаше построен от човек: сякаш беше естествен монолит, издигащ се право от сърцевината на земята. Дръпнах тежката дървена врата и я отворих, като очаквах да видя огромни трактори или бали сено, но вместо това пристъпих в нещо, което явно беше театър. Отдясно имаше малка каса за билети, вляво — уютно съчетание от бар и лавка за освежителни напитки, а пред мен — дълга, ниска маса, отрупана с театрални програми. Отвъд нея имаше подобно на пещера открито пространство, толкова мъждиво осветено, че не виждах сцена или декори.

Зад гишетото на касата имаше млада жена, и аз се приближих до нея, като ѝ съобщих кой съм и попитах за Джорджи.

— О, боя се, че всички си тръгнаха — каза тя. — Между матинето и вечерните представления няма много време, и съм сигурна, че просто са излезли да хапнат набързо. Но почакайте, ето я режисьорката.

Обърнах се тъкмо когато Никол мина бързо покрай мен, отправяйки се към вратата.

— Здравейте — казах. — Аз съм Питър Мартин. Съпругът на Джорджи.

— О, да, разбира се — каза тя, като подаде ръка. — Джорджи не спомена, че ще идвате.

— Изненада е — казах. — За рождения ѝ ден.

— Колко прекрасно за нея. Ще бъде толкова доволна. Ние обаче се погрижихме за това. Питиета след представлението довечера, с целия екип. Освен това по-късно днес очакваме да пристигне един наистина изтъкнат продуцент.

— Джорджи ми разказа — отвърнах. — Знаете ли къде мога да я намеря? — попитах.

— Напълно съм сигурна, че се върна в хотела, за да си почине преди довечера. Сега тръгвам обратно към града. Ще ми бъде изключително приятно да ви закарам.

— Няма проблем — казах. — Таксито ме чака.

— Добре тогава — каза тя. — Знаете, че хотелът е „Блек Суон“, нали?

Кимнах.

— Джорджи е в стая номер два̀сет и шест. На горния етаж. Рецепцията е пословична с недостига на служители, така че се съмнявам, че ще намерите някой да ви упъти. Дават ни отлична отстъпка в цените и затова не можем да се оплакваме много. — Никол се усмихна и отново закричи, отправяйки се към вратата.

— Сградата си я бива, нали? — казах, като вървах с нея, но хвърлях погледи назад, опитвайки се да попия сградата в съзнанието си дори докато си отивах от нея.

— Да, наистина — каза Никол. — Ние я обожаваме.

— Е, благодаря за помощта — казах, докато се разделяхме точно пред хамбара. — С нетърпение очаквам представлението довечера.

— Стискайте палци да е добро — каза Никол. — Честно казано, основната тежест пада върху Джорджи. Ако Ричард Арчибалд хареса представлението тази вечер, можем да очакваме „Жената на Шекспир“ да се появи в Уест Енд.

— Знам — казах. — Късмет.

Никол прекоси улицата и отиде при колата си, а аз накарах таксито да ме закара до хотела — сграда в стил Тюдор в центъра на града. Сместен между също толкова стара кръчма и един „Буутс“, хотелът беше наклонен леко наляво, с вид, сякаш щеше да рухне незабавно на земята, ако някоя от тези две сгради внезапно бъде махната. „Очарованието на стария свят“, беше казала Джорджи.

Зърнах цветарски магазин надолу по пътя и притичах дотам да купя на Джорджи дузина рози с цвят на праскова.

В малкото тъмно фоайе нямаше кого да попитам, затова си проправих път през тесния лабиринт от коридори и стълбища до стаята на втория етаж, където Никол каза, че е отседнала Джорджи.

Отначало почукването ми остана без отговор, и ако ми беше позволено да пренапиша този момент от живота си, изобщо нямаше да има никакъв отговор. Щях да се обърна и да изляза от хотела, да изпия една бира в някоя кръчма и после да вечеряам; да потърся Джорджи след представлението. Но вместо това почаках, послушвайки се, после почуках отново, по-силно.

Когато тя отвори вратата, веждите ѝ бяха повдигнати въпросително, сякаш очакваше да съм някой от персонала — Да, мога ли да ви помогна, искате ли нещо?

Протегнах към нея розите, които бях донесъл.

— Питър — каза тя. Веждите ѝ се смъкнаха, вежливата усмивка помръкна. — Аз... аз... аз... — Тя се хвърли и се притисна към мен, сякаш бяхме в автомобил, устремил се с бясна скорост към някое дърво, и това беше единственият начин да ме спаси.

— Всичко е наред — казах. — Нищо не се е случило. Аз...

И тогава го видях. В сцена, която от цяла вечност кръжи спираловидно в ума ми, той седи върху тъмното дърво на изтегления назад перваз на прозореца, като гледа не към мен или към Джорджи, а — много подчертано и хладно — към неоправеното легло.

Никой не се впусна да обяснява, че нещата не са каквито изглеждат. Джорджи се вкопчи в мен, трепереща.

Нямаше нищо за казване и никой, който да го каже. Ръцете ми по рефлекс бяха посегнали да прегърнат Джорджи, но сега ги отпуснах безжизнено отстрани до тялото си. Чантата ми с багажа за през нощта се смъкна от рамото ми, розите паднаха на пода.

Трябва ли да казвам, че бях зашеметен? Разярен? Невярващ? Всички тези неща, но усещането най-вече беше, сякаш се беше взривила граната и беше разкъсала тялото ми на парчета, и аз трябваше само със силата на волята си да задържа парчетата заедно, да закрепя тялото си достатъчно цялостно, за да прекося стаята.

— Какво си направила? — прошепнах дрезгаво. — Какво си направила?

Идваше ми да я стисна за врата. Вместо това се нахвърлих на Пиърс.

— Вижте — каза той, като се изправи. — Това наистина не е хубаво. Но нека бъдем разумни.

Спечкването започна там, до прозореца, където бе застанал той, и се придвижи през стаята към Джорджи.

— Ти, копеле, ти, шибано копеле такова, шибано копеле — казах. Заудрях го с юмруци, докато Джорджи ми крещеше да спра. Не исках да спра, не можех. Той умело отбиваше ударите ми. Знаеше какво прави. Продължавах да го нападам, целех се в лицето и врата. Той ме удари силно в стомаха. Помислих си, че ще го убия, не мислех за нищо, освен да го убия. Вкусът в устата ми бе на метал и развалено месо, вкусът на гнева.

Когато съзря благоприятната възможност, той се провря покрай мен към вратата.

— Просто ще си вървя — каза той. — Джорджи, добре ли си?

Джорджи, застанала в центъра на стаята, с обърнати нагоре длани, плачеща, не можеше да направи кой знае какво друго, освен да кимне немощно. Бях се облегал на една маса, дишайки тежко. Пиърс спря за миг на прага, сякаш попиваше с поглед цялата сцена.

Той беше драматург: вероятно оценяваше постановката.

— Трийсет минути, Джорджи — каза тихо. Говореше за вдигането на завесата.

Хвърлих се и ритнах вратата, когато се затвори след него. Искаше ми се да го ударя отново, искаше ми се да ударя и нея. Тези пориви ме връхлитаха като пристъпи на гадене и аз свих юмруци по-здраво и ги притиснах отстрани до тялото си.

Очите на Джорджи бяха широко отворени и изплашени, фокусирани върху мен.

— Не мога да повярвам — каза тя. — Не мога да повярвам, че това се случва. — Тя се приближи към мен.

— Не ме докосвай — изляях аз, толкова изплашен от себе си, колкото беше и тя.

Лицето ѝ бе разкривено, бузите ѝ бяха розови и порозовяваха още повече. Главата ѝ беше покрита с малки къдрици, придържани от стотици фиби, и носеше синя раирана риза, която не разпознах, измачкана и твърде голяма мъжка риза...

Неговата риза.

— Всичко свършва още в този миг — каза Джорджи. — Веднага. Никога няма да се повтори. Обещавам ти. О, Питър. — Гласът ѝ изневери. — Толкова съжалявам.

Най-последно беше престанала да се опитва да ме докосне и вместо това просто стоеше в средата на стаята с чудовищното си разкривено лице, лъскаво от слуз и сълзи.

— Откога? — попитах.

— Само от Дорсет насам — каза тя. — В Лондон изобщо нищо не е имало. Само последните три уикенда.

Три уикенда.

В рамките на един живот, какво бяха три уикенда?

Можеха ли да бъдат заличени, поправени по някакъв начин, или бяха достатъчни да променят завинаги развързката на няколко живота?

— Нямах намерение това да се случва — каза Джорджи. — Вярваш ми, нали?

— Дали ти вярвам? — попитах. — Какво си мислиш, по дяволите? — Тресях се, стиснал раменете си с ръце, за да се опитам да спра.

По-късно щях да искам да узная всяка подробност, всеки отделен момент от онова, което се беше случило между тях, но засега исках единствено времето да се върне назад, за да мога да изпусна влака или да реша изобщо да не идвам, като по този начин никога нямаше да ми се наложи да го открива.

Само какво отвращение изпитвах затова че исках именно това, че копнеех за просто, слабохарактерно невежество. Защото не исках да правя онова, което трябваше да направя — да я блъсна, да я накажа, да я нараня, и да я наранявам многократно в отговор. Искаше ми се вместо това никога да не бях научил.

— Идваш с мен — казах.

— О, Питър — каза тя. — Благодаря ти. — Благодаря ти — сякаш всичко беше приключило, сякаш вече и бях простил за онова, което дори още не бях започнал да проумявам, че е направила.

— Сега — казах.

— Да — каза тя. — Разбира се. Довечера.

— Сега.

Облекчението започна да изчезва.

— Няма дубльорка — каза тя бавно. — Трябва да изиграя представлението. Но след това...

— Отмени го — казах.

— Не мога. Моля те, разбери. Моля те. Само два часа. Само докато представлението свърши. Изчакай ме. Ще идва онзи продуцент, помниш ли, онзи човек от Уест Енд. Трябва да направим...

— Майната ти — казах и излязох от стаята.

Бях казал: *Сега!* — ако изобщо храниш някаква надежда, тръгни веднага — а тя беше казала: *Продуцентът...*

И аз разбрах. Тогава разбрах: Ако тя не дойде с мен, ако избере вместо това да остане и да изиграе ролята си, и дори и да се върне в крайна сметка, това завръщане нямаше да е завинаги и нямаше да е заради мен.

Може би всичко, което трябваше да се случи между нас двамата, се беше случило там, в онази хотелска стая.

Само да бях оставил нещата така.

Моля ви, идете за писмата ми, мис Скечли.

Вече ходихте и нямаше нищо?

Е, тогава, трябва да отидете отново.

Предполагам, че искате да разберете за онова писмо, мис Уилямс, онова, което получих в Челтнъм. Това е писмо, което светът с удоволствие би прочел.

Играех Нел в „Гибелна опасност“ в следобед, когато пристигна писмото на херцога. Той ми писа да ми съобщи, че иска да го чакам в Мейдънхед на другия ден, за да обсъдим условията на една раздяла.

Мис Уилямс, в писмото му не се посочваше причина за това. С объркан ум и несигурна ръка, седнах да отговоря.

„Да, ще дойда, но тази вечер съм твърде заета, имам пиеса и фарс. Ще бъда в Мейдънхед в три часа в събота. Като оставам, Ваше Кралско Височество, ваша предана слугиня“.

Негова предана слугиня. Двайсет години бях неговата скъпа Дора, неговата любима Дора, а сега, изглежда, щях да бъда негова предана слугиня, а той — Мое Кралско Височество.

Пристигнах в театъра ужасно омаломощена от поредица припадъци. Когато Джобсън, който играеше кърпача, трябваше да обвини илюзиониста, че ме е накарал да се смея „пиянски“, аз се опитах да се засмея, но вместо това заплаках, и бедният Джобсън беше принуден да импровизира. „О, боже, Нел“, каза той, този илюзионист те е напил до плач.

След представлението дори не се преоблякох, преди да се кача на един файтон и да пътувам цяла нощ, за да се срещна с херцога.

Бях сломена, но за миг духът ми бе облекчен, когато видях скъпото му познато лице. Той взе ръцете ми в своите и ми каза: „Вие бяхте прекрасна жена, мисис Джордън“.

Но едновременно с това ми каза, че трябва да се разделим. Обеща да се погрижи щедро за децата и за мен: адвокатите му щяха да изготвят книжа, определящи издръжката ми.

Защо?

Защо, питате вие?

Херцогът се беше влюбил в мис Тайнли Лонг — млада красавица, с която се бе запознал на празненство в Карлтън Хаус. Очаровала го не само красотата ѝ. Тя била наследница, разбирате ли, а по това време херцогът беше в ужасна опасност да не успее да изплати дълговете си. Вече не можех да печеля достатъчно, за да му бъда от голяма помощ, а регентът не правеше нищо, за да облекчи финансовото му затруднение. Постепенно беше станало необходимо херцогът да се ожени и кралицата оказваше върху него силен натиск да си намери жена, подходяща по стандартите на Указа за кралските бракове. Мис Тайнли Лонг бе подходяща, видите ли, докато аз не бях.

И макар че за двацет години не бяхме имали дори подобие на кавга, аз трябваше да отстъпя пред искането му.

Раздяла.

Той взе лицето ми в ръцете си и се сбогува с мен. Двацет години, мис Уилямс, двацет години и десет деца заедно, а след онзи следобед в Мейдънхед нямаше да видя херцога никога повече.

В деня, когато светът ѝ бе започнал да се разпада, мисис Джордън бе продължила нататък — и Джорджи направи същото. Този образ, сцената — за нея те бяха като наркотик. Когато всичко започваше да се изплъзва от ръцете ѝ, мисис Джордън беше тази, която поемаше нещата в свои ръце и я спасяваше за час и половина.

Джорджи се чувстваше по-близка до мисис Джордън от всякога: нейното представление се разпростря отвъд ръкописа, сцената и декорите и разми всички граници между актьор и образ, които все още бяха останали. През цялото време тя бе на ръба на сълзите, ръба на сълзите като ръба на оргазма — трескаво, неопитомено, неотложно, център на вселената и единственото нещо, което всеки иска да изпита.

Тази нощ те се влюбиха в нея. Изправиха се на крака и я аплодираха. Единственото ѝ желание бе публиката да си тръгне, но зрителите не я пускаха да си отиде, задържаха я пред очите си, държаха я точно там, където искаха да бъде — там, пред тях, играеща ролята си.

Най-после тя слезе от сцената, облекчена и изтощена, и отиде в гримьорната си, но облекчението изчезна, когато започна да си сваля грима. Беше сама, аз си бях отишъл, а от огледалото я гледаше лицето на непознатата, която ме беше предала.

И тогава тя отново закопня да бъде мисис Джордън, да бъде която и да е, само не и жената, която трябваше да играе тази роля, да живее този живот.

Пренебрегна почукването, което се разнесе няколко минути по-късно, но въпреки това Никол отвори вратата.

— За Бога, Джорджи, какво се е случило? — попита тя.

— Трябва да се прибера у дома — каза Джорджи. — Сега. Тази вечер.

— Толкова съжалявам. Видях съпруга ти по-рано. Нещо спешно ли се е случило вкъщи?

Джорджи сведе глава върху ръцете си на тоалетката и заплака в сгъвката на ръката си.

— Не мога ли да помогна с нещо? — попита Никол.

— Трябва да се върна — каза Джорджи.

— Добре — каза отривисто Никол. — Мисля, че няма повече влакове тази вечер. Почти съм сигурна, че последният беше в осем и

половина. Но нека да намеря Пиърс. Ще видим какво можем да организираме.

— Не — каза Джорджи, като повдигна леко глава, — чакай — но Пиърс се появи още преди Никол да успее да отиде да го потърси.

Той влезе в гримьорната и леко положи ръце върху раменете на Джорджи.

— Слушай — каза той, — знам, че моментът е ужасно неподходящ, но говорих с Ричард, приятеля на Никол, и той иска да излезем за няколко питиета, за да обсъдим...

— Не — каза Джорджи.

— Допуснах грешката да му кажа по-рано, че имаш рожден ден, и той изгаря от нетърпение да... — Той се опитваше да говори на отражението ѝ в огледалото, но тя отказваше да го погледне в очите.

— Пиърс, за Бога — каза Никол. — Какво ти става? Погледни я.

— Не — каза Джорджи, през стиснати зъби. — Направих представлението. Направих проклетото представление. — Не добави: *Кое то може да ми коства брака.* Бавно, лицето на Никол започна да придобива по-задълбочено и разбиращо изражение.

— Съжалявам — каза Пиърс, и отсъствието на местоимението „аз“, суровата сбитост на това липсващо местоимение, подсказа на Джорджи колко малко означаваше всичко това, колко малко означаваше тя, за него. Сърцето ѝ заби яростно. Щеше да намери начин да го нарочи за злосторника във всичко това.

— Трябва да се прибера вкъщи тази вечер — каза Джорджи. — Къде мога да наема кола?

— Тук ли? — каза Пиърс. — Нямам представа къде можеш да направиш това.

— Тя не може да кара в това състояние, Пиърс. Нищо ли не можеш да направиш? — попита Никол. Погледна го остро.

Нужни бяха няколко минути, но накрая той предложи:

— Разбира се, мога да те закарам обратно.

— Е, добре тогава — каза Никол.

Джорджи не отклони предложението. Искаше да се върне, трябваше да се върне, а това изглеждаше единственият начин.

Никол беше любезна и помогна на Джорджи да си събере нещата, водейки я под ръка като инвалид. Кой би очаквал Никол да е толкова човечна? Може би бе правила това неведнъж преди: беше

събирала разбитите парчета от романтичните връзки на Пиърс. Може би неотдавна някой го беше направил за нея.

Не знам дали, когато е дошло време да си тръгва, Джорджи е спряла за миг на вратата на хамбара за събиране на десетъка, дали се е обърнала да погледне назад към онези вековни стени и покривни греди, но си я представям как спира за малко там, усещайки някак, както бях усещал и аз, когато си мислех за това по-късно, всичко, което оставя зад гърба си.

Сега сред тези средновековни стени се намираше онова, което бяхме наричали свой брак, не само отломките, но и хубавите неща в него, всичко, което ѝ бях дал и което тя ми беше дала през дванайсетте години, в които бяхме заедно. Това пространство, подобно на пещера, дълго сто и четирийсет фута, широко трийсет и четири фута и високо четирийсет фута, не беше достатъчно голямо, за да складира всичко, което се беше случило между нас и въпреки това сега го съхраняваше — всичко от съвместния ни живот, от самото начало, когато бяхме двама души, които заживяха заедно броени дни след запознанството си; когато тя беше жената, която прошепна полугласно: „Обичам те“, докато стояхме пред олтара, изричайки официалните брачни клетви; когато аз бях мъжът, който плачеше колко съвършени са тези малки момчета, когато те се изплъзнаха от тялото на Джорджи и паднаха в обятията ми. Всичко това щеше да бъде скрито под ключ в хамбара, който сега се превърна за мен не само в мястото, където беше свършил бракът ми, но и — верен на първоначалното си предназначение — в хранилище: хранилище на всичките ни години заедно, почти една трета от живота ми, половината от сърцето ми и всичко, което някога ѝ бях дал с любов и готовност.

Обратното пътуване с колата до Лондон беше дълго и бавно, и през по-голямата си част — безмълвно. Джорджи седеше с прибори и вдигнати към жабката колене, като се опитваше да не заплаче. Нямаше кой знае какво да каже на Пиърс. Любовната им история едва беше започнала, а тя вече беше твърдо решена да я прекрати. Когато той попита: „Мога ли с нещо да поправа положението?“ Джорджи го изгледа невярващо.

— Какво си мислиш? — каза тя. — Ти си неопитомено същество, Пиърс. Мога да си представя, че искаш единствено да избягаш от тази сцена.

— Ти не си нещо, от което бих избягал — каза Пиърс.

— О, така ли? Избяга доста бързо, когато пристигна съпругът ми.

— Помислих, че така е най-добре — каза Пиърс. — Да не очакваше да остана и да защитя честта ти?

Тя едва се сдържа да не го помоли да отбие встрани и да спре, да обърне колата, да направи каквото и да е, само да не я откарва у дома. Чувстваше се така, сякаш я бяха повикали до леглото на умиращ човек — трябваше да се втурне към къщи, но въпреки всичко, все още не искаше да се изправи пред онова, което трябваше да види, когато стигне там. Продължиха най-вече мълчаливо, но това пътуване се превърна в още едно нещо, което ме съкрушаваше — това малко пътуване, което заемаше епични пропорции, докато си ги представях сами, как в продължение на часове пътуват мълчаливо и безпрепятствено обратно към Лондон в късната нощ, докато гласовете по Радио 4 обсъждат проблемите на здравеопазването и последните военни събития с приглушен, авторитетен тон.

Беше три сутринта, когато стигнаха до къщата ни. Подобно на тийнейджърка, която не иска светлините на фаровете да блеснат в прозореца на спалнята на родителите ѝ, Джорджи помоли Пиърс да я остави да слезе в края на улицата.

— Това сбогуване ли е? — попита я той.

— Това е сбогуване — каза тя.

— Не ти завиждам за остатъка от нощта — каза той, и тя смътно почувства, че ѝ казва, че е преживявал това безброй пъти преди.

Той излезе от колата да ѝ подаде чантата, а после посегна да я вземе в обятията си.

— Не — каза тя. — Не мога. — А колко ѝ се искаше някак да се постави в неговия спокоен, необременен живот, вместо да се изправи пред бъркотията, в която беше превърнала своя.

— Обади ми се, ако имаш нужда от мен — каза той. — Ще изчакам, докато влезеш благополучно вътре. — Той седна в колата в края на улицата, също като лондонски таксиметров шофьор, за да се увери, че всичко е наред, преди да потегли.

Тя отключи вратата, но веригата беше сложена. Дали бях заключил и не исках да я пусна вътре? — запита се тя, но след продължително звънене на вратата се появи Ема, замаяна и малко уплашена.

— Питър тук ли е? — попита я Джорджи.

— Не. — Ема звучеше объркано. — Той отиде да те види в, в, в...

— Пиесата. Не се ли е върнал още?

— Не. Станало ли е нещо?

— Недоразумение. Момчетата добре ли са?

— Спят. Наред ли е всичко, Джорджи? Изплаши ме.

— Не си ли се чувала с него? — попита Джорджи.

— Не, не съм.

— Добре, Ема, всичко е наред. Просто се върни да си легнеш.

— Сигурна ли си, Джорджи?

Ема се оттегли неуверено на разтегателния диван в дневната, а Джорджи овладя порива си да ѝ разкаже всичко. Щеше да бъде много в стила ѝ да го направи — да стовари всичко върху онзи, който се паднеше насреща — но тя устоя, мислейки си по детски, че ако не каже на никого, може и да не е вярно.

След като остави Ема, Джорджи се втурна горе да погледне спящите си синове. Отвори тихо вратата, но не се сдържа и влезе в стаята. Джак още спеше като бебе, с ръце, разперени перпендикулярно на тялото. Тя вдигна ръчичката му и я поднесе към устните си. Фъргъс се беше свил на кълбо около плюшеното си кученце, а Лиам спеше с очи, отворени точно колкото да изглежда, че вижда всичко в съня си. Тя ги гледа дълго и дори тогава ѝ беше непоносимо да ги остави, затова взе възглавница и одеяло от нашето легло и отиде да спи на площадката на горния етаж, точно пред стаята им.

Не много време след това, преди тя да успее да заспи, Фъргъс я повика. Тя отиде при него веднага. Той беше седнал в леглото, но когато я видя, с облекчение се отпусна обратно на възглавницата.

— Какво има, сладка прасковке? — попита тя.

— Трябва да те попитам нещо, мамо — каза той, без да показва изненада от присъствието ѝ. — Вярно е, че не можеш да се върнеш обратно в съня си, когато се събудиш, нали?

— Лош сън ли имаше, миличък?

— Не, сънувах много хубав сън. Сънувах, че ще ям едни много вкусни пилешки хапки, а после се събудих. Наистина бих искал да се върна в този сън с тези пилешки хапки.

— Може би можем да те върнем там — каза тя. Обсипа главата му с целувки — семенца за хубави сънища — и сви ръката си като кана, за да ги полее.

— Тези са за още сънища с пилешки хапки — каза тя.

— Благодаря ти, мамо. Просто трябваше да те попитам това.

Вместо да се върне на мястото си на площадката, тя издърпа одеялото и възглавницата в стаята на момчетата, като остана през остатъка от нощта до леглото на Фъргъс, плачейки във възглавницата, за да не я чуе.

Не се прибрах вкъщи три дни. Стигнах в Лондон тъкмо когато кръчмите вече се готвеха да затварят, но намерих малък туристически хотел недалеч от гара Ватерло, с лоби бар, който беше отворен до късно. Вече бях изпил няколко бири във влака, и сега седях на едно високо столче, примигвайки към отражението си в огледалото, наблюдавайки се как продължавам да пия.

Барът беше почти празен. Красива млада двойка от Близкия Изток седеше тихо, хваната за ръце, на маса в ъгъла, а в средата седяха три американки по на двацет и няколко, пияни и малко шумни. Барманът бърбеше с другите, но на мен не каза кой знае какво, докато не обяви: „Последни поръчки, приятел“. Когато не се помръднах, той кимна към чантата ми с багаж за една нощ и попита:

— Имате ли нужда от помощ да се приберете до стаята си?

— Не — промърморих, но идеята вече беше внушена, и аз се запрепъвах с чантата си към рецепцията, където служителят ми хвърли един поглед и ми подаде ключ.

Горе в хотелската стая, сам за пръв път, откакто тръгнах от Дорсет, аз се хвърлих на леглото и включих телевизора — достойната за съжаление Би Би Си, допълнена от няколко кабелни програми, които хотелът предлагаше, нищо подобно на стотиците канали, които можеха да притъпят ума ти в Съединените щати. Прещраках набързо една програма за градинарство, документално предаване за летищата, и научно-популярен филм за пандите. Изглежда, че те вечно бяха на косъм да измрат от глад, и трябваше да ядат фактически непрекъснато, за да получат достатъчно калории да се поддържат живи.

На гарата си бях купил пакет цигари — първият от може би десет години — и сега пуших цигара след цигара.

Бях пиян, бях повече от пиян и в мига, щом отклоних вниманието си от пандите по телевизията, заплаках.

— Ти, кучко! — Извиках високо. — Развратница! — И по-лошо. Нямах кой да ме чуе. Гърчех се в леглото, неспокоен и потен, сякаш бях в корабна каюта в бурно море. Струваше ми се, че плаках с часове; така, както можеш да плачеш само в хотелска стая, докато телевизорът работи със силен звук, а от другата страна на стената няма никой, който те познава и заради когото да пазиш тишина. Плаках толкова много, че ми се стори, че умирам, а когато спрях, се почувствах странно, за кратко изцелен, сякаш беше утро и всичко беше наред —

чувство, което продължи само секунди, преди да се изпари отново в отчаяние.

Може би за първи път в живота си разбрах какво означава да пиеш, за да убиеш болката. Беше истинска физическа болка, изгаряща и непреодолима. В мозъка ми се беше загнездил един образ на Джорджи с него, в леглото, с него, в леглото, с него в леглото, и аз копнеех за онова, което щеше да го притъпи. Пиене. Безсъзнание. Да се махна оттук, по дяволите.

Призори трябва да съм изпаднал в безсъзнание, защото се събудих от слънчева светлина, плувнал в пот, по тениска и долно бельо, вонящ на тютюн, обхванат от ужас и от чувството на затъпяване, породено от махмурлука. Станах и пуснах щорите. Минаваше обед — не бях ял нищо от почти двацет и четири часа. Хотелът беше твърде малък, за да има обслужване по стаите, а нямаше начин да успея да стигна до фойето, камо ли пък да изляза на улицата. Прелистих телефонния указател, като се опитвах да намеря някоя пицария, която да прави доставки. Ръцете ми трепереха жестоко, главата ми се въртеше, и се наложи да легна два пъти, преди да проведе разговора.

Пристигането на пицата отне повече от час. Бях поръчал също и голяма бутилка кока-кола и три бири. В Англия няма опаковки от по шест бири, и си помислих, че три е разумен брой. Достатъчно да притъпи махмурлука, но недостатъчно да ме тласне отново към пиянство.

Затършувах из чантата си за аспирин и се натъкнах на една картичка, която Фъргъс беше пхнал в нея точно преди да тръгна. *Честит рожден ден, мамо*, пишеше там: отпред имаше рисунка, изобразяваща Джорджи, а вътре — две подобни на клечки фигури, една висока и една ниска, за които предположих, че изобразяват Фъргъс и мен. Близнаците не се виждаха никъде. Фъргъс ми беше наредил да дам картичката на Джорджи в мига, щом я видя. Отпуснах се на леглото и я преобърнах да прочета друго послание отзад: *Ти си добра мамо*.

В изкуствено затъмнената стая треперещите ми пръсти изследваха изписаните с пастел, напомнящи восък на пипане думи върху плътната, мека цветна хартия.

— Проклета да си — прошепнах, като посегнах към запалката, която лежеше на нощната масичка до цигарите. Запалих картичката и я загледах как бавно гори. Когато пламъците стигнаха до ръцете ми, духнах, за да ги угася.

Предателството запълзя изпод кожата ми и заби хищни нокти в гърдите ми. Почувствах се изоставен, там, в хотелската стая, нелогично улавяйки се за факта, че Джорджи не ме беше последвала, макар че беше невъзможно да знае къде съм. Невероятно — още не мислех да я напусна, да я изритам от къщи, да взема децата и да избягам. Още ми се струваше, че някакво ужасно бедствие бе сполетяло всички ни, като метеор, който се беше разбил в живота ни и беше пръснал всичко на парченца. Не бях съумял да науча, било от Шекспир или от живота, че докато можем да кажем: „Това е най-лошото“, все още не сме срещнали най-лошото.

Изобщо не излязох от стаята през онзи ден, всъщност дори не помръднах от леглото, нито включих телевизора, докато следобедът се превърна във вечер, а после — в нощ. Пуших цигара след цигара, изпих трите бири и довърших пицата, която стоеше в стаята от часове.

В понеделник сутринта се обадох в службата, че съм болен, като им казах, че имам стомашно разстройство, за да не задават твърде много въпроси. Когато си включих телефона, видях, че имаше много съобщения от Джорджи, но не ги прослушах и бързо изключих отново телефона, преди тя да се опита да ми позвъни пак.

Около обяд успях да взема душ и най-после излязох от хотела, просто за да се разходя. Тълпите винаги са ми действали ободряващо: не онези, които се събират на едно място с една-единствена цел — огромни фестивали или концерти, или спортни мероприятия, — а онези, които се движат естествено из градските улици, с устремената си походка, като се блъскат във вас с добронамерена небрежност, докато вниманието им е съсредоточено другаде. Непознатите по улицата, разговорите на другите хора в кафенето, където се отбих да хапна — тези неща ме успокоиха, върнаха ме леко отново в света. Появи се някакъв прозорец към рационалността, поне за малко, и макар да бях по-спокоен, бях далеч, далеч по-тъжен.

Предполагам, че щеше да е логично, когато вървах из югоизточен Лондон, толкова близо до къщи, че можех да пресека някой от мостовете и да стигна пеш дотам за по-малко от час, за да

реша какво да правя. Но това бе невъзможно. Щом в дома ви се разбие метеор, няма решения, които да взимате.

Всичко, което можете да направите, е да вървите през отломките.

Улових се да правя нещо, което правех някога като дете: избирах си едно лице от тълпата, лице, което не се отличаваше нито с красотата, нито с грозота, лице, почти обикновено на външен вид, и се опитвах да го запамята. Взирах се безкрайно, отбелязвайки всяка черта, така че (мислеше си моето детско „аз“), ако поискат от мен да направя описание — например, ако минути по-късно този човек извърши престъпление — да мога да го разпозная в редицата от заподозрени. И въпреки това, колкото и усърдно да се опитвах, никога, дори само около час по-късно, не можех да си представя мислено лицето на този човек. Понякога успявах да изредя фразите, с които си бях служил, за да го опиша на себе си — *оредяваща кафява коса, големи очила със златни рамки* — но никога не ми се явяваше цялостното лице. Винаги се бях питал дали това беше мой специален зрителен недостатък, или беше част от естествения замисъл на мозъка. Бях прочел веднъж, че Леонардо да Винчи прекарвал по цял ден, следвайки някой непознат с интересно лице, а после се прибирал у дома и рисувал лицето по памет. Но аз никога не бях успявал да си спомня лицето, което си бях избрал, а днес единственото лице, което можех да извикам в ума си, беше това на жена ми.

Не бях в състояние дори да си представя Пиърс, и това сякаш несправедливо ме превръщаше в жертва на престъпление, чийто извършител не бе заловен. Бях го виждал само два пъти в живота си. За мен той беше не по-малко непознат, отколкото който и да е от тези хора, които подминавах по улицата, и този факт повече от всичко ми се струваше най-жестокото мерило за това, колко отдалечен бях от живота, който досега си мислех, че водя.

Късно следобед си купих бутилка вино и храна и се върнах в хотела — моето ново убежище. Прекарах там още една нощ и част от още един ден, но във вторник следобед синовете ми вече ми липсваха твърде много. Не си бях подготвил реч за пред Джорджи, но исках да прегърна малките си момчета, — да ги прегърна и да говоря с тях, затова платих хотелската сметка, качих се в метрото и направих петнайсетминутното пътуване до вкъщи.

Докато завивах зад ъгъла и влизах в нашата уличка, имах чувството, че съм отсъствал много, много дълго. Пъпките на черешовите дървета бяха разцъфнали буйно в последните няколко дни и прекрасният розов цвят на дърветата на фона на красивите, боядисани в пастелни цветове къщи, придаваше на улицата вид на филмов декор. Беше твърде съвършено, за да бъде истинско. Нашата малка розова къща беше възплъщение на архитектурния стил, в който всяко дете от западния свят щеше да рисува, ако го помолите да нарисува „къща“.

Джорджи се показва на прозореца, когато се приближих, сякаш беше стояла там, подобно на Пенелопа, през цялото време, докато отсъствах. Вратата се отвори и тя излезе на тротоара.

— Чух стъпките ти — каза тя. — Поболях се от тревога. — Приблужи се до мен да ме прегърне, а аз вдигнах ръка да я възпра.

— Не знаех дали ще се върнеш — каза тя.

— Мисля, че ме познаваш по-добре — казах.

— Приготвих вечеря — каза тя, като ми хвърли потрепваща, извинителна усмивка. Джорджи, която никога не приготвяше вечеря, бе приготвила вечеря. — Телешко пиката.

После се чу бясното тичане надолу по стълбите право в обятията ми, докато и трите момчета пискливо викаха името ми. Притиснах към себе си малките им телца, усещах мириса на косите им, целувах ги по вратовете.

— Имаше да работиш ли, тате? — попита Лиам.

— Да — казах. — Имах да работя.

За един кратък миг бях завръщащ се герой от войната, и те се бореха за прегръдките и за вниманието ми, после точно толкова бързо изгубиха интерес, защото искаха да се върнат към игрите си.

— Играем си на последното котенце в магазина за домашни любимци — каза Джак. — Искаш ли да играеш с нас, тате?

Защо бяхме родили на тези деца? Какво сме мислили, че можем да предложим на тези прекрасни, доверчиви души, тези три малки сърчица, които заедно бяхме създали от нищото?

Ако бяхме само Джорджи и аз, всичко щеше да бъде толкова лесно. Щях да си тръгна. Щях да пия твърде много, да спя с която ми падне и в продължение на няколко месеца да се държа малко жестоко и малко глупаво. Щях бавно, мъчително, да започна да превъзмогавам

раздялата с нея. Щях да мога да се държа като мъж. Но сега бях баща, а ролята на баща те прави по-малко мъж, можех да видя това. Оставяше те безсилен да направиш онова, което наистина искаш, защото имаш тези деца, обичаш тези деца, имаш нужда от тях и те имат нужда от теб. Почти можех да принудя себе си да презирам Джорджи за това, че ме беше направила баща, също толкова, колкото я презирах заради нейната изневяра.

* * *

След телешкото „пиката“ и писането на домашните, къпането и четенето на книги, сложихме момчетата да спят. Ритуалите преди лягане са предназначени да дадат на децата спокойствие и някаква рутина, но тази вечер те бяха за мен. Усецането за нещо познато ми помагаше да не изгубя разсъдъка си, а след това отидох да седна в креслото в дневната и Джорджи влезе и се сви в краката ми на пода.

— Питър — каза тя.

Взирах се в чашата червено вино, която си бях налял.

— Само ако знаеше колко съжалявам — каза тя.

— Въпросът не е дали съжаляваш — казах бавно. — Въпросът е защо го направи.

— Ще ме погледнеш ли, моля те?

— Не мога — казах. — Не мога да те гледам.

— Ако ме погледнеш, ще видиш колко малко е означавало това. Беше глупаво. Просто бях увлечена в пиесата, то просто се случи. Беше най-ужасната грешка, която съм допускала.

— Ако беше глупаво, нямаше да го направиш — казах. Гласът ми беше монотонен, просмукан от виното. — Ти не вършиш глупави неща.

— Извърших. Извърших това.

— Надявам се, че си е струвало.

— Не казвай това — каза тя бързо.

— Влюбена ли си в него? — попитах.

— Не! Господи, не, нищо подобно. Нищо. Няма нищо. Аз...

— Престани да повтаряш „нищо“ — казах. — Било е нещо. Било е адски много.

— Не знам защо се случи, но ти се кълна, че е свършено.

— Ако дори не знаеш защо се е случило, как можеш да си толкова сигурна, че е свършило?

— Така е, кълна ти се.

— Защо сега? — попитах. — Защо не в Ню Джърси, когато беше нещастна и мразеше скапания си живот. Откакто дойдохме в Лондон, непрекъснато говориш колко си щастлива, колко свършен е животът ти, как всичко се е променило. „Благодаря ти, Питър, задето ме доведе тук“. И аз се вързах. „Благодаря ти, че ми позволи да посмуча онази работа на някой друг мъж, за да мога да се почувствам истински удовлетворена“.

— Престани — каза тя, като трепна. — Моля те. Не е нищо такова.

— Ако кажеш „нищо“ още веднъж, ще ти размажа черепа с тази бутилка. — Наистина ли я заплашвах? Можеше ли тя някога да се изплаши от мен?

Тя замълча за миг, а после каза:

— Обичам те, Питър. Обичам семейството ни.

— Очевидно — казах.

— Няма да се повтори. Казах ти, свършено е. Няма да го видя никога повече, обещавам, освен заради представлението...

— Освен заради представлението — имитирах я жестоко. — Всичко при твоите условия. — Тя беше в краката ми — дали беше избрала умишлено тази смирена поза, за да ме накара, да почувствам, че имам авторитет, когато всъщност бях онзи, който изобщо нямаше такъв? Остро заподозрях актрисата в нея, актрисата, от която жената можеше да се възползва, когато имаше нужда.

— Знам, че ще бъде много трудно — каза тя, правейки го да звучи така, сякаш ми предстоеше поредица от тежки изпити, или някакво трудно спортно състезание. — Но можем да се справим с това, Питър. Ще посетим няколко консултации, ще...

— Не искам да говоря повече — казах рязко.

— Трябва да поговорим. Ние...

— Не ми казвай какво трябва да правим — казах. Изправих се, като я заобиколих както се беше свила там на пода, за да изляза от стаята и да се кача горе. Ако ме беше докоснала, както някой злодей от

филмите на ужасите ви сграбчва за глезена, след като сте си мислели, че е мъртъв, кълна се, че щях да я сритам в ребрата.

* * *

Втората ми нощ у дома беше по-лоша от първата. Джорджи се връщаше в Дорсет на другия ден за нова поредица от представления, и всичко ми се струваше толкова окончателно, сякаш тя заминаваше на война и това беше единственият ни шанс.

Налях си един скок и тя ми разказа всичко — кога му е смукала пениса, колко пъти той я беше близал там долу, дали бяха заспивали заедно, и ако да, дали бяха спали прегърнати.

Питах я за всички подробности — мислех, че ги искам — и тя ми разказа всичко.

Моите саркастични въпроси, нейните нежни и успокояващи отговори, ужасните сцени, сълзите, единият от нас — присвит на пода, докато другият все още се държи; затръшнатата врата, някой, скрит в банята с цял куп свити на топка хартиени кърпички в скута и плачещ неутешимо. Ограничихме всичко това — това бурно, кипящо действие — до кухнята, като го пазехме дълбоко под земята, за да му попречим да се надигне нагоре в къщата и да погълне момчетата, докато спят.

Но нямаше къде да пренесем нищо от него. Всичко, което можех да направя, беше да задавам същите въпроси отново и отново. Защо сега? — питах. Защо не в Ню Джърси, където беше нещастна? Или: *обичаш ли го? Обичаш ли го? Обичаш ли го?* — сто пъти.

Не — винаги казваше тя ожесточено, отричайки любовта, отричайки всичко, в което я обвинявах, с изключение на онова, което не можеше да отрече.

— Грешка — така го наричаше тя. — Това беше всичко.

Грешка.

Всичко.

— Ще трябва да намериш някаква друга реторика — казах й дрезгаво. — „Грешка“? Опа — забравих кексчетата във фурната. Опа — без да искам, се изучаках до обезумяване с някого цели осем пъти.

— Питър...

— Иисусе Христе, Джорджи, не виждаш ли какво ми причини?

Унижавах се отново, като плачех, и тя също плака, като се опитваше да ме прегърне и да ме утеши. Бяхме като две новородени слепи животни, докато се търсехме опипом един друг, опитвайки се да намерим мястото си в света.

— Нямах представа какво направи — казах, извърщайки се рязко от нея.

Чувствах се хипнотизиран от образа на Джорджи на пода с Пиърс, гола, викаща името му. Придържах се към този образ, докато вече почти можех да го понеса, да се залъжа с мисълта, че подобно на войник по време на битка, който отново и отново гледа как умират хора, бях привикнал към него. Но после се завъртах в стола си, за да стана и да си наляя ново питие, и ето че се появяваше нов образ, който да нанесе своя истински удар, и аз отново започвах да треперя и да плача, чувствайки се не по-различно, отколкото когато за пръв път я бях видял в хотелската стая с него.

Тя каза:

— Съжалявам, Питър. Предполагам, че бях толкова погълната от новия си живот, че те загубих от поглед. Теб. Старият си живот. И вината за това също е моя.

— Значи сега съм част от стария ти живот?

— Имам предвид, това, което има значение. Ти, момчетата.

— О, я стига. Може би това, което си мразела, не е било Ню Джърси. А мен.

— Не е вярно.

— Кое точно е вярно? Ето го този друг мъж, този писател, Джорджи, за бога. Толкова много ли те разочаровах... — Почувствах, че започвам да треперя.

— Свършено е — каза Джорджи. — Ако можех да направя така, че да не се е случвало, щях. Вече ми се струва, че сякаш дори не е било реално.

— Не е било реално? Не е било реално? — Със силата на волята си се помъчих да не рухна, минах от сълзи към гняв и внезапно ръцете ми се озоваха върху нея. Разтърсвах я, пръстите ми се впибах в раменете ѝ, докато главата ѝ се люшкеше напред-назад. — За теб, за теб не е било реално. Погледни ме, аз съм шибана развалина. Как можеш да казваш, че не е било реално? Беше реално. Беше реално.

— Татко, мамо — чух.

Свалих ръце от Джорджи и ги задържах пред тялото си свити в юмруци. Когато се обърнах към долния край на стълбището, Джак стоеше там, стискаше плюшеното си пони и разтриваше очи.

— Виках ви, и все ви виках — каза той възмутено, и за миг си помислих, че не е видял какво се е случило.

— Съжалявам, миличък — каза бодро Джорджи. — Не те чухме. — Тя го взе на ръце, и той се вкопчи в шията ѝ, като зарови лице в косата ѝ.

— Не ти е позволено да нараняваш мама — каза той: гласът му бе приглушен, защото се притискаше към врата на Джорджи.

— Не съм — казах. А после: — Искам да кажа, знам.

Джорджи отнесе сина ни обратно горе. Ако беше Лиам, той щеше да се хвърли върху мен, да замахне да ме удари, готов да нападне всяко чудовище, което можеше да застрашава майка му. Джак беше ужасен, имаше нужда от успокояване. О, Господи, помислих си, дали щеше да носи тази представа в съзнанието си до края на живота си?

Седнах на масата, хванал главата си с две ръце. Мислех си, че ще седя там сам с часове, усещайки по бузата си допира на лепкавото петно от сок върху плота, с глава, засрамено заровена в ръцете ми, но след двайсетина минути Джорджи се върна и седна на масата срещу мен.

Изправих се на стола си и я погледнах. Тя посегна и взе ръката ми.

— Съжалявам — казах.

— Няма да ти позволя да ме нараниш, Питър.

— Няма — казах.

— Пил си твърде много — каза тя.

Мълчах. Това беше стар спор. Тя смяташе, че баща ѝ и братята ѝ са пиели твърде много, и всеки път, когато ѝ се стореше, че съм готов да поема по техните стъпки, тя надигаше глас. Фактът, че тя повдигна този въпрос сега, пробуди в мен целия гняв, който беше за кратко удавен от срама.

Известно време седяхме в мълчание, и не почувствах между нас да се материализира дори късче надежда. Трудно е да го обясня. Всичко, което мога да кажа, е, че когато гледах Джорджи, виждах две различни жени — онази, която обичах, и онази, която ми беше разбила сърцето — и нямах представа как да се отърва от едната, без да изгубя

и другата. Чувствах се като човек, обмислящ самоубийство, който отчаяно иска да живее, и въпреки това знае, че единственият начин да сложи край на болката си, е да сложи край на живота си.

— Питър — каза тя. — Умолявам те.

За прошка. Това имаше нужда да получи от мен — сега, или по-късно (беше готова да чака). Това беше единственото нещо, което искаше и което, оказа се, аз не можех да ѝ дам.

Беше съвсем просто. Дори когато онези, които обичах най-много, зависеха от прошката ми, аз не можех да намеря начин да им я дам.

Никога не бях очаквал да съм толкова неспособен да прощавам. Бях възпитан да обръщам и другата буза — основно правило за онези от нас в покрайнините на Библейския пояс^[1], задължителна отличителна черта на характера в Средния запад. Бях прекарал голяма част от живота си, прощавайки на всички — на близките и приятелите си за техните грешки, на непознати за всевъзможни прояви на нелюбезност, на света, задето не бе съвършен, на себе си, задето не бях успял да стана човекът, какъвто винаги бях планирал да бъда. Толкова ме биваше в това да проявявам снизходителност и търпимост към другите, да отстъпвам непрекъснато, за да угодя на всички и особено на нея. Сега бях убеден, че ако се огъна още веднъж, ще се пречупя завинаги.

Не исках да бъда пречупен.

Може би просто непоколебимата ѝ вяра, че ще ѝ простя, ме правеше толкова неспособен да го сторя. Кой ще каже дали бях прав, или грешах, дали трябваше да опитам по-упорито, да оставя да мине повече време. Няма значение кое е грешно или правилно, когато въпросът опре до това какво си способен да направиш и какво, колкото и да опитваш — не си.

И двамата бяхме изтощени от това, да не знаем какво ще кажем или направим в следващата минута. Усещах главата си замъглена от алкохола, с който се наливах непрестанно, откакто я бях открил заедно с Пиърс. Не знаех какво да ѝ кажа. Не знаех какво да правя. Затършувах в джоба си за цигари и ги оставих на масата, докато търсех запалка.

— И отново пушиш, така ли? — попита Джорджи.

Почувствах как в мен отново се надига гневът, вече познатият порив да я стисна за гушата. Радвах се, че заминава.

— Не се връщай — изрекох задавено.

— Какво?

— Когато отидеш в Дорсет, не искам да се връщаш.

— О, хайде, Питър! — Изражението ѝ, повече невярващо, отколкото шокирано, ме възпламени още повече. Мъчех се да намеря думи. Опитвах се да изпробвам: как действаше това? Как един мъж се заемаше да изрита жена си от къщи, особено ако изобщо не беше сигурен, че иска да направи точно това?

— Не мога... — казах. — Нужно ми е ти да... — Борех се с грубия, грапав като чакъл възел, в който се бе свило гърлото ми от отвращение. — Просто остани там — казах. — Просто остани до края на представленията. Имам нужда да те няма.

— Недей, Питър, недей — каза Джорджи. — Не можеш.

— Мога — казах, внезапно започвайки да разсъждавам практично. — Жилището е наето от фирмата. Върху договора за наема стои моето име, не твоето. Ще поръчам да сменят ключалките.

— Не — каза тя. — Това са моите деца, това е домът ми. Няма да се оттегля.

— Да — казах. Дори аз долових заплахата в гласа си. — Да, ще се оттеглиш.

Духът ми беше толкова потиснат, и бях убедена, че парите — парите или тяхната липса — бяха превърнали херцога в най-окаяния човек, но след като беше сгрешил, той не обичаше, да се отмята от стореното. Понякога мис Скечли беше в Буши, и каза, че херцогът е слаб и в никакъв случай — бодър. Не се учудих на това. При всичките му отлични качества, семейни добродетели, обичта му към прекрасните ни деца, какво ли беше преживял?

Казвате, че може би съм твърде великодушна към херцога, мис Уилямс? Струва ми се, долавям, във вашето изказване, че ме смятате за глупачка. Но няма да търпя херцогът да бъде обиждан. Той допусна грешка и пострада заради нея. Питам ви, мис Уилямс, какво не би направила една жена, която изпитва непоколебима и искрена привързаност? Ако ме беше оставил да гладувам, никога нямаше да изрека и дума в негов ущърб.

Но вестниците мислеха като вас, мис Уилямс. Моят приятел Питър Пайндър написа:

*Какво е да изоставите жена, в сълзи обляна,
която цели двадесет години предана и вярна ви
остана;*

*Отдаде ви на своята младост чара.
Във вашите обятия живота си прекара.*

*Дари ви с десет ведри синове и дъщери.
Съпружеските радости със вас тя сподели.
Обвързана тъй силно от честта,
както от всяка брачна клетва на света.*

*На мистрес Джордън в обятията се върнете.
Тревогите и скърбите ѝ притъпете.
С присъствието си сърцето ѝ стоплете
и лекомислен вече нивга не бъдете.*

С месеци всички очакваха завръщането на херцога: но той не се върна.

Всъщност, мис Тайнли Лонг не прие херцога. Изглежда, че не всички жени можеха да бъдат превзети чрез открита атака, а ако тя беше предварително обмислена, шансовете ѝ за успех бяха по-лоши, отколкото на всяка друга. И така херцогът остана сам, докато аз бях принудена да напусна Буши завинаги. Чрез адвокатите и съветниците си той настоя да си намеря евтино и удобно жилище в Лондон, и аз наех къща на Кадоган Плейс. На децата щеше да е позволено да останат с мен, докато навършат тринайсет, но тъй като момчетата и без друго отиват на училище на седем, Тъс беше единственото ми момче и то само за няколко месеца. Колкото до момичетата, Софи вече беше на шестнайсет и с толкова очарователен ум и характер, че редовно придружаваше херцога на празненства и вече беше свикнала да приема приятелите му в Буши. Тя трябваше да остане с него, тъй като това ѝ предоставяше най-добър шанс.

Бях възхитена, че по-малките момичета са при мен, но после започнах да се тревожа, че ако останат при мен, херцогът ще престане да ги обича, и колкото по-малко ги вижда, толкова по-малко ще го е грижа за тях. Онова, което един баща с кралска кръв може да предложи на децата си, е далеч повече от онова, което една майка в моето положение можеше да направи, и затова накрая реших, че всички те трябва да ме напуснат, за да останат под покрива и закрилата на херцога. Щяха често да ми идват на гости, щяха винаги да останат близо до мен, но трябваше да живеят с него.

Виждам, че не разбирате, мис Уилямс, но ви казвам, че трябваше да бъде така. За мен, да се откажа от децата щеше да е равносилно на смърт, ако не бях толкова убедена, че това е за тяхно бъдещо добро.

---

[1] Название на щатите от Юга и Средния запад, белязани от фундаменталистки представи за морала. — Б.пр. ↑

През онази първа вечер след завръщането си в Дорсет, тя ми се обади веднага щом представлението свърши, сякаш за да докаже, че е сама в стаята си в „Блек Суон“, държи се добре, и се е отдала на покаяние.

— Сега това е истински моноспектакъл — каза тя, като се опитваше да звучи бодро. — Никол дойде за представлението тази вечер, но се върна в Лондон веднага след това. За нея това е окончателно. Вече подготвя следващата пиеса. По същество съм сама с екипа. — Нито дума за Пиърс. Бяха се споразумели той да не се появява, докато представлението продължава да се играе — поне това ми каза тя.

След кратко мълчание тя избълва:

— Искате ли да дойдете дошли.

— Какво?

— Искам да кажа, всички — да дойдете дошли с мен. Да си починете. На момчетата ще им дойде добре малко прекъсване от училище — добави тя неубедително.

— Искате ли да дойда на малка ваканция с теб? — чух се да питам.

— Просто да прекараме известно време заедно, Питър.

— Предполагам, че сигурно си самотна, след като любовникът ти го няма.

Беше ми омразен начинът, по който си говорехме, аз на нея — с противна смесица от сарказъм и самосъжаление, а тя на мен — със загрижена любезност, сякаш придумваше някое дете да рискува да излезе в големия, широк свят навън.

Колкото и жалки да бяха разговорите ни, не можех да не разговарям с нея. И двамата изпитвахме онова упорито желание да останем на телефона, ужасени, че ако затворим, всяко подобие на надежда за семейството ни ще изчезне. Бях се чувствал по този начин преди — не с Джорджи, а с първата си приятелка, Карен, моето гадже от родния ми град. След като заминах за колежа, вечер се връщах от библиотеката или някой от баровете в кампуса и й се обаждах. Оставахме на телефона с часове, дори когато никой от нас вече не можеше да измисли и каже дори една дума. Карен миеше коси в един салон за красота в Аледо, Илиной, а аз се сблъсках за пръв път с Платон и Ницше в университета „Нортуестърн“, но да я оставя да си отиде, ми се струваше като проява на нелоялност към цялото ми

минало. И затова продължавах да се обаждам, и цялата ни връзка, подобно на дългите ни телефонни разговори, се проточи далеч повече, отколкото трябваше.

Когато изглеждаше, че и двамата с Джорджи всеки момент ще заспим на телефона, ние се измъкнахме, без да се сбогуваме истински. Бях задрямал с телефона върху гърдите, а после рязко се събудих. Джорджи! Болката още си беше там, още имаше нужда от притъпяване, и аз слязох долу да си наляя вино, а после се качих в стаята си, където включих малкия телевизор в спалнята и се запитах дали това беше печалното обобщение на онова, което отсега нататък щеше да бъде животът ми: да бъда зашеметяван отново и отново от онова, което беше направила, да изплувам от всеки рядък миг на сън или спокойствие, не само за да си го спомня, но и за да го почувствам наистина.

Какво щях да правя? Какво щях да правя? Чувствах се като увиснал на едно място, на което само тя ме беше поставила, и откъдето само аз можех да се измъкна.

— Мамо — чух да вика Джак. Рязко изключих телевизора и се качих до стаята на момчетата, където веднага ме удари миризмата — остра, солена, позната — макар той да не беше подмокрал леглото си през нощта вече повече от година.

— Всичко е наред — прошепнах, като се опитвах да го измъкна от мократа пижама и чаршафи. Той започна да трепери и аз му намерих чиста пижама. Беше като мъртва тежест в ръцете ми — все още спящ всъщност — и се затрудних, докато се оправя с него. Оставих го на пода, докато търсех чисти чаршафи, и той се сви на малко треперещо кълбо, с вирнат във въздуха задник. Всъщност не знаех къде да намеря чисти чаршафи, затова го отнесох надолу по стълбите в моята стая.

— Обичам те, тате — каза той, и ме целуна пламенно по устата. Откопчих ръчичките му, обвити около шията ми, и положих тялото му, вече сухо и топло, на онази страна от леглото, където спеше — или някога бе спала — Джорджи.

След раздялата ми с херцога, моята професия остана единственият начин да се спася от задлъжняването. Как се трупаха

дълговете. По онова време бях в толкова неустановено положение, че можех с право да бъда наречена гражданка на света, защото всички места ми се струваха еднакви, стига там да можеха да се изкарат пари.

Играех добре в провинциите — Ексетър, Портсмут, Саутхемптън, Солсбъри, Бат — но когато се върнах в Лондон, подготвяйки се за ролята на Виоланта в Ковънт Гардън, в „Таймс“ се появи много жестока статия. Запазих я, мис Уилямс, не заради вредата, която причини, а защото обичам прямотата и истината при всички обстоятелства, и не трябва да се опитвам да пропускам нищо от разказа си. Следователно, подобна нападка:

Каква доза публично одобрение трябва да се допуска спрямо някой, който не може да изпита никакво лично уважение? На чиито синове и дъщери сега — странно — е позволено да се движат сред почтените англичани, да бъдат приемани от Суверена, и да започнат да изпитват апетит за кралско покровителство, докато майка им се шляе — и ѝ се позволява да прави това — от хамбар на хамбар и от град на град, опозорявайки изкуството, което упражнява, и посрамвайки двойно онези, в чиято власт би трябвало да е, да я изпратят обратно, в разкаяние и забвение?

О, мис Уилямс, след такава нападка от „Таймс“ изгубих надежда, че някога отново ще се появя на сцената. Сблъсквала съм се с враждебността на пресата и на обществото много пъти в живота си, но едно е да се сблъскаш с подобна враждебност, когато си млад. Аз бях на петдесет и една години, и тогава вече много уморена; вече няхах сила да отвърна на удара.

Докато се готвех да изляза на сцената онази вечер, краката толкова не ме държаха, че на моменти ми се струваше, че ще рухна. Страхувах се да направя обръщение към публиката, но не ми се наложи. Приветстваха ме с викове, „Браво!“ няколко пъти, преди още да заговоря, виждате ли, а когато репликата на един от другите актьори беше: „Имаш честно лице и не е нужно да се срамуваш да го покажеш, където и да е“, онази благословена публика избухна в невероятни аплодисменти.

Имах подкрепата и закрилата на зрителите. Не ги бях оскърбила по никакъв начин, като се завърнах в професията си. Нещо повече, постигнах пълен триумф над онзи злодей в „Таймс“: неговият

циничен език беше от полза за мен като актриса. Сега открих, че в общото помещение за актьорите можеше и да се чувствам потисната, но в мига, щом кракът ми стъпеше на дъските на сцената, се възраждах. Започнах да чувствам, че актьорската ми професия ме поддържа жива. Всъщност, тя ме предпазваше да не мисля.

В дните, когато Джорджи я нямаше, аз се тътрех из къщата, докато обличах момчетата, приготвих им овесената каша, търсех нещата им за училище, изпълнен от неописуемо облекчение всяка сутрин, когато ключът се превъртеше в ключалката и бодрото: „Здравейте, млади момчета от семейство Мартин!“ изпълнеше къщата. Тогава можех да избягам на работа, където натовареното еднообразие на крайните срокове и съвещанията ми създаваше някакво привидно усещане за контрол, някакво чувство, че напредвам в живота си.

Нощите принадлежаха само на мен и имаха различен ритъм — не непоносимия хаос на деня, а осезаемата празнота на това да бъда без нея.

Доста сериозно се опитвах да живея живота си без Джорджи, и както се случва, когато сте на път да изгубите любимия човек, паметта ми започна да ме връхлита с всичко, което ми беше скъпо у нея. Пред очите ми се разиграваха сцени от съвместния ни живот, някои от тях — отпреди много години. Денят, в който се нанесох при нея, например — качвайки с количка за багаж кашоните си с книги и торбите, пълни с дрехи, по четири стълбища до апартамента ѝ на най-горния етаж в една сграда от кафяв камък. Колко обичаше тя този апартамент, малък, но слънчев, с камина на дърва и противопожарен изход, от който се излизаше на покрива. Баща ѝ го беше намерил за нея, още когато беше заминала от къщи. Съквартирантът ми се изнасяше и трябваше или да си потърся нов съквартирант, или да намеря по-малък апартамент, и Джорджи каза просто: *Ела да живееш при мен*. Познавахме се от няколко дни, само от няколко дни. Не бях импулсивен човек, но Джорджи ме направи такъв.

Разбрахме се, че просто ще опитаме; тя можеше да ме изрита по всяко време; правехме си шеги — за правата над тоалетната чиния и всякакви подобни неща, като се стараехме да се държим небрежно. В деня, когато се нанесох, си поделихме бутилка вино на покрива: ароматът на босилек, розмарин и мента от сандъчето за цветя на прозореца ѝ изпълваше въздуха, но не затъмняваше нейното ухание, уханието на Джорджи, омайващият аромат на тази жена, към която изпитвах такава нова любов. Вдигнахме наздрависи един за друг и тя каза: „Ще живея тук завинаги. С теб“.

Повярвах ѝ.

Повярвах ѝ.

* * *

Джак отново подмокри леглото. Това беше за трети път, откакто Джорджи си беше тръгнала, и макар че най-после се бях сетил да купя памперси, бях забравил да му сложа. Леглото му беше подгизнало и аз го занесох горе в моето, преобличайки го в една от тениските си, като навих ръкавите и оставих тениската да се влачи по пода като вечерна рокля. После му сложих памперс. Полузаспал, той се бореше с мен. „Не съм бебе, не съм бебе“, плачеше той, и макар да бях купил размер, наречен „Супер Джъмбо“, памперсът едва се хвана около кръста му. Изпитах чувството, че слагам памперс на възрастен.

Настаних го в леглото си, където той заспа веднага, и легнах до него. Почти бях заспал отново, когато друго от момчетата извика — този път моето, а не нейното име.

Качих се отново до стаята на момчетата.

— Тате — каза Фъргъс, седнал в леглото, напълно буден и разсъдлив. — Малко съм тъжен. Мъчно ми е за мама. Малко съм нервен, чудя се кога ще се върне.

Ако се върне, помислих си. Ами ако никога не се върне? Ами ако аз никога не ѝ позволя?

Седнах до Фъргъс на леглото му и го галих по гърба, докато той се опитваше да заспи. В другото легло, Лиам се размърда съвсем за кратко, а после остана съвсем неподвижен.

Тези момчета, тези малки барометри. Джак подмокреше леглото, а Лиам удряше всичко, което се движи и най-вече Джак, но Фъргъс си беше добре. За петгодишно хлапе беше стряскащо ясен по отношение на чувствата си и привидно незасегнат от лошите. Джорджи казваше, че това е защото се е сблъскал със скръбта много отрано, още преди да се роди. Тя беше бременна в осмия месец с Фъргъс, когато баща ѝ умря: мъничкото му човешко сърчице биеше равномерно в утробата ѝ, когато шокът се стовари върху нея и я изпълни със скръб. Тя беше убедена, че онова, което беше изпитала тогава, е дало на Фъргъс първоначалното му и най-важното му разбиране за света като място, където огромната загуба е очаквана и чудодейно превъзможвана.

Може би в известен смисъл той се беше подготвял за това цял живот. В това отношение беше като мен. Мисля, че сигурно е

необичайно, но ми се струва, че през цялото време съм знаел какво ще е усещането да изгубя Джорджи, така, както още преди да изречете първото си „Обичам те“, знаете коя песен ще се върти в главата ви, когато скъсате.

Не много след като с Джорджи заживяхме заедно, един от колегите ми от службата ни беше поканил на вечеря в апартамента си в Джърси Сити. Стивън беше редактор, доста по-старши от мен, във „Файненшъл Уърлд“, но приблизително на моята възраст, и се бяхме сблизили чрез откритието, че и двамата сме от централен Илиной. Съпругата му беше инвестиционен банкер, с магистърска степен по бизнес администрация от Харвард, и двамата заедно представляваха внушителна двойка, двойка, която имаше планове — планове, които те твърде охотно обсъждаха с нас по време на вечерята. Джорджи и аз, чиито най-далечни планове по онова време се простираха до това, къде ще се отбием за късна закуска следващия следобед, ако имаме достатъчно пари, вежливо слушахме и кимахме, всеки от нас — с все по-охлаждаващи, но противоположни чувства към нашите домакини. Те възприемаха Ню Йорк като временна спирка, за период от две до четири години, а после щяха да се махнат, защото кой би искал да прекара по-дълго време в тази мръсна клоака? Говореха за жилищните квартали, в които искаха да купят имот — Нютън или Нийдхам, в околностите на Бостън, или Лейк Форест, в околностите на Чикаго, където тя беше израснала; говореха за създаване на семейство; говореха за бунгало в един скиорски курорт в Сън Вали, или голф комплекс в Хилтън Хед.

Докато говореха, аз бях обзет от безпокойство и почти от униние, мислейки си: ето го този човек, не по-възрастен от мен, който явно знаеше какво иска, и къде, и кога, и с кого. Той имаше не само планове, но и спестявания, с които да ги подкрепи, докато всичко, което аз имах, беше един неиздаден роман, куп дългове и любимо момиче, което имаше приблизително същото.

— Кара те малко да завиждаш, нали? — попитах Джорджи по-късно, докато нашите домакини миеха съдовете, а ние двамата, пияни и изгубили чувство за такт, танцувахме бавно на музиката на Елвис Костело в дневна, по-голяма от целия ни апартамент.

— Кое те кара да завиждаш? — попита тя с войнствения тон, който сега бих разпознал на мига, но тогава едва се учех да тълкувам.

— Стивън и Мария — казах. — Наясно са с всичките си планове.

— Планове, голяма работа — каза Джорджи. — Със същия успех могат да си планират погребенията.

Тогава можех да зарежа темата, но може би защото бях прекалил с пиенето, продължих да упорствам, и скоро водехме истински спор — тих, наситен с онова особено ожесточение, което пазите за разправиите относно живота на другите хора.

— Хайде — казах, — остави ги на мира. Те са мили хора.

— Мили, да. Кой е казал, че не са мили? — Гласът ѝ подсказваше, че да бъдеш мил, е възможно най-голямото престъпление, в което можеш да се провиниш.

— Какво му е лошото да бъдеш мил? — попитах.

— Нищо. Те са мили, обикновени хора.

— Това може би ще те изненада много, но повечето хора на света са обикновени. — Сега бяхме спрели да танцуваме и аз се взирах в нея. — И са доволни да бъдат такива — добавих остро, мислейки си за по-големия си брат, Дейв, който имаше някои леки недъзи — достатъчно леки, за да изпитва постоянно безсилно раздразнение от собствените си ограничени възможности, достатъчно сериозни, че никоя обич, грижа или терапия да не е достатъчна да му помогне да ги превъзмогне напълно. Той и родителите ми биха дали мило и драго някой да го нарече „обикновен“. А после, налице бяха и самите ми родители, с които Джорджи дори още не се беше запознала. Те бяха най-милите, най-любезни хора на света, но любезността внезапно ми се стори като валута, която нямаше стойност в света на Джорджи. Баща ми, с неговата работа в застрахователната компания „Стейт Фарм“ и работата по двора, майка ми, която бродираше възглавници за църковния базар — Джорджи щеше да ги възприеме единствено като обикновени, а аз като тяхно допълнение, бях същият.

— Предполагам, че просто не съм толкова страстно привързана към посредствеността, колкото си ти, Питър — каза Джорджи. Това беше първото жестоко нещо, което ми беше казвала някога.

— Може би не изпитвам такъв ужас да бъда като всички останали — казах.

— Не знам как мога да бъда с теб, ако наистина мислиш така — каза тя драматично, обърна се и избяга навън през входната врата и надолу по стълбите като тийнейджърка. Извиних се пред Стивън и

Мария, че ѝ е лошо, и изтичах след нея — беше късно, бяхме пили, а това беше непозната територия. Нямаше начин да я оставя да се прибира сама вкъщи.

Следвах я на разстояние, докато вървеше по призрачните улици на Джърси Сити, и точно когато се готвеше да свърне в грешна посока, я настигнах.

— Насам — казах, и я поведох към гарата, където чакахме безкрайно и мълчаливо влака, седнали далече един от друг, като избягвахме да се поглеждаме в очите. Във влака на връщане към Манхатън и докато вървахме към къщи, не си казахме и дума. Буквално планирах как ще си събера нещата на другия ден и къде ще отида.

Но на сутринта се събудих и видях Джорджи, надвесена над мен.

— Толкова съжалявам — каза тя. — Съжалявам, съжалявам, съжалявам — а в очите ѝ имаше сълзи. — Ти си репортерът с милите обноси от „Дейли Планет“, а аз съм ужасната кучка от ада. О, Питър, прости ми.

Раболепното извинение, сексът за сдобряване, късната помирителна закуска след секса за сдобряване, незабавното отпускане на напрежението и преминаването му в равновесие. За първи път се налагаше да ѝ прощавам, и разбира се, аз го сторих. Никога не бе имало съмнение.

Но този път, когато би трябвало да е по-трудно да си тръгна, заради всичко, което бяхме преживяли през тези години заедно, нямах представа как ще мога да остана.

По това време до мен стигна слухът, че кралицата се страхувала, че ще публикувам писмата на херцога, за да извлека лична полза, и бях толкова потресена от това обвинение, че незабавно изпратих писмата, всичките до едно, на кралските съветници, и ги помолих повече да не смятат, че бих се възползвала не благоразумно от тях. Имаше стотици писма, мис Уилямс, както можете да си представите, кореспонденция, продължила близо двайсет години, и когато с херцога бяхме разделени, ние си пишехме почти всекидневно. Кой знае какво е станало с тези писма сега. Мисля, че са били изгорени, всичките до едно. Най-голямата ми загуба сега е, че не ми е

останало нищо от думите, които херцогът е отправял само и лично към мен.

Сега писмата бяха единственият начин, по който можех да поддържам връзка с децата си, и аз пишех на всяко от тях всеки ден, обзета от желанието да би било също толкова лесно да опаковам и самата себе си и да се изпратя, за да зърна поне веднъж скъпите си деца. И въпреки това, почти не получавах вести от Буши, а когато все пак имах, ми се струваше, че за децата това е голямо усилие, а няколкото реда ми изглеждаха толкова неудовлетворяващи, че носеха със себе си повече разочарование и огорчение, отколкото някакво друго чувство. Не заслужавах това пренебрежение, но независимо дали бяха при мен или не, децата ми трябваше да ми бъдат винаги еднакво скъпи.

Сега всичките по-малки момчета вече ходеха на училище, и щом навършеха единайсет, щяха да бъдат изпратени, подобно на по-големите си братя, в армията или флота. Хенри вече беше в Балтийско море, служейки под командването на приятеля на херцога адмирал Кийтс, и не го бях виждала от цели две години. Това време беше твърде дълго, за да загубя общуването с любимото дете като Хенри, но ние трябва да даваме децата си на света.

Конят на Джордж, в Португалия, бил застрелян под него, и той трябвало да тича по пътя, докато полковник Хоукър му намери друг. Прекрасният Джордж: репутацията му би трябвало да работи в негова полза още много дълги години.

Херцогът все ми казваше: „Имаме пет момчета, скъпа моя, и трябва да очакваме живот, изпълнен с постоянна тревога и напрежение!“

Работих още два сезона в провинциите, с една зима в Ковънт Гардън между тях, а след това се оттеглих. Започнах да посещавам по-малките момчета в училище, бях до леглата на по-големите ми дъщери, когато раждаха, и станах истинска войнишка майка, като си поставих за главна цел да прекарам известно време с Джордж и Хенри, преди да отплават за Индия.

В края на август, когато вече карах петдесет и четвъртата си година, напуснах сцената завинаги.

Това, разбира се, беше преди по-малко от година, мис Уилямс, и ако имате време, ще ви разкажа какво ми се случи оттогава насам.

Мисис Джордън.

Тя беше променила живота на Джорджи, и сега сякаш беше единствената реална личност, останала в нея.

В хотелската си стая, Джорджи не можеше да спи: чувстваше се напълно сама, очакваше уречения час всеки ден, когато момчетата се прибираха от училище и можеше да говори с тях. На сцената, дори в гримьорната преди и след представлението, тя се чувстваше сигурна, завършена, невинна за всичко, в което знаеше, че се е провинила. Започна да отива в театъра по-рано всяка вечер, и да остава след представлението, докато помощник-режисьорът ѝ съобщеше, че е време да заключи сградата и да я откара вкъщи.

Не беше виждала Пиърс от седмица. Само една седмица беше изминала, откакто я беше докарал вкъщи от Дорсет. Беше му казала, че не иска да го вижда, и въпреки това беше установила, че е разочарована от това, че той уважава желанието ѝ. Според нея фактът, че той можеше толкова лесно да приеме един отрицателен отговор, беше леко оскърбителен. Тя искаше точно това, и все пак...

Все пак...

В събота вечерта, два часа преди представлението, Пиърс се появи на вратата на гримьорната ѝ.

Тя се взря в него — беше облечен в измачканите си панталони в цвят каки и избеляла синя тениска, която изглеждаше така, сякаш е прана хиляди пъти. Той изглеждаше добре. Тя изпита стеснителност, стеснителност, усилена от желание.

— Не знаех, че ще идваш — каза тя.

— Може ли да вляза?

Тя се поколеба, после кимна и се дръпна встрани, за да го пусне да влезе.

Гримьорната ѝ в хамбара за събиране на десетъка беше просторна и приветлива, почти като салон, с избелели зелени канапета и метри златен брокат, висящ от стените в имитация на завеси, макар разбира се, да нямаше прозорци.

Пиърс седна на едно от канапетата. Джорджи седна срещу него.

— Отидох първо в хотела — каза той.

— Не — каза тя. — Предпочитам да съм тук.

Той кимна и каза:

— Трябва да говоря с теб за пиесата.

— Пиесата? — Тя се почувства скована, сякаш провеждаха официално интервю.

— Реших да направя една-две промени — каза той.

— И какви ще са те?

Той изчака един миг, после се усмихна нежно:

— Промених края. — О?

— Осъзнах се. Наречи ме дебелоглав кучи син, но ти ми го показа, Джорджи. Беше напълно права през цялото време.

Аха, може би щеше да каже тя, ако нещата се бяха развили различно, *казах ти*, или: *Радвам се, че най-накрая ти просветна*, — закачливи, кокетливи коментари, които пасваха на някогашните им отношения. Но вече не си говореха по този начин.

Той сложи пред нея един пощенски плик:

— Може би не е точно каквото ти би направила, но мисля, че ще си доста доволна.

— Защо сега? — попита тя. — Остават толкова малко представления.

— Не очаквам да го направиш веднага на сцената. Можем да довършим серията представления така, както е в момента, ако искаш. Но когато имаш малко време, хвърли един поглед и виж какво мислиш.

Очите на Джорджи се разшириха. Тя чакаше.

— Приятелят на Никол, Ричард, се свърза с нас и се съгласи да стане продуцент на малка поредица от представления в Уест Енд през септември.

— Това е фантастично — каза Джорджи.

— Така е — каза той. — Наистина.

Той замълча за миг, като премяташе палтото си в скута си. Джорджи се досещаше, че премълчава нещо. Дори при неговия толкова сдържан характер, тя се досещаше, че има да й казва още нещо. Той посегна, сякаш за да я хване за ръката, и тя се отдръпна. Не си беше представяла колко лесно може да е да се върне в обятията му, да накара жеста му да я поведе напред към място, на което толкова неотдавна се бяха намидали, и където той явно беше готов да се върне. Но тя нямаше да го направи. Каквото и да ставаше, нямаше. Беше решила, че това е волеви акт. Нямаше да реагира на докосването му.

— Но? — каза тя.

— Сложно е да се продуцира такова представление. Въпреки отличните отзиви, които получи, въпреки пълните салони, един женски моноспектакъл в Уест Енд е огромен риск.

— О! — каза Джорджи. Знаеше какво ще последва, но въпреки това изчака той да го каже.

Пиърс изглеждаше нетипично нервен.

— Ричард смята, че за да имаме шанс, ще ни е нужно изключително популярно име, някоя актриса, която зрителите ще се тълпят да видят — каза той, като направи пауза и трепна леко. — Съжалявам, че се налага да ти съобщя това, Джорджи. Беше феноменална. Ти създаде тази роля, накара мисис Джордън да оживее. Сега разбирам колко сравнително лесна е била моята работа. Всичко, което трябваше да направя, беше да сглобя историята на живота ѝ. Ти трябваше да убедиш хората, че знаят какво е усещането да са в една и съща стая с нея.

— И въпреки това ме отстраняваш? — попита Джорджи.

Той изглеждаше смутен:

— Очевидно не зависи от мен. За да спечели толкова пари, колкото трябва — да осигури достатъчно хора, които да запълнят местата за зрителите — той трябва да им представи някоя гранд дама на британския театър. Опитва се да ангажира Хелън Мирън, ако е свободна. Ако не Хелън Мирън, то Джуди Денч. — Той се усмихна нежно. — И без друго винаги си била прекалено млада за ролята.

— Правилно — каза Джорджи отсечено.

Искали да ѝ предложат дубльорство — каза Пиърс — с добро заплащане, постоянен ангажимент, и може би можели да постигнат споразумение да ѝ гарантират участие в матинетата в сряда.

— Можеш да го обмислиш — каза той. — Знам, че е твърде много, за да го възприемеш веднага.

Когато тя не отговори, той каза:

— Може би трябваше да изчакам, докато мине представлението. Не съм прочут с безупречното си умение да избирам подходящия момент, знаеш това.

— Няма значение — каза Джорджи. Откри, че се смее. При всичко, което беше рискувала, а може би дори беше загубила, сега губеше и мисис Джордън.

— Какво има? — попита Пиърс. — Какво е толкова забавно?

— Нищо — каза тя. — Лош сън. Наистина ужасна дебелашка шега. Кошмар, предполагам.

Скептичното изражение се задържа върху лицето му за миг.

— Виж, Джорджи — каза той. — Сигурен съм, че си мислиш — честно казано, нямам представа какво си мислиш, — но съжалявам за... — той размаха неопределено ръце — всичко това. Знам, че това е истински ад и ако можех да ти помогна да поправиш положението, щях да го направя.

— Това не е твой проблем — каза тя пренебрежително. Взираха се един в друг няколко минути, без да кажат нищо. Джорджи си мислеше, че никога преди не беше разбирала хората, които бяха в състояние да се разведат и бързо да се оженят отново, като се сбогуват с една част от живота си и продължат, изпълнени с надежда, бодро, към друга. Никога не беше разбирала как херцогът е могъл да загърби цели двайсет години с мисис Джордън — и десет деца! — И да започне живота си наново, без да види мисис Джордън никога повече. Сега, за първи път, почти можеше да го проумее. Можеше да си представи как ме изважда от живота си и се обръща към Пиърс, защото онова, което ѝ се беше случило с мен, ѝ се струваше непоправимо, докато с него имаше „неопетнено досие“, цяла земя от неограничени възможности.

И въпреки това, веднага щом успя да си го представи, разбра, че не иска това. Не искаше да тръгне с него. Искаше мен, все още ме искаше: искаше си обратно стария живот и беше готова да се бори за него.

Когато Пиърс излезе от гримьорната ѝ, за да стане част от публиката на вечерното представление, тя не се надигна от канапето, а вместо това го проследи как си отива, сякаш той беше човекът на сцената, който си излизаше, а тя седеше на третия ред. Мислеше си: *Мога да го направя, това е друг живот, който бих могла да живея, или поне да опитам, но потисна порива си да го докосне или да каже още нещо, и вместо това остави желанието, което изпитваше към него, да премине през тялото ѝ и ясно и трайно да се изплъзне.*

Едва се бях оттеглила, когато едно ужасно обстоятелство се стовари върху мен като гръмотевична буря. Името ми, което винаги

ми е отваряло всички врати, сега беше използвано от съпруга на дъщеря ми Доди, за да изпразни банковата ми сметка и да затъне в огромни дългове. Тъй като нямаше как да платя тези много неотложни плащания, бях заплашена от незабавно арестуване, и за да спася семейството на Доди от пълна разруха, бях посъветвана да замина в чужбина. Продадох мебелите си при първа възможност, напуснах Лондон и заминах за Франция.

Възнамерявах да спра във Франция за десет дни, но вече мина почти година, мис Уилямс, а аз все още не мога да се върна в Англия от страх да не ме арестуват. Адвокатите ми казват, че ми е нужен списък от кредитори, за да започна да изплащам дълговете, но не мога да намеря никого в Англия, който да ми помогне с такъв списък. През целия си живот съм била прекалено доверчива, мис Уилямс, и сега трябва да платя стряскаща цена за това лекомислено качество.

Намирам Франция за отблъскващо място, а тази къща — за голяма, мрачна и студена, в полуразрушено състояние.

Тук няма английски удобства, които да ми носят утеха, вместо това къщата отразява като ехо мрачното състояние на душата ми.

Отслабналата ми ръка едва успява да следи още по-немошните усилия на ума ми. От това място пиша на всички — но отговор няма.

Понякога разни почитатели откриват коя съм и се отбиват, както сторихте вие, мис Уилямс, но през повечето време съм сама с мис Скечли, като главното ми занимание е да пиша всеки ден на децата си и да чакам и да се надявам да пристигнат писма от тях.

И така моята история стигна до настоящия момент, и остава само да се види какво ще последва. Искан ми се единствено тази злощастна афера да приключи. Не съм добре, мис Уилямс. Имам болки и не ми достига въздух. Станала съм слаба, много слаба.

Дори сега изпитвам уважение към херцога, което не мога да преодоля, и докато чакам тук в изгнанието си, вярвам, че със сигурност мога да очаквам признателен отговор от човека, който само с едно действие може да облекчи тези страхове, които са почти непоносими.

След представлението Джорджи се върна в гримьорната си и отвори плика, който Пиърс ѝ беше оставил. Това, което ѝ беше дал,

беше не само новият край на пиесата, а цял ръкопис, напечатан върху плътна кремава хартия и подвързан красиво.

Беше надписал титулната страница:

На Джорджи — мисис Джордън, Жената на Шекспир,
моята муза.

*Още преди да те познавам,
написах това за теб.
За теб. За теб. За теб.*

С цялата ми любов,

Пиърс

На вратата се почука. Тя очакваше да е отново Пиърс, но беше Крис, сценичният работник.

— Решихте ли кога искате да се връщате? — попита той.

— Не скоро — каза тя неопределено, приковала очи върху ръкописа.

— Просто работата е там, че имам да направя още една-две дребни поправки в декора, и мога или да ви върна в хотела сега, или можете да изчакате...

— Ще изчакам — каза Джорджи. — Не бързам. Просто ми кажете, като свършите.

Тя кипна вода в електрическият чайник и си приготви чаша чай, после седна да прочете отново пиесата. Не избърза да прочете новия финал, а започна отначало и прочете цялата пиеса, от началото до края, точно както бе сторила първия път в малката ни дневна. Нямаше значение, че току-що беше приключила с представлението на пиесата или че знаеше всяка дума наизуст, до последната страница. Беше щастлива да прочете историята на мисис Джордън отново и час и половина по-късно, когато спря да чете, лицето ѝ беше мокро от сълзи.

Как обичаше тази пиеса, този образ, тази жена, чиято история вече не завършваше в самота и отчаяние в чужда страна, а вместо това

— на сцената, където я обожаваха. Може би това беше извинението на Пиърс — помисли си тя, а този нов край — нейната утеха за това, че беше изгубила и двете си роли наведнъж. И все пак тя знаеше, че той нямаше да направи промяната, ако не смяташе, че това е финалът, който неговата пиеса заслужава.

Пиърс беше написал нов финал за Джорджи, и сега тя се надяваше, че аз ще направя същото. Тя бдеше край смъртното ложе на нашия брак, молейки се нашата история да не приключи там, където сега изглеждаше обречена да приключи.

В действителност, нашият финал още не беше написан. Той тепърва предстоеше, и ако можех да се върна назад във времето, с радост щях да дам съпругата си на Пиърс, да го оставя да я има до безкрайност, да оставя историята да свърши там, вместо да продължи към финал, който никой от нас не би написал, нито би бил в състояние да понесе.

Джорджи се върна в Лондон на другия ден. Бяхме се разбрали да отседне при Грѐм, но да взема момчетата от училище всеки ден и да остава с тях в нашата къща, почти докато станеше време да се прибирам у дома. Това все пак беше някакво решение. Разбира се, че не можех да държа момчетата далече от майка им. Сега не мога да си спомня правдоподобно какво им казахме — нещо за късни представления, ранни сутрешни репетиции, нещо в смисъл че Джорджи трябва да остане другаде. Кой знае какви лъжи сме им сервирали? Те бяха умни момчета. Знаеха, че има нещо дълбоко нередно.

Преди да замине за Дорсет в края на седмицата, Джорджи настоя да поговори с мен лично и аз се съгласих. Изпитвах нелепа нервност, че ще я видя. Крачех по пресечките около ресторанта, където трябваше да се срещнем, опитвайки се, противно на природата си, да закъснея, да стоя надалече, докато се убедя, че тя вече е там. Искях някак си да я видя пръв, да я наблюдавам през витрината на ресторанта, докато се приближавам, и да я гледам изучаващо, преди тя да ме забележи.

Когато минах за трети път, тя беше там, седнала на маса до прозореца. Грижливо облечена, красива и с малко уморен вид, тя седеше с изправен гръб, разглеждайки подробно менюто, сякаш то съдържаше разковничето към някаква тайна, която тя копнееше да узнае. Почувствах как в гърлото ми се надига леко ридание, докато я гледах, и почти сякаш бе чула този странен задавен шум през стъклото, тя вдигна очи. Усмихна ми се сияйно и аз осъзнах, че именно на това се надявах — да видя лицето ѝ, блеснало от дребното събитие, че очите ѝ се спират върху мен. За миг всичко изчезна, и бях убеден, че да карам това изражение да се появява на лицето ѝ отново и отново, вероятно беше най-доброто ми основание да съм жив.

Влязох, провирайки се грубо покрай управителката, която искаше да поеме палтото ми, и отидох право при Джорджи. През това време тя вече се беше изправила и се усмихваше: протегна ръце към мен. Когато не се вцепених или отдръпнах, както обикновено, тя се сгуши в мен и остана така.

Всичко, което исках да направя, беше да продължа да я прегръщам, а не да спирам; изобщо да не ми се налага да започвам разговор, който можеше да завърши единствено с горчивина, гняв и съжаление.

Когато все пак заговорих, избрах безопасна тема. Избрах децата.

— Как беше? — попитах. — Да ги видиш?

— Страхотно! — възкликна тя. — Господи, толкова много ми липсваха. Имах чувството, че съм отсъствала цяла година.

— Лиам каза ли ти, че е вкарал гол?

— Наистина ли? — попита тя. — Не ми каза. — Изражението ѝ ми беше толкова познато — сякаш току-що се беше събудила и всеки момент щеше да започне да си блъска главата над някоя сложна задача по ядрена физика. От смущението избухна огромна усмивка. — Наистина ли?

— Да, първият му изобщо. Трябва да го казваш така — изобщо. Той беше толкова горд.

— Аз също — каза тя. — Предполагам, че магьосникът Тибод, който умее да предизвиква повръщане, е изгубил част от магическите си сили?

— Всъщност не е — казах. — В невероятен прилив на късмет, обаче, силите на Лиам се оказали „по-магически“. Това е обяснението, което получих, във всеки случай.

— О! — каза тя. — Защо не ми е казал? Те никога не ми казват нищо. Трябва да чуеш телефонните ни разговори, докато ме няма! Те просто през цялото време си предават телефона един на друг, и никой не казва нищо особено. Фъргъс непрекъснато пита: „Кога се прибираш у дома?“ с онзи съвършено безизразен тон, сякаш изобщо не го е грижа. А Джак се смее или издава пърдящи звуци и повтаря: „Какво? Какво? Какво?“ отново и отново, и така или иначе никога не слуша отговорите. В крайна сметка говоря повече с Ема, отколкото с някой друг, а тя е почти толкова лоша, колкото и те. — Тук Джорджи имитира йоркширския акцент на Ема: „Сега нека само да пъхна това във фурната, и после ще помогна на Фъргъс по математика, нали, Фъргъс?“ — Приключила монолога си, Джорджи ме погледна, усмихната, очаквайки реакция. Внезапно се почувствах изстинал, сякаш близостта ѝ бе нежелана.

Замълчахме, докато сервитьорката се появи и си поръчахме предястия и бутилка вино. Смених темата.

— Как е пиесата? — попитах.

— О! — каза тя. Отначало си помислих, че изпитва пълна неохота да говори за това, защото искаше да докаже, че сега

семейството е в центъра на живота ѝ, а работата ѝ е просто между другото. Когато попита: „Първо лошата или първо добрата новина?“ осъзнах, че има да ми казва нещо друго.

— Която предпочиташ — казах.

— Добре — каза тя. — Ще я представя, както ми я представиха на мен. Променили са финала на пиесата.

Множествено число, значи — Пиърс.

— О, така ли? — попитах.

— Да. Сега е по-вдъхновяващ, по-верен на актрисата мисис Джордън. Знаеш как се борех за това през цялото време.

— Хубаво — успях да кажа, докато в същото време ми се искаше да се нахвърля гневно срещу нея. За това, че можеше да говори за работа, че наистина говореше за него. Бях попитал и тя отговаряше, но тепърва започвах да научавам какво може да извади един подобен разговор от мен.

— Другата част от добрата новина е, че имат човек, който иска да продуцира шоуто в Уест Енд — каза Джорджи.

— Страхотно — казах безучастно, с уста, суха като пясък. Майната му, можех да кажа, и да съм онзи, който става от масата и си тръгва. Вместо това вдигнах чашата си и отпих малко вино.

— Това обаче е пряко свързано с лошата новина. — Тя присви устни. — Няма да запазя ролята. Не могат да намерят толкова публика за женски моноспектакъл, освен ако не е някоя невероятно прочута актриса. — Тя сведе очи, забила поглед в хляба в чинията си, после ги вдигна колебливо към мен. — А в случай че не си забелязал, аз не съм невероятно прочута.

— Съжалявам — казах.

— Благодаря ти — каза тя, като умишлено ми показва, че не приема за даденост нищо, което казвам. — Предложиха ми дубльорство — каза бавно.

— О — казах, после направих пауза и попитах: — Какво смяташ да правиш?

— За кое? — попита тя, сякаш рязко изтръгната от друг разговор.

— По въпроса с дубльорството.

— Не знам — каза тя. — Мисис Джордън. Искане ми се да я запазя, парите не са лоши, но... — Очите ѝ приеха скромно и смирено

изражение, което нямаше нищо общо с действителната ѝ същност. — Много неща зависят от теб — каза тя.

— О, хайде стига — казах. — Не си мисли, че като ме натовариш с отговорността за кариерата си, това ще оправи всичко. — Това бяха първите горчиви думи, които изричах през цялата вечер, и с тях се появи и непреодолима досада, която се завъртя около собствената си ос, и утрои, а поле учетвори враждебността, която вече се бе установила на масата.

Досещах се, че тя иска да смени темата, но беше като по време на война — нямаше друга тема. След миг тя каза:

— Това, което искам да кажа, е, че съм готова да се откажа от всичко, ако ми простиш.

— Наистина ли? — казах. — Всичко? Опасно е да заявиш подобно нещо.

— Наистина го мисля — каза тя.

— Не, не го мислиш — казах. — Ако бях такова ценно удобство, щеше да се погрижиш да запазиш мен на първо място.

Тя се пресегна през масата и хвана ръката ми.

— Ти си това, което искам — каза. — Ти и момчетата. Не искам да те загубя, Питър, за бога. Погледни всичко, което имаме заедно.

— Значи съм част от някакъв пакет? — попитах. — „Всичко“. Изпълненият с обожание съпруг и малките момчета с вид на херувимчета, които чакат зад кулисите.

— Питър, моля те.

— Не ти вярвам, Джорджи. Не мога да ти повярвам. Защо би се отказала от всичко? Това е единственото място, на което си щастлива. Видях го с очите си.

Чаках да чуя как ми противоречи. Надявах се на това.

Докато я чаках да заговори, не правех нищо друго, освен да изучавам лицето ѝ.

И тогава, по начина, по който изведнъж може да се окаже, че в една история, която дълго сте възприемали с един смисъл, всъщност е имало съвсем друг, тя каза:

— Истината е, Питър, че може никога повече да не получа толкова добра роля като тази, но трябва да прекарам остатъка от живота си, като се опитвам.

Вместо разочарование, думите ѝ ми донесоха прекрасно облекчение. Поне веднъж знаех, че казва истината. Картите бяха открити. Тя можеше да прибегне до героични мерки, ако смяташе, че като го направи, може да ме задържи. Но дори мисис Джордън ѝ беше показала, че да се откажеш от работата, която обичаш, заради любимия мъж, не е отговор. Може би истината беше, че бях най-щастлив, когато бяхме в Ню Джърси, защото нямаше режисьори или драматурзи, или други актьори, с които да си съпернича за нея, нямаше публика, освен мен. А тя беше най-щастлива...

И двамата знаехме точно кога беше най-щастлива.

— Беше толкова по-лесно, когато и двамата просто имахме работата си — каза тя. — В Ню Йорк. Твоето писане. Моята актьорска професия. Просто да се събуждаме всеки ден с тази мисъл в умовете си.

— Да, и колко сме закъсали с парите.

— И онзи ужасяващ проблем с мишките.

— И пълчищата хлебарки.

Усмихнах ѝ се в отговор, готов в този миг да пожертвам десетилетия от живота си, за да бъда отново зад неизмазаните тухлени стени на онзи мъничък апартамент без асансьор.

Да започна всичко отначало. Запитах се как се беше получило така, че толкова много привидно разумни решения, взети през годините, ни бяха отвели толкова далече оттам.

— Мога да се справя и с двете, Питър — каза Джорджи. — Знам, че мога. Това беше нещо отделно, тази история с Пиърс. Изгубих си ума. Нямам оправдания. Но е свършено, кълна ти се в това, и ако ми дадеш шанс, ще ти се реванширам. — Беше хванала ръката ми и се навеждаше над масата към мен. Толкова я желяех точно тогава.

— Не мога да спя — каза тя. — Не мога да ям. Не мога да оцелея без момчетата. Нуждая се от семейството ни. Просто се нуждая да ме приемеш обратно. — Очите ѝ търсеха моите. — Това съм аз, Питър — каза тя. — Ето ме. Нищо не се е променило.

— Всичко се промени. — Говорех като под упойка — гъст нисък облак, който едновременно възпрепятстваше способността ми да мисля и ме поддържаше жив.

Поръчахме си нова бутилка вино, и аз открих, че се опитвам да си върна решимостта, студената дистанция, да изпразня сърцето си. Но

не можех. То беше твърде изпълнено с Джорджи, тя беше навсякъде в него — всички тези години заедно, всички моменти, които единствено двамата с нея бяхме познали. Започнах да си мисля, че единственият начин да го понесем, беше да се опитаме отново да бъдем онези хора.

След вечеря, тя ми каза простичко: „Моля те“, със зашеметено изражение, с вид, сякаш се беше вкопчила в ръба на света, и тъй като я бях обичал толкова много, и защото още я обичах, намерих такси и я отведох у дома със себе си, и в леглото с мен, където се любихме за пръв път, откакто...

Откакто.

Борех се с него, докато се любех с нея, борех се с присъствието му, с неговия отпечатък върху тялото ѝ, с миговете, когато той я беше докосвал и целувките, които беше оставил по кожата ѝ. Борех се да почувствам същото към нея, плачех и оголвах зъби срещу шията ѝ, докато накрая възбудата, моето евтино облекчение, взе връх и можех да остана там в нея, в леглото ни, и нейното тяло беше най-нежният ми дом.

На сутринта се събудих пръв и я загледах как спи. Във всяка стая, която някога сме делили, тя спи от една и съща страна на леглото. И ето я сега там, както винаги, до мен, само дето сега той беше между нас.

— Добро утро — казах тихо, но тя се размърда едва няколко минути по-късно, когато в стаята връхлетя Лиам, последван от Джак, който пищеше: „Той ми взе памперса. Взе ми изцапания памперс“.

— Ха-ха — каза Лиам, като метна подгизналия памперс във въздуха.

— Момчета — казах. — Престанете.

— Мама е тук — каза Джак, забравяйки за памперса. — Мамо, ти си тук?

— Да, скъпи — каза Джорджи, като протегна ръце. — Тук съм.

— Ура! — възкликна Джак, и Лиам се присъедини към него, а скоро се появи и Фъргъс, и те всички се озоваха в леглото ни, като се смееха и ни гъделичкаха, и сякаш всички забравиха, че момчетата трябваше да тръгват на училище, аз — за работа, а Джорджи — обратно за Дорсет.

— Като Коледа сутрин е — каза ми Джорджи. — Нека да си го направим като коледна сутрин, Питър. Може ли да позакъснееш? Може ли да изведе всички ви на закуска? Нищо няма да им стане, ако пропуснат първите един-два учебни часа.

— Закуска! — изкрещя Лиам. — Обичам закуска!

Отидохме в едно малко заведение в далечния край на Кенсингтън Хай стрийт, където седнахме в слънчевата задна стая и си взехме препечени филийки, чай и сок. После заведохме момчетата пеша до училище през парка, като им позволихме да спрат и да се покатерят по любимото си дърво. Беше великолепна лондонска сутрин, слънчева, свежа, всичко бе в пълен цъфтеж, но все още се усещаше влажният зимен полъх, достатъчно ясно, за да предизвика неизмерима благодарност. Изпитвах необяснимо чувство на благополучие, може би просто щастието от това, да искам да бъда щастлив.

Не се сдържах да не си представя нас петимата така, както всеки минавач може би ни виждаше тази сутрин: красива жена, хваната за ръка с привлекателния си съпруг, три усмихнати момчета в сиви къси панталони и червени пуловери, които се бутаха и се надбягваха, и си подвикваха, докато тичаха през Кенсингтън Гардънс. В същия този ден

сигурно е имало стотици семейства, разхождащи се из Лондон, които демонстрираха пред света една картина на щастие, многократно различаваща се от реалността, която таяха в сърцата си.

Иска ми се да приключа с това щастливо семейство — повторно обединение за една нощ, което им вдъхва надежда, че ще останат заедно. Може би щяха да успеят: имаха шанс; виждал съм семейства да се отдръпват от ръба на пропастта и по по-дребни поводи.

Иска ми се да можех да свърша там, в Кенсингтън Гардънс, докато момчетата тръскаха току-що разлистените клони на любимото си дърво и Джорджи подвикваше: „Внимавайте!“, а аз си гледах часовника, осъзнаващ, че трябва да вървя на работа, но изпълнен с нежелание да се откъсна.

Всички нормални неща от нормалния живот сякаш се бяха върнали, но отдолу съществуваше и онова чудене дали това, което изглеждаше като помирение, можеше наистина да бъде такова. Защото дори ако се върнете един към друг, с тела, които отново си пасват, с животи, подредени като мозайка, в която парченцата са сложени на старите си места, пак съществува това ужасно вкопчване във всяко късче щастие, до което успеете да се доберете. Въпросът не беше единствено, че онова, което се е случило, може да се повтори: все още си оставаше фактът, че се беше случило изобщо.

Макар да бях с нея, макар че тя вървеше през парка редом с мен и държеше ръката ми, съществуваше някаква бдителност, прикритото недоверие, което бихте проявили към бивш наркоман или към тийнейджър, който вече се е забърквал в неприятности. Бдителност, която между влюбени, в крайна сметка може да събуди единствено гняв.

Онази вечер се прибрах вкъщи късно от делова вечеря. Джорджи се беше върнала в Дорсет, момчетата бяха в леглото, а Ема беше в дневната с палто на скута, с повече грим и облечена като за танци. Скочи на крака веднага щом влязох. Сигурно бях закъснял повече, отколкото очакваше, но се чувствах твърде изцеден, за да подхвана разговор или дори да се извиня. Внезапно и мимолетно ми хрумна, че сега Ема може и да не беше особено доволна от работата си. Може би сега работните ѝ часове бяха твърде дълги, или изискванията — твърде големи, или поведението на момчетата напоследък ѝ идваше в повече. Какво щях да правя, ако напуснеш? Бях изцяло зависим от нея. Трябваше да помисля как да се погрижа да е доволна, но това беше последното нещо, за което имах търпение точно тогава. Засипах я с благодарности, докато тя припряно си тръгваше, и през ума ми мина смътната мисъл да ѝ повиша заплатата. За Бога, та тя беше толкова млада! В бъркотията, която Джорджи беше създала, сега семейството ми се крепеше благодарение на едно дваисетгодишно момиче.

Качих се горе да си съблека костюма, а после седнах на леглото, за да оставя пълното изтощение да ме залее. Денят ми се беше сторил толкова дълъг, толкова многопластов, сякаш изживян от шестима различни мъже. Кой мъж бях аз? Онзи, който, изглежда, беше приел съпругата си обратно в семейството тази сутрин, или онзи, който сега, забелязвайки часовника, който Джорджи беше забравила на нощната масичка, най-силно от всичко искаше да го запрати към стената и да разбие стъклото му?

Осъзнах, че сега това бе моята история — вече не тази на Джорджи — защото въпросът вече беше какво щях да правя аз, как щях да се държа, дали щях наистина да ѝ простя или да намеря начин да я накарам да си плати. Повече от всичко не исках това да бъде моята история. Намирах за много по-лесно да разказвам нейната.

Заспах бързо, но късно през нощта бях събуден от Лиам, застанал до леглото ми.

— Мамо? Мамо? — каза той.

— Всичко е наред, Лиам — казах.

— Къде е мама? — попита той. — Къде е моята мама?

— Шшшт — казах, като го прегърнах, но той се дръпна.

— Мъчно ми е за мама — каза той, сякаш аз бях някаква случайна детегледачка, почти непознат човек.

— Ще се върне скоро — казах.

Отнесох го в леглото при мен, като се надявах, че ще заспи отново, но и двамата бяхме още будни, когато малко по-късно се появи Джак, треперещ и мокър. Ема беше забравила да му сложи памперс, или може би той и се беше съпротивлявал твърде силно и тя се беше предала.

— По дяволите — казах, — не пак. — Избутах го, за да му попреча да се покатери в леглото с подгизналата си от урина пижама, и може би се държах с него по-грубо, отколкото беше редно. Внезапно той запищя, все едно го убивах.

— Мама! — изплака той. — Искам си мама.

— О, Джаки — казах, навеждайки се да го прегърна. Той се отдръпна и заплака по-силно, а Лиам също заплака.

— Това е откачено, момчета — казах. — Толкова ли ви е мъчно за майка ви?

— Да, да, да! — извикаха те и ме прегърнаха.

— Добре, момчета — казах, преди да се разсъня достатъчно, за да си дам сметка какво казвам, — ще отидем да я видим.

— Да! — изкрещя Джак.

— Сега обратно в леглото — казах.

— Но ти каза, че можем да отидем да видим мама — каза той.

— Да — казах. — Но не точно сега. Сега е нощ.

— Но ти каза — настоя Джак, и устните му затрепериха.

— Не плачи — казах. — Моля те, не плачи. — Отчаянието в гласа ми сякаш ускори сълзите му, и аз го прегърнах уморено, като го люлеех напред-назад, чувствайки се, сякаш бях прекарал, и щях да прекарам, всяка нощ от живота си, утешавайки някого от синовете си.

Почувствах как мокротата от пижамата му се просмуква в моята.

— Трябва да те преоблечем — занареждах напевно. — Трябва да те преоблечем. — Той се държеше здраво, докато се опитвах да отскубна ръцете му от шията си, и аз го задърпах все по-силно, докато той накрая се пусна и се търкулна на пода.

Отново захълца жално. Бях влошил нещата, вместо да ги поправа, и той се извърна от мен. Лиам направи известно усилие да утеши брат си, а аз влязох в банята, за да се опитам да се овладеея. Написках си лицето със студена вода и разтърках напрегнатата си, бледа челюст. Точно когато почувствах, че леко се успокоявам, дочух

как успокояващият глас на Лиам стана заядлив, и когато влязох обратно в спалнята, открих момчетата на кълбо на пода.

— Престанете — казах, а после, по-високо: — Престанете веднага!

Момчетата почти не ме погледнаха. Чух няколко младежки гласа отвън на улицата — група момичета, които говореха и се смееха високо, докато се прибираха от клубовете.

— Престанете! — повторих. Гневът се надигна буйно в мен, и без да мисля, вдигнах часовника на Джорджи и го метнах с всичка сила към отворения прозорец на спалнята. Часовникът не излетя през прозореца, а вместо това удари стъклото отгоре с пукот, който беше достатъчно силен, за да накара момчетата да спрат да се боричкат.

— Какво стана? — попита Лиам. — Какъв беше този голям, голям трясък?

Сърцето ми биеше лудо. Не можех да повярвам колко силно се бях разгневил, и колко бързо. Чувствах се детински, но по-добре, и в ума ми възкръсна споменът за един познат от колежа, който веднъж беше изписал с мръсни думи цялата кола на приятелката си, която му беше изневерила. Усещането беше страхотно, каза ми той след това, просто беше невероятно страхотно.

— Какво стана, тате? — попита Джак.

— Нищо — отговорих. — Абсолютно нищо.

На следващия ден заведох и трите момчета в Дорсет с влака. За тях това беше страхотно приключение — разменяха си местата на всеки три минути, използваша „умивалнята“ (както ги бяха научили да я наричат в училище), вървяха през носещите се с огромна скорост, клатещи се вагони до вагон-ресторанта. Общият ужас, който бяха изживели през нощта, беше заменен от веселба и забава, и аз открих, че съм почти раздражен, че вече не изглеждаха така отчаяни и че бях реагирал така бурно на поведението им. Започвах да изпитвам недоверие спрямо собствените си бащински инстинкти, които сега ми се струваха почти толкова непостоянни, колкото и чувствата ми към моята съпруга.

Отново исках да изненадам Джорджи, но този път беше различно. Точно когато стигнахме до хотела след краткото ходене пеша от железопътната гара, я видяхме да се приближава от другата страна, с ръце, пълни с пакети. Тя ни видя първа и ни извика по име, и момчетата, които само секунди преди това се оплакваха от дългото ходене, затичаха надолу по тесния тротоар към нея.

— Внимавайте! — извиках. На тротоара нямаше много място, а колите на пътя бяха толкова близо.

— Мамо! — изкрещяха момчетата в един глас, като се състезаваха да видят кой ще стигне до нея пръв. Те сякаш се обвиха около нея, и тя ги прегърна и тримата, като се смееше на смачканите пакети. Помислих си: *Не, тя не е напълно безчувствена, тя е жена, която наистина обича семейството си.*

— Толкова се радвам, че дойдохте — казваше им тя. — Всички ми липсвахте толкова много!

— Може ли да дойдем да видим филма ти? — попита Джак.

— Не е филм — каза тя. — Пиеса е, забрави ли?

— И не е за деца — казах аз. — Ще направим нещо забавно, докато мама играе в пиесата, а после можем да се видим с нея, след като пиесата свърши.

— Би било страхотно, ако можеш да дойдеш, Питър — каза Джорджи. — Довечера за първи път ще пробвам новия финал.

Преглътнах горчиината, която напираше на устните ми.

— Какво ще правя с тях? — попитах.

— Може би можем да намерим детегледачка. Някой, който да ги наглежда в стаята ми в хотела, не мислиш ли?

— Това ще е някак странно — казах.

— Мога да попитам на рецепцията...

— Не — казах пренебрежително. — Нямам нужда да гледам отново пиесата. Ще остана с тях.

— Добре тогава — каза Джорджи. Гледаше ме внимателно, опитвайки се да разгадае изражението ми.

— Да се махнем от пътя — казах. — Опасно е.

— Знам идеалното място — каза Джорджи. — Точно там ходя напоследък да вечерям преди представлението. — Тя насочи вниманието си отново към момчетата. — Искате ли да дойдете да хапнете риба и пържени картофи с мен?

— Да! — извикаха те в един глас, макар че във влака бяха яли непрекъснато, и тя отведе всички ни от центъра на града до една кръчма на десет минути път пеша — „Кралският дъб“.

— Това, което обожавам в това място е, че изглежда като края на цивилизацията — каза Джорджи, когато стигнахме там. Посочи ми назад към града, към оживеното струпване от постройки от кафяви тухли и калдъръмени улици, а след това ме насочи в друга посока, така че можех да виждам единствено зелената провинциална околност: хамбарът за складиране на десетъка беше единствената сграда, която се виждаше в далечината. — Виждаш ли?

Момчетата започнаха да надават радостни писъци, когато видяха, че в задната градина на кръчмата имаше детска площадка, и макар че беше ветровито и застудяваше, седнахме отвън, за да могат да си играят.

— Какво страхотно съчетание — казах, докато пиех халба лека бира и гледах как момчетата се катерят по една стълба, спускат се по пързалката, а после и тримата се скупчват опасно върху стръмна ръждива метална патица.

— Вероятно така привличат повече клиенти — каза Джорджи. — На хората не им се налага да плащат за детегледачка, просто водят децата със себе си.

— Англичаните правят някои неща наистина добре — казах. — Можеш ли да си представиш тази идея да си пробие път в пуританските Съединени американски щати? „Оставете децата си да си играят на ръждясалите ни съоръжения, докато вие се напивате до безсъзнание!“

Не можехме да накараме момчетата да хапнат нищо, нито дори да седнат с нас. От време на време Лиам притичваше с крясък:

— Ние се забавляваме!

— Този студен въздух няма да се отрази твърде добре на гласа ми — каза Джорджи, но не предложи да се преместим вътре. Седяхме един до друг на маса за пикник, така че и двамата да можем да държим под око момчетата. Разговорът ни си оставаше непринуден, без ни най-малка следа от напрежение, и едва когато тя каза отново: „Иска ми се да можеше да бъдеш в публиката тази вечер, Питър“, почувствах как тялото ми се присвива от гняв.

В паркинга влязоха още няколко коли. Кръчмата започна да се пълни. Една барманка ни донесе прибори и бутилка кетчуп, а по-късно — вечерята, но иначе останахме сами навън и никой не ни смущаваше. Небето се обагри в розови и оранжеви оттенъци, момчетата изглеждаха като силуети — три тъмни фигурки, движещи се непрестанно на фона на залеза. Започнах да изпитвам чувството, че на света нямаше нищо друго, освен семейството ми, че семейството ми беше светът, или целият свят, от който се нуждаех — толкова завършен, толкова сдържан, толкова мой.

Това не беше първият път в живота ми, когато изпитвах това чувство, но отчетливо помня как го изпитах тогава, защото това щеше да е последният път.

След като с Джорджи приключихме с вечерята, момчетата и аз извървахме и останалата половин миля до театъра заедно с нея.

— Това е църква — каза Лиам, когато влязохме в хамбара.

— Не е църква — каза Джорджи. — Можеш ли да правиш това в църква? — Тя започна да тича и да подвиква, и момчетата затичаха след нея, като се смееха и се опитваха да я имитират.

Тя ги остави да потичат по сцената няколко минути, без да обръща внимание на нервните погледи на сценичния работник, а после ни заведе в гримьорната.

— Кой... кой живее тук, чия, чия... е тази къща? — попита Фъргъс, смутен от елегантния вид на стаята.

— Не е ничия къща — каза Джорджи. Тя се впусна в напевен разказ: — Много отдавна имало една много прочута актриса, която трябвало да играе в пиеса тук, но смятала, че е твърде важна особа, за да играе в хамбар. Накрая казала, че ще го направи само при едно

условие: гримьорната ѝ трябвало да изглежда точно като дневната ѝ вкъщи. Затова сложили всички тези изискани драперии и дивани и това уютно малко огнище, и всички тези картини, и така си останало оттогава насам.

— Прочутите актриси могат да бъдат много капризни — казах.

Момчетата се заеха да скачат от диван на диван, и Джорджи не ги спря. Може би защото се приближаваше към края на поредицата от представления, тя се чувстваше уверена и спокойна. Никога не я бях виждал толкова спокойна преди представление.

Момчетата не проявиха особен интерес да видят как Джорджи си слага грим, но все пак успяха да седят мирно и да гледат. Точно след като тя свърши, на вратата се почука.

Никол подаде глава вътре.

— О, извинявайте — каза тя. — Не знаех... — Гласът ѝ заглъхна.

Че съпругът рогоносец е тук ли? — помислих си. Внезапно оцених британската деликатност на Никол. Един режисьор — американец може би щеше да ми отправя вгълбени, съчувствени погледи, пълни със съжаление и разбиране, но Никол притежаваше излъчване от типа: *Лош късмет, мой човек: дай да се справим с това*, което всъщност беше по-успокояващо.

— Том иска да поговори с теб за осветлението — каза тя на Джорджи. — Дошла му е някаква идея за прожекторите за новия финал. А салонът започва да приема публиката след малко.

— Ще бъда там след секунда — каза Джорджи. — Нека само да се сбогувам с близките си.

— Добре — каза Никол.

— Видяхте ли това? — попита Джорджи, след като Никол си отиде. — Дори не забеляза децата. Дори не ги погледна. Толкова типично.

— Хайде, момчета — казах. — Кажете „довиждане“ на мама. Сега трябва да вървим.

— Довиждане, мамо — каза Фъргъс. — Късмет.

— Благодаря, миличък.

— Трябва да пишкам — каза Джак.

— Аз също — каза Лиам.

— Можете да почакате, докато се върнем в кръчмата — казах.

— Не, не мога — проплака Джак. — Трябва да акам.

— Всичко е наред — каза Джорджи. — Можете да използвате тази тоалетна тук, а после да се измъкнете отзад. Ще ви покажа тайния изход.

С Фъргъс я последвахме, докато близнаците се скараха за тоалетната. Джорджи ни показа малко дървено стълбище наблизко, отвън пред гримьорната ѝ.

— Ако се качиш по това стълбище и после слезеш по другото, ще излезеш право навън, без да минаваш през театъра. Това е стар гълъбарник, или нещо от този род. — Тя се наведе и отново прегърна Фъргъс. — Обичам те, мъничкият ми — каза тя.

— И аз те обичам, мамо — каза той.

Обичам те, изрече тя само с устни към мен над главата му, и после си тръгна.

Обратно в гримьорната чувахме Джак да пее „Старият Макдоналд имаше чифлик“, което означаваше, че вероятно още седи на тоалетната чиния. Лиам мълчеше. Предположих, че прави физиономии на отражението си в огледалото.

Фъргъс отново започна да подскача от диван на диван, а аз започнах да се разхождам безцелно из гримьорната на Джорджи. На тоалетната ѝ масичка имаше снимка на момчетата, а в рамката на огледалото беше втъкнат афишът за първата роля, за която ѝ бяха платили — безкрайно отдалечена от Бродуей преработка на „Суини Тод“. Това ѝ беше талисманът за късмет. Ръкописът на „Жената на Шекспир“ също бе там, и аз го вдигнах. Беше новият екземпляр, и видях написаната на ръка бележка отпред. Посвещението на Пиърс за Джорджи.

Почувствах физическите промени, докато четях думите на Пиърс: бурното ускоряване на сърдечния ми ритъм, барабаненето в ушите ми, докато адреналинът и кортизолът се повишаваха бързо в тялото ми.

— Тате? — каза Фъргъс. — Какво става? Тате? Яростта ме завладя, превзе ме, когато взех ръкописа с треперещи ръце и прочетох отново думите, които щяха да ни унищожат.

На Джорджи — Мисис Джордън, Жената на Шекспир, моята муза

*Още преди да те познавам,
написах това за теб.
За теб. За теб. За теб.*

С цялата ми любов,

Пиърс

Мисис Джордън: цялото ми име е лъжа, сценичен псевдоним, ако предпочитате тази по-благовъзпитана мисъл.

Джорджи започна представлението си онази вечер точно както всяка вечер. Публиката беше по-малко от обикновено — студена вечер, краят на сезона — но пълна с внимателно слушащи хора. Тя веднага почувства тяхната съпричастност, и те последваха мисис Джордън чак до края — краят, който той бе променил заради нея — когато тя лежеше на тапициран с избеляла златиста коприна диван, заобиколена от книжа, писма, таблички за писане, книги.

Губя сили, така че едва мога да се надигна от това канапе.

Да, докторът намина да ме види. Той нарича това разливане на жлъчка, la maladie noire.

Минава дванайсет, а все още няма писма?

Тя се провикна зад кулисите:

Мис Скечли, моля ви, ще отидете ли до селото да проверите отново?

Тя се обърна отново към публиката си — обожателката, дошла да я посети, която беше издирила прочутата актриса, докато тя прекарваше последните си дни във Франция:

Повярвайте ми, това, което ме убива бавно и постепенно, не е чувството на гордост, на алчност, или липсата на удобства, на каквито бях привикнала през целия си живот: а загубата на единствената останала ми утеха, надеждата, на която се осланях, от време на време да виждам децата си.

Милион благодарности, моя скъпа приятелко, за това великодушно посещение. Вие съживявате духа ми и за малко ме връщате към спомена за собствената ми скъпа родина, за обичното

ми театрално минало. Виола. Провинциалното момиче. Скъпата Розалинд.

И тук, където можеше да умре в по-ранната версия на пиесата, тя се подпря на ръце и се надигна. Умиращата жена, жената, която беше изгубила всичко: деца, любим, пари, дом — откри у себе си малко останало умение да бъде актриса, почерпи сили от Розалинд, най-обичаната си роля.

Този нещастен свят е на около шест хиляди години и през цялото това време нито един мъж не е умрял от любов. Троил например дочакал гръцка сопа да му пукне черепа, макар да бил направил всичко възможно, за да умре от въздишки преди това; а той е образец за голяма любов. Леандър, дори и Херо да би станала монахиня, пак е щял да откара още доста весели години, ако една лятна нощ не се била случила прекалено гореща; горкият момък, решил да се изкъпе в Хелеспонта, схванал му се кракът и се удавил. А смахнатите летописци от онова време решили, че всичко било заради Херо от Сестос. Опашати лъжи! Мъжете са умирали от време на време и червеи са ги яли, но това не е ставало никога от много любов.^[1]

Тя остави една закачлива усмивка да проникне през старостта и болката на мисис Джордън: царствената осанка на тялото ѝ все още си беше там въпреки болестта. Усмихна се, с отметната назад глава, със затворени очи; усмихна се, сякаш знаеше всичко на света, което имаше да се знае. А после дойде нейният финал.

Аплодисментите, мис Уилямс, чувате ли ги? Ето ги, чувате ли ги? О, какъв вътрешен възторг съживява тялото и възбужда сетивата. За мен това винаги е било наслада, наслада, която граничи с екстаз.

Лицето ѝ помръкна и позата ѝ се отпусна, когато се обърна към гостенката си за последен път. След известна пауза, тя изрече финалните си реплики.

Не, не. Няма да ги чуя никога повече.

Тя сведе лице, но после, разбира се, чу аплодисментите, защото когато завесата падна, а после се вдигна отново, всички в театъра се изправиха на крака и поздравиха Джорджи с възторжени възгласи и ръкопляскания.

Тя беше свършила; това беше последното ѝ представление; тя остави мисис Джордън и се усмихна на всички тях.

---

[1] Както ви харесва, IV действие, I сцена, прев. Валери Петров.

↑

Кръчмата беше претъпкана и шумна, когато ние с момчетата се върнахме в нея. Беше ни отнело почти половин час само за да стигнем пеша дотам от хамбара за събиране на десетъка. Момчетата, вече гладни, бяха също и уморени, и им беше студено, мудността им влизаше в разрез с буйно препускащите ми ум и сърце. Обстрелвах ги с резки заповеди, в опит да ги накарам да не спират да се движат. Те се оплакваха неспирно: носех на раменете си ту Лиам, ту Джак; Фъргъс започна да плаче. В един момент наистина не знаех как ще ги преведа и тримата през полето до кръчмата.

Когато най-после стигнахме там, заставах на опашка на бара, за да им поръчам вечеря, докато те се залепиха за джубокса, като натискаха копчетата и се правеха, че избират песни, макар че никой от тях не знаеше да чете.

Намерих една маса в семейната трапезария и момчетата дойдоха при мен, щом пристигна храната им. Бяха толкова гладни, че наистина ядоха, не се боричкаха, почти не говореха, и аз успях да седя и да си пия бирата почти на спокойствие.

Чашата в ръката ми започна да трепери при осезаемия спомен как държах ръкописа в гримьорната на Джорджи. Имах чувството, че съм я открил във втори акт на изневяра, почти по-ужасен от първия. Онова беше секс, това беше нещо по-дълбоко, което ги обвързваше. Тя ми се беше заклела, че вече не го вижда, че той отсъства от живота ѝ, но сега можех да видя, че това отсъствие беше изпълнено с него, и че той винаги щеше да присъства между нас, не само като мъжът, който някога беше чукал жена ми, но също и като човекът, който беше създал за нея нещо толкова реално и жизненоважно за съществуването ѝ, колкото и тези прекрасни момчета, които тя беше създала заедно с мен. Това беше неговата пиеса, неговото представление, неговото изкуство. Около него се въртеше всичко, включително и тя. Това, което тя правеше всяка вечер, беше нещо, което вършеше по негова повеля.

Джак и Лиам, хапнали точно колкото да не са с празни стомаси, скочиха от масата, за да се върнат при джубокса. Фъргъс остана на масата. Облегна се на мен и каза:

— Тате, уморен съм, тате.

— Знам — казах. — Съжалявам. Беше дълъг ден. Скоро ще си лягаме. — Потупах го по гърба и го гушнах. Той притихна, и изглежда, че въпреки шума беше заспал. Преместих краката му върху седалката

на сепарето, като го настаних удобно, и сгънах якето си като възглавница под главата му. Той се поразмърда и каза: „Обичам те, татко“, после затвори очи.

Помислих си за онова „Обичам те“, което Джорджи ми беше казала на раздяла. Тя ме обичаше, но дали беше моя? Моя ли беше, или си беше отишла?

— Тате! — изкрещя Джак в ухото ми. — Играем си на една игра!

— С онези деца — каза Лиам и посочи през няколко маси към едно момче около тяхната възраст и едно по-голямо момиче, което раздаваше карти от голямо тесте. С тях седяха две жени, които се усмихнаха и помахаха с ръце, когато хвърлих поглед натам.

— Играем си на „война“! — възкликна Джак развълнувано.

— Но, тате, може ли първо да хапнем още малко пържени картофи? — попита Лиам. — Толкова съм глаааден.

— Не си довърши вечерята — казах.

— Но я отнесоха, а сега съм глаааден. Гладен съм, татко.

— Добре — казах. — Ще ти взема малко.

Тръгнах към бара да поръчам още пържени картофи и една от жените, които ни бяха помахали, се приближи до мен. Беше в средата на трийсетте, с руса коса с тъмни корени, облечена в тесен черен пуловер по тялото. Усмихна ми се.

— Имате очарователни синчета — каза тя.

— Благодаря — казах.

— Американец сте, нали?

— Да — казах.

— Аз съм Барбара, между другото — каза тя. Протегнах ръка:

— Питър.

— Не са мои — каза тя, като посочи момчето и момичето, които си играеха с Джак и Лиам. — О, не, на сестра ми са.

Хрумна ми, че се опитва да ме сваля. Тъй като не беше видяла венчална халка, сигурно бе предположила, че съм самотен баща. Това беше нелепо и смешно при сегашните обстоятелства, и аз нямах представа какво да й кажа. Всичко беше наред, но само защото тя сякаш водеше разговора и заради двамата ни. Заради музиката и другите разговори, които течаха около нас, не можех да чуя много от онова, което казваше, но кимах и се усмихвах на благоразумно преценени интервали, докато се мъчехме да се доберем до предния край на бара.

Хвърлих поглед назад към момчетата. Джак и Лиам усърдно играеха карти, докато няколко маси по-назад, Фъргъс не се беше помръднал. Барбара си пробви с лакти път по-нататък в тълпата и извика: „Може ли да получим някакво обслужване, моля?“. Вече ставах нетърпелив, но не можех да направя нищо, освен да си пробивам път напред.

Изведнъж, в тълпата се отвори пролука и аз се намерих застанал на бара, а точно пред мен стоеше един барман.

Обърнах се да попитам Барбара какво иска, но когато отново се обърнах към бармана, за да поръчам, той се отдалечаваше нанякъде.

— Извинете — казах. — Бих искал две халби лека бира и порция чипс.

Той не ми обърна внимание. Другите, които чакаха на бара, сякаш също го следваха, докато се движеше през стаята. Барбара възкликна: „Хей!“ и го настигна, и той най-после се обърна и й каза нещо. Каквото и да й беше казал, то я накара да закрие устата си с ръка и да поклати глава.

— Какво? — попитах. — Какво има?

Тя просто продължаваше да клати глава, но барманът се обърна към мен, преди да се отдалечи с широки крачки.

— Не сте ли чули? — Изкрещя през рамо.

— Какво да съм чул? — попитах.

— Хамбарът?! — каза той.

— Какво за него?

— Гори.

Жена ми е вътре — изкрещях на първите хора, до които стигнах. Същото, което бях казал в кръчмата, на Барбара — Съпругата ми е там вътре, наглеждайте момчетата! — преди да хукна с бясна скорост към хамбара.

— Джорджи Конъли? — подвиквах непрекъснато. — Търся жена си. Виждали ли сте я? Джорджи Конъли. Тя е вътре. — Хората ме гледаха с окръглени очи, с бавно клатещи се глави, без да знаят какво да кажат. Искях да им изкрещя — крещях им, с глас, вече дрезгав и задъхан от дима и тичането, и крещенето. Всичко сякаш се случваше толкова бавно. Никой не ми казваше нито дума, или ако го правеха, то аз не ги чувах. Чувствах се като заключен в един от онези сънища, в които се опитвате да кажете нещо отчайващо важно, и въпреки това от устата ви не излиза и звук.

Едва след като се устремих напред и се приближих твърде много до огъня, един пожарникар ме забеляза. Сграбчи ме решително и ми каза да се върна.

— Жена ми е вътре — казах. — Жена ми.

— Вътре вече няма никой — каза той. — Измъкнахме всички.

— Сигурен ли сте? — попитах. — Къде е тя?

— Изпратихме всички нагоре към пътя, но виждате колко много хора са останали твърде близо. Тя във всеки случай ще е наблизко — ако изобщо е била вътре.

— Беше вътре — казах. — Участваше в представлението. — Започнах да гледам към всички хора, събрани наоколо. Беше най-тъмната част от нощта, но огънят излъчваше такава силна светлина, че всички бяха изцяло осветени. Виждах отчетливо всяко лице, без сенки.

— Трябва да избутаме тези хора назад — каза втори пожарникар на онзи, с когото говорех, и за пръв път забелязах горещината. Потях се, всички се потяхме. Колкото и далече да бяхме от хамбара — Сто фута? Двеста? — горещината ни застигаше.

Изглежда, че никого не го беше грижа. Всички се бяха съсредоточили върху горящия хамбар. Отвореният вход, от който бълваха пламъци, и сияещите високи тесни стреловидни прозорци отгоре придаваха на хамбара вид на гризач, на невестулка с тесни като цепки очи и голяма зурла — чудовищен, почти митичен звяр, който напада и на свой ред бива нападнат от мъжете с техните маркучи и оборудване. Бушуването на пламъците звучеше като вълни на разбунен

океан, пукането и пращането на онова, което беше вътре, потвърждаваше безусловната ожесточеност на огъня.

Хамбарът беше висок четирийсет фута, а пламъците се издигаха на почти два пъти по-голяма височина. Дори не бяха пламъци — по-скоро бяха като един пламък, като огромна стена — съвсем малко дим, само чист, бушуващ огън.

Защо не можех да я намеря? Нямах да повярвам на пожарникарите, докато не я видех със собствените си очи. И въпреки това как можех да я намеря — беше пълен хаос, трийсет или четирийсет огнеборци, половин дузина пожарогасители и пожарни коли, тълпа от поне сто души, докато все повече и повече хора пристигаха да гледат пожара, въпреки че мъжете се мъчеха да изтикат всички назад.

Затичах към една линейка и заговорих един санитар.

— Не мога да намеря жена си — казах. — Джорджи Конъли. Виждали ли сте я?

— Не сме имали никакви ранени — каза той. — Никой не е откаран в болница.

— Сигурен ли сте?

— Евакуираха сградата за по-малко от минута — каза медикът. — Всички бяха добре.

— Но вдишването на дим? Той поклати глава:

— Измъкнаха всички навреме, приятел. Да ви кажа честно, димът не ви е големият проблем при пожар като този. При голямо открито пространство като това, вътре няма нищо, освен кислород. Дори ако случайно се окажете там, не бихте се тревожили точно за дима.

Очите ми се разтвориха широко, когато чух това. Бяха допуснали грешка, тя още беше там вътре, никой не ми казваше, или никой не знаеше. Представях си ужасяващи образи на Джорджи — горяща, овъглена — непоносими, неизразими с думи. Преглътнах с мъка, когато в тялото ми започна да се надига вълна от гадене.

Човекът долови тревогата ми.

— Казвам ти, човече, жена ти е добре. Единствената ни грижа е да спрем този пожар. Измъкнахме всички.

— Тя участваше в представлението — изрекох задавено. — Тя беше представлението.

— О, разбира се. Видях я да минава тук наблизно. Още беше в сценичния си костюм. Познах я, защото жена ми ме завлече — заведе ме — на представлението миналия уикенд. Няма за какво да се тревожите, сър. Тя е добре, ще я намерите. И сам бих ви помогнал да я откриете, но трябва да останем тук, в случай че имаме ранени.

Той ме тупна с яката си длан по рамото. Отдалечих се от линейката и продължих търсенето си, като оглеждах екипа, за да зърна познато лице.

— Жена ми... — продължавах да повтарям. Отказвах да повярвам, че е добре, докато не я вземех в прегръдките си.

— ... непоносимо ми е да кажа на Пиърс — казваше някой, и аз познах гласа. — Той е в Лондон. Ще бъде напълно сломен. — Рязко извъртях глава и зърнах Никол в малка скупчена групичка хора.

— Джорджи — казах, като изтичах до нея. — Виждали ли сте Джорджи?

Никол стисна ръката ми.

— Тя е добре, не се тревожете. Беше с нас само преди минута. Не е ли ужасяващо?

— Как е възможно да гори? — попита друга жена. — Целият е от камък.

— Първо е съдържанието — каза Никол. — И само помислете за това. Всички колони, всички подпори, са от дърво. Имат късмет, че всъщност няма накъде да се разпростира. Няма близки сгради, нито много растителност.

— Питър!

Обърнах се, когато чух името си. Най-последно беше Джорджи, и аз се хвърлих към нея.

— Толкова се уплаших — казах. — Не можех да те откроя никъде.

— Имахме такъв късмет — каза Джорджи. — Че всички се измъкнаха навреме, имам предвид. О, Питър, беше ужасно. Отворих вратата на гримьорната си, и всичко избухна в пламъци. Всички онези завеси. Не знам какво стана. Не знам защо никой не е усетил мирис на дим. — Тя говореше бързо, с очи, стрелкащи се напред-назад върху пламъците. — Имахме такъв късмет — повтори.

— Помислих си, че си... — казах. — Помислих си — Господи! — Изкуствената ѝ перука одраска бузата ми, сценичният грим се

пръсна по якето ми, когато разперих ръце да покажа мащаба на всичко, което си мислех, че съм изгубил.

— Съжалявам — казах. — Толкова съжалявам. Внезапно тя се дръпна назад.

— Къде са момчетата? — попита.

— Още са в кръчмата — казах. — Помолих някого да ги наглежда.

— Трябва да бъда с тях — каза тя. — Господи, вероятно са ужасно уплашени.

— Да — казах. — Може да се каже, че тръгнах, без да им кажа нищо. Не исках да знаят.

Тръгнахме през полето към кръчмата, но двама огнеборци ни спряха почти веднага.

— Трябва да изведем всички ви на пътя — каза единият.

— Просто искаме да се върнем в кръчмата — казах.

— Не можем да ви позволим да прекосите полето. Шефът иска всички да се изтеглят назад. Идете нагоре до пътя и после прекосете оттам.

— Защо? — попита Джорджи. — Защо не можем просто да...

— Знаем точно как ще се държи един пожар като този — каза другият огнеборец. — Щом тези подпори се отделят от стените, покривът ще падне. Трябва да падне, и ни е нужно всички да са на безопасно разстояние, когато това стане. Затова не можем да изпратим никого вътре в хамбара, разбирате ли. Никого от нашите хора. Твърде е опасно. Принудени сме да се борим с пожара отвън. Имаме четирийсет души тук, и всичко, което можем да направим, е да го гледаме как гори. Това са сто тона каменни покривни плочи, които ще паднат.

Той поклати глава и ни накара да се раздвижим. Взаимно обгърнали се с ръце, забързахме към пътя. От двете му страни имаше дузини коли, а други се приближаваха и отбиваха встрани, за да могат хората да излязат и да наблюдават зрелището на пожара.

Чувствах се толкова готов да закрилям Джорджи, толкова свързан с нея, сякаш самият аз я бях спасил от горящия хамбар. С гръб към хамбара ни се струваше, че сме се отправили към къщи, към децата си, един към друг, към любовта.

Горещината и сълзите жилеха очите ми и аз ги стиснах здраво.

Точно когато стигнахме до пътя, видяхме малка спортна кола да се движи към нас с опасна скорост.

— Внимавайте — изкрещя някой. — Какво прави този? Хората се оттеглиха встрани от пътя, а после колата спря рязко. Шофьорската врата се отвори и от колата се показа руса глава. Беше Барбара, от кръчмата.

— Питър! — изкрещя тя. — Твоите момчета непрекъснато говорят за брат си. Не могат да го намерят никъде. Казват, че името му е Фъргъс. С теб ли е?

Беше знаел точно къде отива. Едно малко момче, плъзгащо се целеустремено през хаоса; едно още ненавършило шест години хлапе, което знаеше тайния път, страничния вход, нагоре по стълбите към гълъбарника, после отново надолу към хамбара; дете, действащо по детински инстинкт, инстинкт, по-силен от него, да отиде на последното място, където беше видял майка си и да я спаси.

Тъй като беше толкова малък, беше останал незабелязан до последния възможен момент, когато една жена в тълпата го зърнала и изкрещяла: „Вижте, това е дете!“ Отнело й минута-две да намери огнеборец, още една-две минути — да го убеди, че не й се привиждат фигури в пламъците. А после, макар да било твърде опасно да изпращат мъже в хамбара, трима влезли, защото жената все така крещяла: „Беше дете! Дете! Изтича вътре в хамбара!“ и настоявала сама да влезе да го намери.

Джорджи и аз, горе на пътя, не станахме свидетели на нищо от това, но веднага щом видяхме Барбара, отново затичахме надолу по хълма към хамбара. Ако бях обзет от паника и отчаяние, когато търсех Джорджи, то сега не влизах в рамките на никакви подобни разумни, определения. Бях обезумял, а също и Джорджи, и докато огнеборците, които не бяха успели да възпрат сина ни да влезе в горящия хамбар, сега възпираха нас да го сторим, ние се борехме с тях като диви животни. Огнеборците ме хвърлиха на земята. Вдигнаха Джорджи и я хванаха здраво, докато тя пищеше и посягаше с нокти към онези, които я държаха.

Казаха ни, че имало големи основания за надежда. Гълъбарникът и стълбите били по-издадени напред от хамбара — виждате ли? От тях не се издигали пламъци. Момчето ни вероятно било в безопасност, можело да е там вътре просто уплашено, просто да чака.

Пожарникарите бяха в хамбара само от броени минути, когато покривът падна. Внезапно стана по-тихо, по-тъмно. Изпадалите керемиди бяха помогнали за потушаването на част от пламъците.

Сега видимостта стана по-трудна, а облак прах обгърна хамбара. Надзъртахме през тъмнината и чакахме.

Стълбите към гълъбарника оставаха непокътнати, а верни на предвиждането, също и стените.

Може да бе минала минута, може да бяха и часове, а после двама от тримата мъже, които бяха влезли в хамбара, излязоха, кашлящи, но

изправени и невредими. Все така имаше надежда: Фъргъс може би стоеше на каменните стълби, може би беше на място, останало недокоснато от огъня.

А после излезе третият пожарникар, който вървеше нестабилно, с наведена глава. В замъглената светлина беше трудно да се види дали причината за залитането му е нараняване. Няколко души се втурнаха към него, но преди да го стигнат, той отметна глава назад и изкрещя:

— Но ние измъкнахме всички. Измъкнахме всички. — Той плачеше, а в ръцете си носеше сина ми.

Мъжете, които ни държаха, ни пуснаха, и когато затичахме към Фъргъс — Джорджи и аз — за да го прегърнем, да го гушнем и да го целунем — Джорджи нададе продължителния писък, който така и не свърши, който никога няма да свърши, дългият писък, в който от онази нощ насам се превърна животът ни.

Докато чакахме пожарникарите да намерят Фъргъс онази нощ, знаех, че ще трябва да кажа на Джорджи какво се бе случило, но после изчаках възможно най-дълго, защото знаех също и че това ще бъде последният разговор, който ще водим някога. Знаех, че Джорджи никога няма да може да ми прости, а се нуждаех от нея твърде много, за да я оставя да си отиде. В онези първи дни и седмици се нуждаех от нея, както тя се нуждаеше от мен, и единственият начин някой от двамата ни да преживее това, беше да се държим заедно, напомняйки си един на друг чрез самото си присъствие, че сърцата ни все още бият.

Те се нуждаеха от един от нас, спомням си, че си го помислих — Джак и Лиам се нуждаеха поне от един от нас, поне от един родител. На моменти изглеждаше, че Джорджи ще е тази, която ще се справи, друг път — че ще съм аз, но в много дни бях убеден, че никой от нас няма да оцелее.

Накрая й казах. Бях длъжен пред Фъргъс да й кажа, защото Фъргъс и аз бяхме единствените двама души на света, които знаеха какво се беше случило.

Фъргъс и аз, а сега — само аз.

Аз бях подпалил пожара.

Аз бях поднесъл запалката си към ръкописа на „Жената на Шекспир“ и го бях хвърлил в малката камина на гримьорната. Не знаех, че е декоративна. Не знаех, че някой, който търси Джорджи, ще отвори за кратко вратата, а после ще я затръшне, предизвиквайки достатъчно силен полъх на вятъра, за да отвее няколко листа през стаята, които да подпалят завесите. Най-вече, никога не бих могъл да се досетя, че Фъргъс ще се събуди от суматохата в крчмата и ще чуе от непознати, че хамбарът за складиране на десетъка гори, или че ще хукне право през полето към горящия хамбар, без да си направи труда да потърси наоколо майка си, или мен, или някой, който можеше да му каже какво става, а вместо това просто щеше да се шмугне в хамбара почти незабелязано.

Кой може да вини Барбара, задето не е знаела, че има и трети брат, заспал в сепарето, наполовина скрит под кръгла дървена крчмарска маса? Тя изобщо не го беше виждала. *Наглеждай момчетата ми*, бях й казал, или, може би, *Наглеждай синовете ми*. Никога не й бях казал, че са трима.

Фъргъс знаеше: ето това не мога да преживея. Беше гледал как поднасям пламъка към ръкописа и беше казал: „Тате, не можеш да запалиш този огън, тате!“, а аз бях казал: „Няма нищо, не се тревожи, хартията просто ще изгори“. Просто исках да унищожа пиесата, онези думи на любов от автора за жена ми. Какво ли си беше помислил Фъргъс по-късно, когато е чул, че хамбарът за складиране на църковния десетък гори? Майка му беше хваната като в капан в пожар, подпален от баща му, и той беше готов да направи всичко, за да я спаси.

Нищо не може да анализира и обясни любов като тази. Това не е човешка любов, измислена от мъжете и жените, като любовта между Джорджи и мен, поддаваща се на обиди, на жестокост или край. Това е божествено сътворена любов, любовта, която Фъргъс изпитваше към майка си, силна като дебелиите каменни стени, които не паднаха, когато сто тона каменни плочи се срутиха върху тях.

Джорджи си отиде от мен, когато ѝ казах, обвинявайки ме завинаги, затова че бях подпалил пожара, точно както аз щях вечно да я виня, че беше започнала онова, което доведе до този пожар.

Никога не престанах да я обичам, не и напълно. Всеки път, когато я видя, ми се иска да се обвия около нея, всеки спомен от съвместния ни живот ми се струва като стара пощенска картичка, намерена в книга, която четете в някоя провинциална странноприемница по време на отдавна чакана почивка за уикенда. Липсва ми. Толкова много, но така, както ви липсва младостта, или родителите ви, след като са починали. По най-безвъзвратния начин, като спомен, запазен със съжаление, и немалка част от вас също си е отишла, защото любовта, която сте споделяли, няма да се върне никога.

Тя ми липсва, но не и наполовина толкова силно, колкото копнея за сина си, чиято история, далеч по-важна от тази на Джорджи или на мисис Джордън, или моята собствена — се разви паралелно с този несъществен аспект на страстта, която първо събра, а после разби сърцата на неговите родители.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.